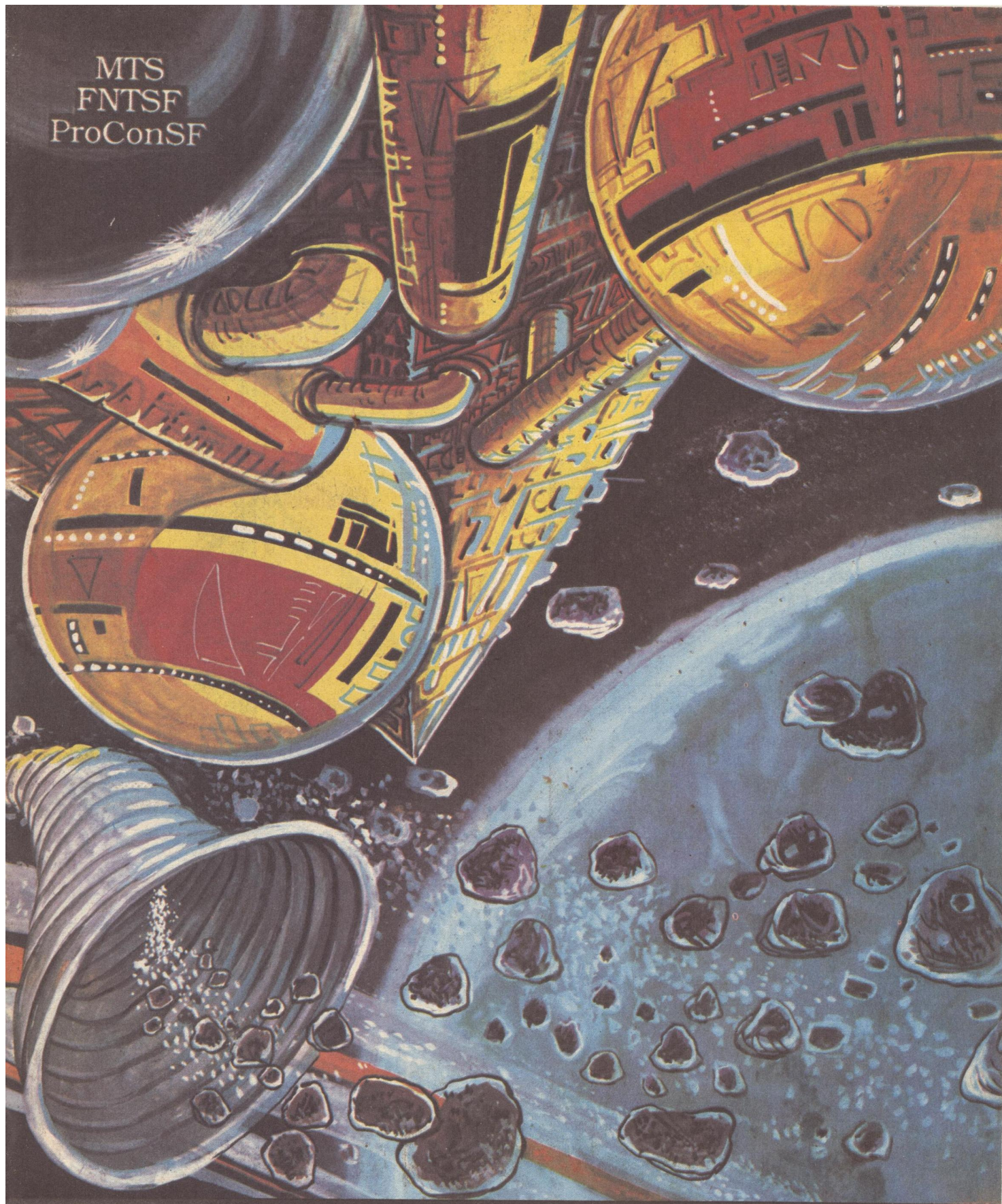

MTS
FNTSF
ProConSF

quasar⁴

Sf

știință și imaginație

1992

CUPRINS

FORUM

Mihai BĂDESCU

- Marte, știință și ficțiune /3

Alexandru MIRONOV

- MARȚIENII de pe Dîmbovița /3

SCIENCE

Mihai BĂDESCU

- Marte în direct /4

FICTION

E.R. BURROUGHS

- O prințesă marțiană /5

Ray BRADBURY

- Cronică marțiană /12

Isaac ASIMOV

- Calea marțiană /17

DIALOG

Mihaela MURARU-MÂNDREA

- Poșta redacției /24
- Calendar SF /24

VISION

Cornel ROBU

- Literatura SF /25

Florin MANOLESCU

- Literatura lui Marte /26

FILM

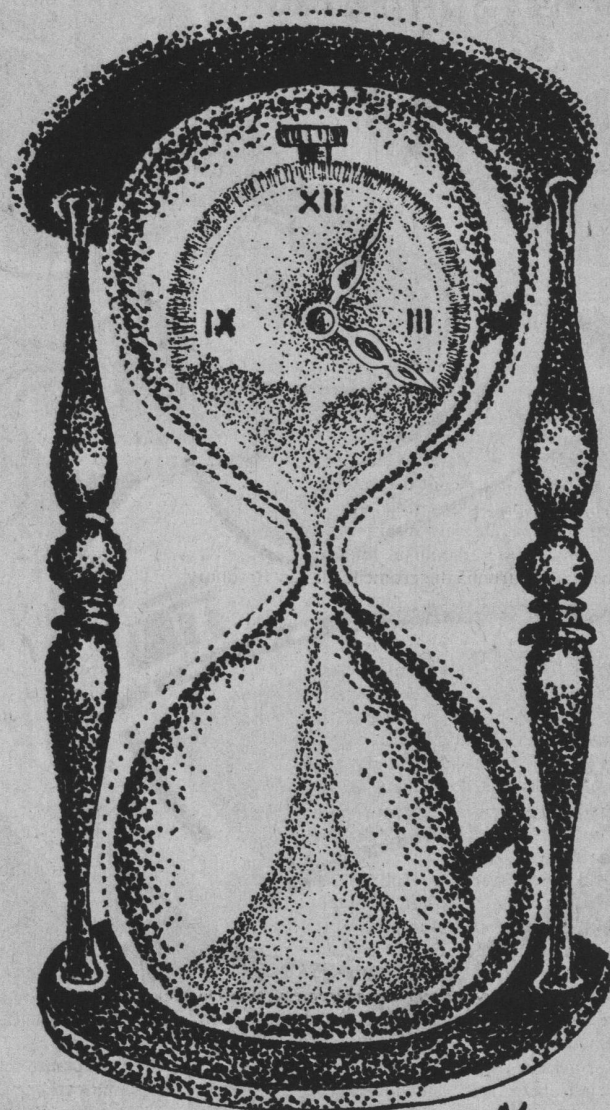
George LUCAS

- Star Wars (2)
- Întoarcerea Cavalerului Jedi /28

NEWS

Mihai BĂDESCU

- Marte după Ben Bova /30
- Alien, Aliens, Alien 3 /30
- Orașul și stelele /30
- Terminator 2 /31

COLECTIV DE REDACȚIE

Realizatori număr: Mihai BĂDESCU
Dan PAVELESCU

Ilustrații: Veniamin CHIȚU

Marius GHERGU

Coperta 1 și 4: Veniamin CHIȚU

Prezentare grafică: Mihaela MURARU-MÂNDREA

Corectură: Victoria STAN

Tehnoredactare: Neculai GHINUȚI • BEST - I.P.B.

TIPOGRAFIA
"ROMANIA AZI" S.A.

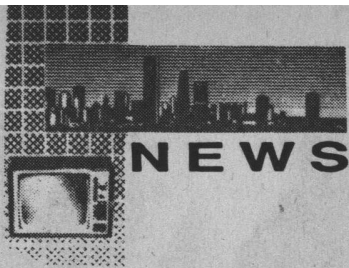
Adresa revistei:

QUASAR

FNTSF

CP 15-3 BUCUREȘTI

QUASAR este publicația FEDERAȚIEI DE TINERET PENTRU SCIENCE - FICTION
ȘTIINȚĂ PROSPECTIVĂ ȘI IMPACTUL CU VIITORUL și ProConSF în asociație cu
MINISTERUL TINERETULUI ȘI SPORTULUI

MARTE DUPĂ BEN BOVA

"Planeta roșie și cea albastră sînt surori". Iată cuvintele de început ale unei noi cărți de science fiction recent apărute, o carte ce ne oferă detaliat, doct și foarte antrenant semnificația unei misiuni exploratorii la Marte. Afinitatea lui Ben Bova (fost editor al cunoscutei reviste Omni) se îndreaptă și în acest ultim roman al său spre "hard" science fiction, manifestată din plin prin grija de a nu contrazice ceea ce știința știe (sau crede că știe) despre cosmos. Dar poate, spre deosebire de alți scriitori de "hard", science fiction este mai atent cu dinamica umană, iar pasiunea personajelor sale se îndreaptă cu predilecție spre problemele tehnice.

Punctul forte al romanului este informația. Bova prezintă planeta în lumina celor mai noi date științifice obținute pînă în prezent. În peisajul deșertic cu imenși vulcani stinși găsește frumuseți ce depășesc pînă și fantastical Barsoom al lui Burroughs. În locul aventurii pure Bova se concentrează pe emoțiile induse de explorarea științifică. Cartea mustește de date, de la analiza atmosferei pînă la speculații privind istoria geotermală a planetei. Niciunde, însă, Bova nu lasă cititorului șansa de a se plictisi. Întocmai lui Robert Heinlein, reușește să ofere informații tehnice fără ca atenția cititorului să obosească sau să altereze dinamica acțiunii. Prin dialogul personajelor sale Bova scoate la iveală multiplele probleme de ordin științific, politic, economic și social cu care va trebui să se confrunte o misiune reală spre Marte: tensiuni internaționale și rasiale, probleme bugetare, ambiții personale, tensiuni sexuale. Pentru Bova, însă, valoarea și necesitatea unei asemenea misiuni depășesc cu mult aceste probleme. Vom ajunge pe Marte, spune Bova prin intermediul unui personaj, "pentru că trebuie s-o facem, omenirea ca rasă trebuie s-o facă. Pentru că sîntem o rasă de exploratori... și acest lucru ne definește pregnant identitatea umană".

După ce a trecut și de ultima filă, întrebarea cu care rămîne cititorul nu este **dacă**, ci **cînd** (acțiunea romanului se petrece peste 30 de ani). Este o carte inteligentă și antrenantă, în același timp, capabilă să ne mobilizeze resursele pentru a ne reîntoarce în spațiu.

"Marte ne așteaptă", spune Bova, Let's go.

ALIEN, ALIENS, ALIEN 3

După exact șase ani, iată că în această vară saga "Alien" se completează cu al treilea film. "Alien 3" a avut un debut bun în State dar încasările la box office nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor, iar mulți dintre fanii dedicați ai primelor două filme încearcă acum un sentiment de dezamăgire.

"Alien" este primul din serie (realizat de Ridley Scott în 1979) și odată cu el facem cunoștința uneia dintre cele mai extravagante biologii extraterestre concepute vreodată într-un film de science fiction. Subiectul pare destul de simplu, parcă desprins dintr-un film de serie B. O creatură extraterestră scăpată într-o navă cosmică ucide echipajul acesteia unul câte unul. Dar asocierea unor elemente de horror, lumina sumbră, decupajul rapid, ritmul alert, șocul vizual al singelui ce însoțește multe scene, efectele sonore palpitate și falsele sfîrșituri contribuie în mod decisiv la impactul recunoscut al filmului. La acestea se adaugă, probabil în egală măsură, impresionantul design atît al creaturii, cît și al epavei navei extraterestre datorate pictorului suprarrealist elvețian H.R. Giger. Regia lui Scott, aflat atunci la al doilea film, impecabilă mai ales în gradarea tensiunii, a contribuit enorm la forța emoțională și vizuală a filmului și implicit la succesul său financiar și la hotărîrea producătorilor de a realiza o continuare.

Spectatorii împătimiti ai genului au reclamat, însă, ca o scădere și ca o concesie inadmisibilă făcută horror-ului, neexploatarea a cel puțin două situații potențial extrem de interesante din punct de vedere science fiction. Prima se referă la ofițerul savant (în realitate robot) care dorește să țină "Alienul" în viață pentru a vedea rezultatul (intrigant intelectual) al confruntării dintre două rase avansate. A doua se referă la diversele stadii de dezvoltare a "Alienului" percepute ca un fel de armă biologică (poate artificial creată) programată să distrugă alte forme de viață organică de genul oamenilor. Dar toate acestea, și-au spus mulți, probabil vor fi dezvoltate într-o continuare.

N-a fost să fie așa pentru că "Alien 2" sau "Aliens", cum este titlul corect, în concepția producătorilor trebuia să fie un film de luptă și în

consecință găsit un alt regizor. James Cameron (care mai realizase în 1984 "Terminator" și fusese coautor la "Rambo") va reuși astfel să transforme expediția grupului de "marines" spațiali, trimiși să tranșeze definitiv problema "Alienilor" pe o planetă recent colonizată de oameni, într-un film extrem de dinamic și palpitant. Apellnd la aceeași antiteză putere - frustrare înfîlnite în Rambo, Rocky și altele, a găsit "nervul popular" și filmul a devenit, mai repede și mai mult decît primul, un impresionant succes.

În fine, "Alien 3" s-a dorit a fi cu orice preț original, dar, așa cum se întîmplă de obicei, este greu să continui o serie cu un film cît mai original dar în același timp să te bazezi pe popularitatea și succesul filmelor anterioare. Deși nu la fel de palpitant ca precedentele, "Alien 3" a ieșit, totuși, onorabil. Și aici greutatea apasă pe umerii lui Sigourney Weaver care răspunde cu aplomb cerințelor dramatice și psihice ale rolului atunci cînd se prăbușește pe o planetă, fostă colonie penală, populată acum de un amestec de criminali și fanatici religioși, pentru a descoperi că "nemesiul" său, carnivorul cu temutul acid ce dizolvă totul și care o urmărise de-a lungul celor două filme anterioare, este și el prezent pe această planetă.

Fox i-a propus mai întîi filmul lui Ridley Scott știind că acesta își exprimase intenția să explice într-un nou film civilizația "Alienșilor". Scott era, însă, ocupat cu epopeea lui Crisfor Columb și atunci producătorii s-au oprit la un nume mai puțin sonor, dar cu un credit recunoscut în domeniul efectelor speciale. David Fincher lucrase la Industrial Light and Magic ani de zile ca pictor de măști, iar aceste cunoștințe, precum și preocuparea sa de a da importanță detaliilor îl recomandau pentru un asemenea film.

După ce a circulat copios pe casetele video pirat, "ALIEN" a ajuns să ruleze și la noi, legal, pe ecranele cinematografulor, spre bucuria iubitorilor genului. Dar nu numai al lor dacă ar fi să judecăm fie și numai după cozile formate în fața caselor de bilete. Mai mult, în momentul de față România Film este deja în tratative pentru cumpărarea drepturilor de difuzare al celui de-al doilea film al trilogiei, "ALIENS" și nu este exclus ca în viitorul foarte apropiat să înceapă discuțiile chiar și pentru "ALIEN 3"

ORAȘUL ȘI STELELE

Prin publicarea unei capodopere a genului, editura Multistar din Piatra Neamț oferă cititorului român de science fiction o surpriză extrem de plăcută. Este vorba de romanul **Orașul și stelele** de Arthur Clarke în traducerea lui Dan Pavelescu.

De altfel, nu este la prima incursiune în domeniu, iar cărțile pe care ni le-a tipărit pînă acum: **Rendezvous cu Rama** de Arthur Clarke, **Poney-Dragon** de Michel Jeury și faptul că intenționează să publice alte trei romane importante din opera clarkiană (Fîntîile Paradisului, 2001 O odisee spațială, Pămînt imperial), dovedesc o preocupare constantă pentru science fictionul de calitate.

Orașul și stelele este într-adevăr o capodoperă, sînt convins, vă va fascina, dar cu această ocazie merită să consemnăm destinul ei aparte în opera marelui scriitor britanic. Tema aceasta a orașului etern, scăpat din vîltoarea timpului, l-a urmărit încă din 1936 o dată cu primele sale încercări literare. Dar prima materializare a acestor gînduri are loc abia în 1948 sub forma nuvelei **Against the Fall of Night** ce apărea în cunoscuta revistă americană **Startling Stories**. În 1956 Arthur Clarke extinde nuvela la dimensiunile unui roman **The City and the Stars** - "Orașul și stelele", versiune care a apărut și la noi.

Iată însă că și acum, la aproape trei decenii și jumătate, nuvela și romanul continuă să înrîurească imaginația cititorilor, ba mai mult, un cunoscut scriitor de hard science fiction din generația nouă, propune autorului să scrie împreună o continuare. Clarke este încîntat să revină la prima iubire, fusese prima lui lucrare tipărită și astfel în 1991 apărea ediția paperback a acestei continuări cu titlul **Beyond the Fall of Night**. de Arthur C. Clarke și Gregory Benford.

Printr-o stranie coincidență, în timp ce **Beyond the Fall of Night** era pregătit pentru tipar, scriitorul australian Damien Broderick i-a scris lui Clarke cerîndu-i permisiunea să scrie o continuare chiar la Orașul și stelele. Deocamdată Clarke a refuzat politicos oferta, dar nu e sigur că nu se va răzgîndii, în următorii ani, lăsînd în acest fel și răgazul necesar pentru ca eventual tot editura Multistar să ne ofere prima continuare.

MARTE

știință și ficțiune

Cea mai apropiată și mai asemănătoare Pământului dintre planetele sistemului nostru solar a fascinat dintotdeauna imaginația oamenilor, poate încă din zorii civilizațiilor megalitice. Foarte târziu, însă, o dată cu apariția noului gen literar numit mai târziu "science fiction", planeta Marte avea să părăsească treptat domeniul sacralului pentru a se impune tot mai mult în conștiința publică drept locul cel mai probabil și plauzibil de contact cu o eventuală civilizație extraterestră. De aici sosiseră invadatorii lui H.G. Wells în 1898, aici se afla mirificul Barsoom al lui Edgar Rice Burroughs și înțeleapta civilizație marțiană din cronicile lui Ray Bradbury.

Astăzi, când ne pregătim pentru o misiune la fața locului și când facem planuri pentru terra foramarea planetelor, Marte a intrat din nou în conul de lumină al interesului general. Este și unul din motivele pentru care vă propunem, pe parcursul a două numere speciale din Quasar, un dosar "science fictional" al planetei. Intenționăm să punem, astfel, la îndemna cititorului nostru o tradiție științifică și literară ce a permeat lumea occidentală și care se dovedește esențială în înțelegerea evoluției viitoare a lumii în care trăim. Vă propunem așadar să vedem ce-a aflat știința, de-a lungul timpului, despre fratele mai mic și mai în vîrstă al Pământului dar mai ales cum s-au reflectat aceste cunoștințe, mediate de imaginația scriitorilor de science fiction în conștiința contemporanilor.

Potrivit celei mai solide teorii cosmogonice, încheșată pe la mijlocul secolului trecut, planetele sistemului solar se formaseră pe rînd, de la cea mai îndepărtată pînă la cea mai apropiată de soare, prin contracția norului de praf și gaze originar. Cu alte cuvinte planeta Marte ar fi fost mult mai bătrînă decît Pământul. În consecință viața s-ar fi putut dezvolta aici mai devreme și, avînd la dispoziție o perioadă de dezvoltare mai mare, ar fi culminat cu o civilizație cu mult superioară celei pămîntene.

În plus, cu prilejul mării conjuncții din 1877 cînd asupra planetei se îndreptaseră cele mai puternice telescoape ale astronomilor vremii, o observație senzațională venea parcă să întărească această supoziție. Astronomul Giovanni Schiaparelli remarcase pe suprafața planetei o rețea de linii subțiri și întunecate pe care Schiaparelli le denumise, în italiană, **canali**, nume folosit pentru acele cursuri naturale de apă ce unesc două rîuri mai mari. În engleză, însă, cuvîntul s-a tradus prin

canals, ceea ce înseamnă cu totul altceva, adică numele dat căilor de apă artificiale construite de om. De aici, din această confuzie de traducere a pornit totul pentru că, în mod firesc, existența canalelor implica viața inteligentă.

Treptat, în concepția științifică a vremii, se cristalizează imaginea unei planete mici ce-și pierde ireversibil apa datorită cîmpului gravitațional mult prea redus. Or, în aceste condiții, era inevitabil de presupus că o străveche și avansată civilizație tehnologică marțiană încearcă să facă față situației construind imense canale de transport al apei din ultimul rezervor planetar - calotele polare.

Ilustrul astronom Percival Lowell se dovedește a fi cel mai fervent susținător al acestei teorii, iar cartea pe care o scrie în 1894 pe această temă are un impact imens în epocă. Prima și cea mai importantă "victimă" este H.G. Wells care, conștient de actualitatea subiectului, publică în 1898 celebrul său conflict interplanetar, romanul **Războiul lumilor**. În contextul epocii, ideea cărții era foarte plauzibilă: pierzîndu-și speranța că vor putea să-și salveze planeta, marțienii se hotărăsc să emigreze spre Pământul atît de luxuriant și plin de apă.

Tot din această perioadă datează și primul text selectat pentru a ilustra viziunea lowelliană asupra planetei Marte, viziune ce a marcat profund generația primilor scriitori de science fiction. El aparține lui Edgar Rice Burroughs, cel ce avea să fie considerat mai târziu, alături de Verne și Wells, al treilea părinte spiritual al genului.

În aceeași tradiție lowelliană se înscrie și "cronica" lui Ray Bradbury cu care ne continuăm periplusul marțian, deși ea este scrisă cu aproape o jumătate de secol mai târziu. Pentru că, în ciuda observațiilor mai noi ale astronomilor ce infirmau tot mai mult existența canalelor și implicit a civilizației capabile să le construiască, viziunea aceasta asupra planetei Marte s-a menținut intactă pînă spre sfîrșitul anilor '40. Semnificativ în acest sens este și faptul că în 1938 cînd Orson Wells realiza dramatizarea radio a războiului lumilor, invazia marțiană părea atît de reală încît mii de oameni de bună credință au intrat în panică. Puțini păreau să se îndoiască de faptul că pe planeta Marte n-ar exista o civilizație avansată.

(Continuare în pagina 16)

Mihal BĂDESCU

MARȚIENII DE PE DÎMBOVIȚA

Nu erau mici și verzi, n-aveau antene deasupra capului, nu-și schimbau spectaculos culoarea pielii. Dimpotrivă, antropomorfi clar, inteligenți cît cuprinde și plini de imaginație pînă la toate cerurile - categoric membri ai speciei Homo sapiens superiorus dinspre latura sa viitoare, pe nume Homo cosmicus. I-am cunoscut prin '69-'70, se strînseseră laolaltă, fondaseră clubul deschis intitulat Cenaclul Marțienilor - afișînd pretenția - șmecherie mare! - că ei s-au autobotezat "club de marțieni" numai și numai pentru că înîlbirile lor (în plen) se desfășurau în ultima zi de marș a fiecărei luni! "Marțienii" noștri miorițiți, nu mai este nevoie să o spun, erau buni, blînzi și inteligenți. Noi, adolescenții acelor timpuri, li priveam ca pe niște statui vii, mirîndu-ne că mișcă, vorbesc și respiră. Dar vorbeam mult (pe lîngă scris). Vorbeam în ședințe, "marțiene", stîrnind adevărate reverberări. Marțian-șef îl socoteam pe Sergiu Fîrcășan. Atacul cesiumiștilor, O iubire din anul 41042, Vă caută un taur (premiată la primul EuroCon) făceau furori printre fani, Fîrcășan era vedetă necontestată, avînd, față de ceilalți, și avantajul că, știînd limba engleză, era la curent, în mare, cu ceea ce publica literatura americană. A dispărut, mentorul meu, Sergiu, pe undeva, prin Canada, lăstîndu-ne de izbeliște, cu ocazia unei prezențe (prima prezență românească de acest fel) la un WorldCon, înîlnire a fanilor SF din lumea întregă.

Alt "marșian", din galeria cu zei: Adrian Rogoz. Redactorul colecției de povestiri SF, cea iubită, admirată de public. Prieten cu toată lumea, rescriînd, adesea, povestirile care îi erau trimise. Scriitor de talent, poet

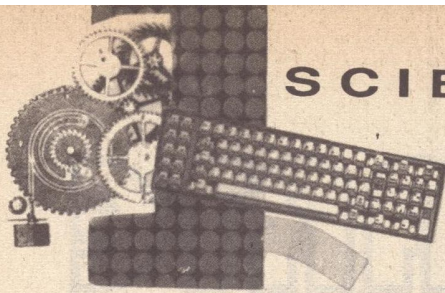
pînă în vîrfurile unghiilor și straniu cît cuprinde. Cu un defect: neștiind englezește, nu avea contact cu mai marii SF-ului lumii - poate și de aceea CPSF, neprezentînd capodoperele mării literaturi SF a lumii, nu a avut credibilitate în peisajul cultural (umanist) român.

Vladimir Colin, alt "marșian", venit ceva mai târziu în scenă: un talent excepțional, o înclinație extraordinară spre fantastic, un adevărat creator de școală, dominînd net deceniul '70-'80. A condus nemijlocit "marșienii", în subțiere tot mai pronunțată după 1980 (cînd devenise clar că imaginația nu se bucura de încrederea secției de presă a CC a PCR) și s-a aflat la baza unui reflex social pro-marșian: într-o bună zi (marșiană) a hotărît să anunțe la cei 2-3 fani prezenți (credea el!) autodizolvarea Cenaclului Marțienilor. Ei bine, au fost prezenți la ședințe, în acea zi, aproape 100 de scriitori și fani!

Ion Hobana: un scriitor promișător al anilor '70, pe care intrarea în administrația Uniunii Scriitorilor l-a scos din mînă. Organizator bun - de talie europeană - al fenomenului SF, cel mai pertinent cunoscător și comentator al literaturii SF europene - mai ales franceză și italiană. Ca editor a scos un șir de cărți de autor și antologii care au consolidat genul SF la noi, chiar dacă ideologia l-a condamnat la semiilegalitate.

(Continuare în pagina 23)

Alexandru MIRONOV

SCIENCE

Marte în direct

Ar putea Statele Unite să trimită un echipaj uman pe Marte încă din această decadă? Răspunsul este în mod cert afirmativ. Există deja proiecte de vehicule și logistica necesară pentru a face acest lucru posibil. Totul este cunoscut acum sub denumirea de "Marte în direct".

Proiectul, expus pe larg într-un număr recent al revistei "Analog" propune o metodă economică și imediată de transport Pământ-Marte, mobilitate exploratorie de suprafață nelimitată și facilitățile esențiale care să facă viabilă și autosuficientă o așezare marțiană.

În acest număr special al Quasarului ne propunem să vă prezentăm proiectul în datele sale esențiale pentru că el demonstrează elocvent potențialul existent de a coloniza planeta Marte în secolul următor într-un ritm comparabil cu așezarea europenilor în America secolului 17. Iar aceste colonii, odată stabilite, nu numai că vor reuși să supraviețuiască, dar se vor întări treptat, transformând în cele din urmă planeta în a doua lume a oamenilor.

Așadar, potrivit proiectului "Marte în direct" totul este pregătit pentru anul 1997. Atunci urmează să decoleze de la Cape Canaveral o rachetă derivată din actualul lansator greu "Ares". Ultima treaptă a rachetei este capabilă să injecteze spre Marte, pe o traiectorie foarte avantajoasă energetic, o încărcătură de 40 de tone care, odată ajunsă la țintă, frânează aerodinamic în atmosfera marțiană și amartizează. La bordul modulului de coborâre nu se află oameni, ci doar materiale și echipamente absolut indispensabile începerii acțiunii și anume:

- un vehicul cu două trepte pentru întoarcerea pe Pământ propulsat de un motor pe bază de metan/oxigen și dotat cu un sistem de menținere a vieții; precum și hrana necesară unui echipaj de 4 oameni timp de nouă luni de zile,

- 6 tone hidrogen lichid,
- un reactor nuclear de 100 kW montat pe un tractor propulsat de un motor ce utilizează drept combustibil tot amestecul metan/oxigen,
- câteva compresoare și unități de procesare chimică automată,
- doi roboți mici și mobili.

Imediat ce modulul de coborâre ajunge pe suprafața marțiană, vehiculul ce poartă reactorul nuclear se depărtează la cel puțin 100 de metri și descarcă reactorul, fie într-o cavitate naturală din teren, fie într-una artificială creată de roboți cu ajutorul unei încărcături explozibile. Odată descărcat, reactorul își întinde radiatoarele, iar roboții întind cablurile spre locul aterizării pentru ca prin cuplare potrivită să asigure energia necesară utilajelor din zonă. De pildă, compresoarelor care sînt destinate extragerii bioxidului de carbon din atmosferă (aproape 95% din atmosfera marțiană). Prin intermediul unui catalizator, bioxidul de carbon este determinat să intre în reacție

cu cele 6 tone de hidrogen aduse de pe Pământ pentru ca numai după câteva zile să le transforme în nu mai puțin de 39 tone de metan și apă. Urmează intrarea în funcțiune a unităților de procesare chimică, care, prin electroliza apei, vor produce hidrogen și oxigen. Oxigenul se depozitează în stare lichidă, iar hidrogenul este combinat din nou cu altă cantitate de bioxid de carbon pentru a se crea din nou metan și tot așa mai departe. O cantitate suplimentară de oxigen urmează să fie produsă și prin descompunerea bioxidului de carbon atmosferic în oxigen și oxid de carbon. Oricum, în decurs de 10 luni, se așteaptă să fie obținute aproape 108 tone de combustibil metan/oxigen.

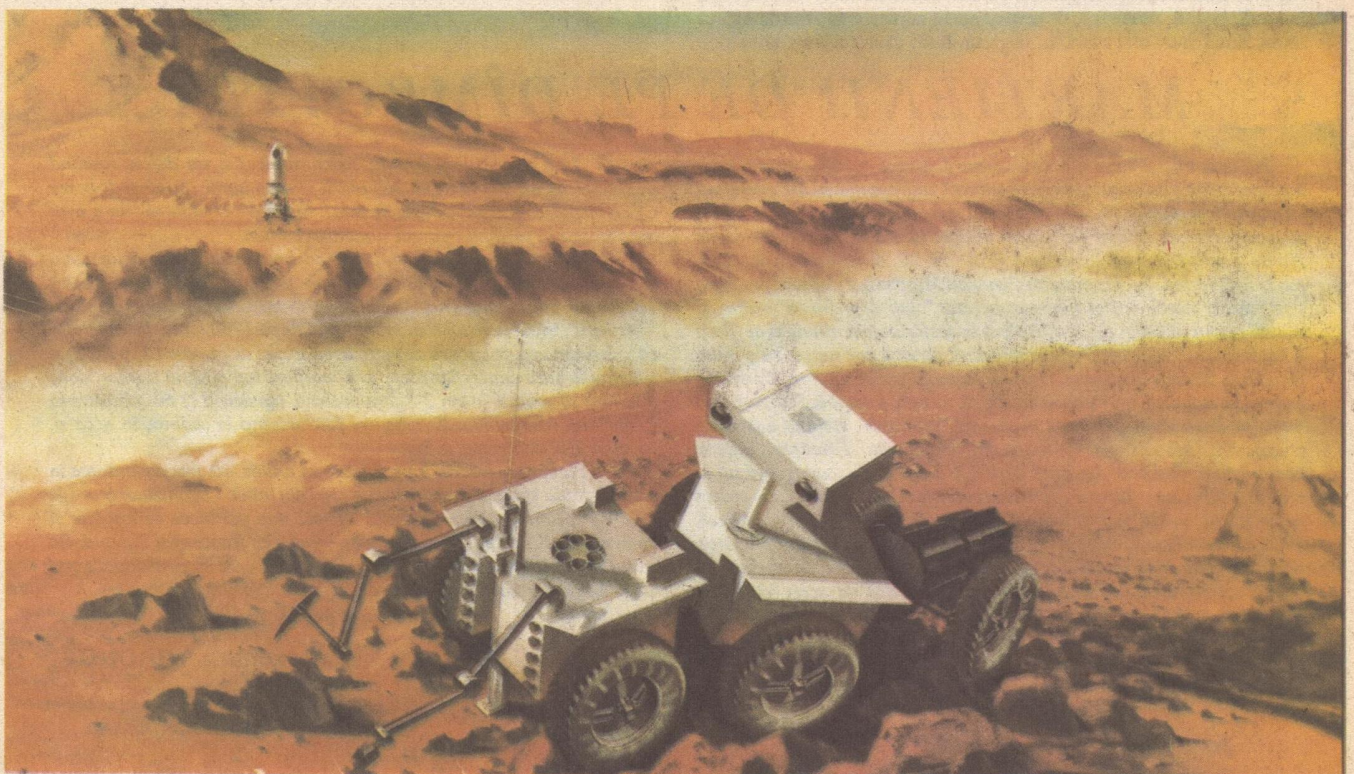
Trebuie precizat că atît procesele chimice implicate cît și reactorul nuclear fac parte din tehnologia noastră actuală. Primele se folosesc în mod curent încă din secolul 19, iar un reactor nuclear de 100 kW, similar celui trimis pe Marte, urmează să intre în probe în 1995.

Așa cum se știe, ferestre favorabile pentru lansările spre Marte survin la 26 de luni. Timp suficient pentru operatorii de pe Pământ pentru a constata dacă, după cele 18 luni (8 luni durează călătoria Pământ-Marte), s-a adunat cantitatea programată de combustibil metan/oxigen necesară susținerii unui echipaj uman pe suprafața planetei și întoarcerea lui în siguranță pe Pământ. Dacă lucrurile evoluează favorabil, în 1999 alte două rachete tip "Ares" urmează să decoleze de la Cape Canaveral cu un decalaj de câteva săptămîni între ele. A doua rachetă, tot fără echipaj, va fi identică celei lansate în 1977. Prima, însă, va purta deja o navă spațială de 8,4 metri diametru și 4,9 metri înălțime. Cele două punți ale acestei nave spațiale vor însuma o suprafață de 110 metri pătrați, suficientă pentru un echipaj de patru persoane.

În drum spre Marte, modulul locuibil se va desprinde de ultima treaptă a rachetei, dar va rămîne agățat de ea cu un cablu de 1500 de metri. Acest ansamblu astfel format (ultima treaptă a rachetei joacă aici rolul unei contragreutăți) este rotit cu o viteză unghiulară de o rotație pe minut cu scopul de a asigura un nivel de gravitație artificială de 3/8 din cea terestră, cît vor întîlni, de altfel, și pe suprafața marțiană. Odată ansamblul ajuns la destinație, modulul se desprinde de cablu și aterizează în apropierea locului în care modulul de reîntoarcere îi așteaptă încă din 1977. Aterizarea nu va ridica probleme deosebite deoarece roboții vor fi avut timp suficient să cartografieze zona și să transmită fotografiile pe Pământ în vederea antrenării astronautilor pentru aterizarea manuală.

(Continuare în pagina 23)

Mihal BĂDESCU

FILM

STAR WARS

ÎNTOARCEREA CAVALERULUI JEDI

(2)

Între timp, în altă parte a galaxiei, cei doi droizi, Artoo-Detoo și See-Threepio, înaintau singuratici pe un drum deșertic al planetei Tatooine. Luke Skywalker îi trimisese aici, la curtea super-criminalului Jabba the Hutt, să-i propună un târg în schimbul eliberării lui Han Solo. Lando Calrissian încercase și el să-l salveze, dar nu se mai întorsese.

Ajunși, în sfârșit, în fața porților masive ale palatului lui Jabba, Threepio se plînsese cu voce tare. "Oare cu ce am greșit; nu i se putea încredința lui Chewbacca și transmiterea mesajului? Pentru că nimănui nu-i pasă de soarta unor droizii! Își răspunse cu amărăciune în glas Bib Fortuna, locotenentul lui Jabba, îi întâmpină și îi conduse în sala tronului. Colecția de curteni era de-a dreptul terifiantă. Dar mai îngrozitor decât toți se detașa Jabba însuși, o masă imensă de grăsime, vicleană și

respingătoare în același timp. Rîzînd gutural le făcu semn droizilor înspăimîntați să se apropie de tron.

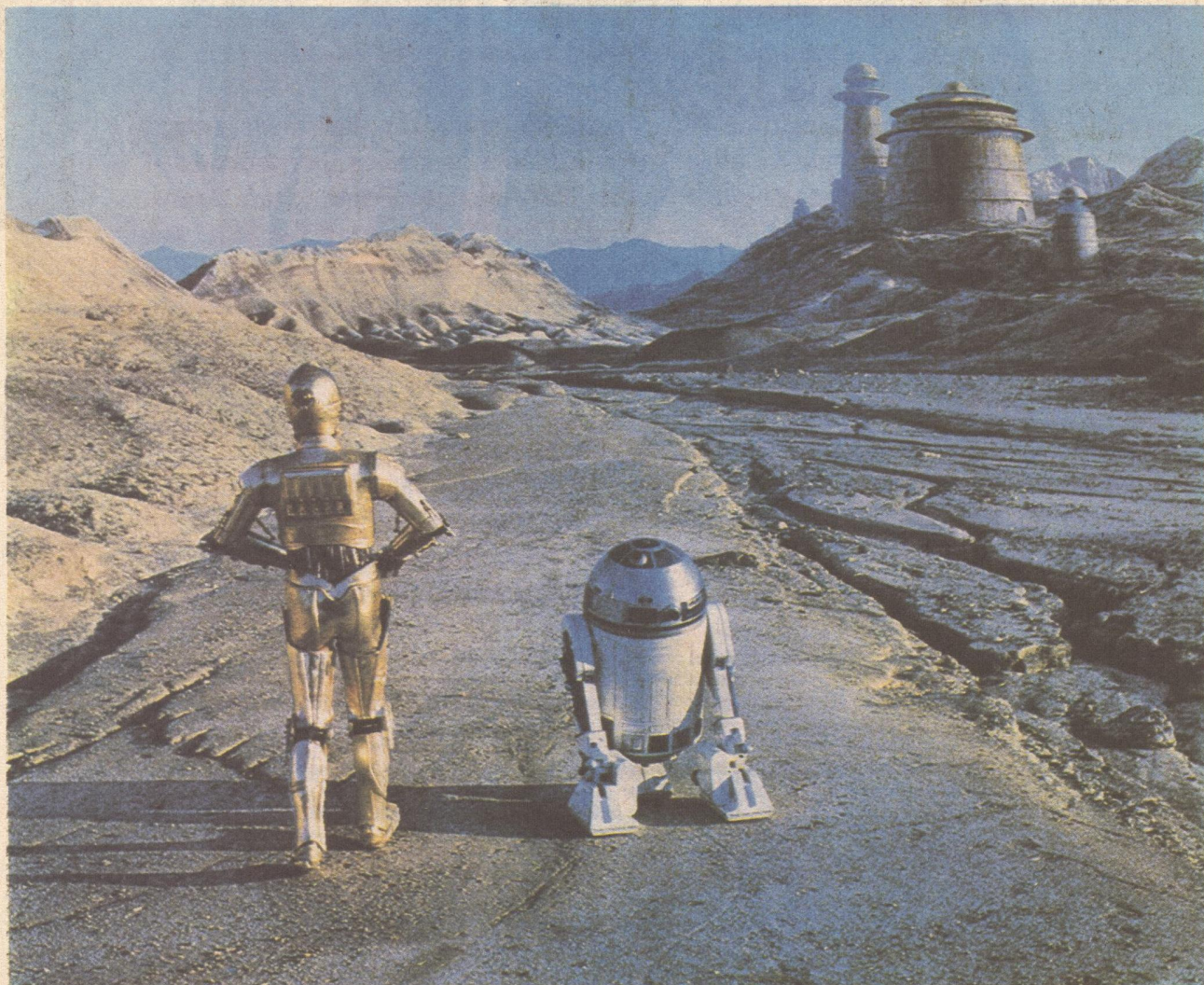
Precedat de un fluierat scurt, Artoo proiectă holograma lui Luke. Imaginea se ridică aproape trei metri în fața lui Jabba și spuse:

- Sînt Luke Skywalker, cavaler Jedi și prieten al Căpitanului Solo. Doresc să mă întîlnesc cu Înălțimea Voastră pentru a-i negocia soarta. Și ca semn al bunei mele credințe, vă ofer în dar acești doi droizi. Imaginea dispăru.

- Vai, nu! strigă Threepio. Nu se poate! Nu-i venea să creadă că Luke se dovedise atît de crud.

Jabba, însă, izbucni din nou în rîs.

- N-o să fie nici un târg, spuse el în timp ce-și întorcea privirile în direcția alcovului, pentru că n-am de gînd să-mi pierd decorația favorită. Agățat pe perete, Han Solo hiberna în congelatorul carbonic în care-l închisese Darth Vader. Droizilor, însă, continuă el, am să le găsesc o utilizare.

N-am fi putut deschide mai nimerit acest număr special dedicat planetei Marte fără să fi evocat personalitatea unuia dintre părinții genului, alături de Verne și Wells, Edgar Rice Burroughs, cel care introducea pe la începutul secolului al treilea ingredient esențial al science fiction-ului: aventura. Pentru că, prin cele 10 romane dedicate planetei Marte (Sub lunile lui Marte fiind primul din această serie), Burroughs înglobează într-o formă literară foarte antrenantă cvasitotalitatea cunoștințelor și speculațiilor despre Planeta Roșie, la sfârșitul secolului trecut și începutul celui actual, perioadă dominată de "Canalele Marțiene" și Sir Percival Lowell.

Pentru cititorul român, creatorul lui "Tarzan" este aproape necunoscut ca scriitor de science fiction, în schimb milioane de cititori mai în vârstă din întreaga lume și-l amintesc probabil cu nostalgie de pe vremea când îi citeau minunatele aventuri marțiene, iar alte milioane de noi cititori se pare că sînt incapabili să descopere în opera lui nenumăratele scăderi reproșate de critică literară.

Sub lunile lui Marte este romanul fundamental pentru începuturile science fictionului (romanul a fost publicat serializat în revista Collier's în perioada februarie - mai 1912 și în volum, dar cu titlul O prințesă marțiană în 1917). El a înfruntat o pleiadă de tineri autori atît în epocă cît și mai tîrziu, pînă în zilele noastre.

Pentru această primă prezentare în românește am omis primele două capitole ale romanului în care John Carter, eroul principal, se întoarce din războiul civil și se apucă să prospecteze aur împreună cu un alt fost ofițer confederat. În timpul unei altercații partenerul său este omorît de indieni, iar el reușește să se refugieze într-o peșteră. Amenințat atît de o posibilă întoarcere a indienilor cît și de un mormăit semnificativ ce se apropia din fundul peșterii, printr-un efort extraordinar de voință își separă spiritul de trup. Pășind afară din peșteră, în noapte, descoperă în spuzeala cerului minusculul punct roșu al planetei Marte. "Marte, zeul războiului", îmi vine imediat în minte și în timp ce-l priveam, în acea noapte îndepărtată, mi s-a părut că mă cheamă la el de la acea incredibilă distanță umplută cu vid, că mă atrage irezistibil precum un magnet fărîma de fier. Dorința îmi depășea orice putere de împotrivire. Am închis ochii, mi-am întins brațele spre zeul vocației mele și am simțit cum sînt supt cu iuțea gîndului prin imensitatea fără nume a spațiului. O clipă de frig și întuneric extrem.

Din acest moment povestea continuă cu ceea ce am selectat noi pentru acest prim contact cu "romanul științific" și planeta Marte, o lume ce avea să angajeze imaginația autorului, dar și a milioane de cititori ai săi pentru o perioadă de aproape 40 de ani.

1. SÔSIREA PE MARTE

Cînd am deschis ochii în fața mea se întindea un peisaj necunoscut și straniu. Știam că mă aflam pe Marte și nu o dată mă întrebam dacă sînt cu adevărat treaz sau mintea nu mi-o luase cumva razna. Dar nu visam și nu aveam nevoie să mă ciupesc pentru a-mi da seama de acest lucru. O voce interioară îmi spunea cît se poate de limpede că mă aflam pe Marte așa cum ceva în dumneavoastră vă spune că vă aflați pe Pămînt. Și cum sînt sigur că nu vă îndoiiți de această senzație, nici eu nu puteam să pun la îndoială faptele.

M-am trezit, așadar, întins cu fața în jos, pe un strat de vegetație galbenă, asemănătoare mușchiului, ce se întindea în jurul meu la nesfîrșit și în toate direcțiile. Zăceam într-un fel de bazin circular și puțin adînc la marginile cărui puteam distinge neregularitățile unor dealuri joase.

Era amiaza, pentru că soarele strălucea cu putere deasupra capului, iar căldura lui îmi încălzea destul de bine corpul gol, deși poate nu mai mult decît ar fi făcut-o, în condiții similare, în deșertul Arizona. Ici și colo se zăreau ușoare ieșituri de stîncă cuarțoasă, ce străluceau în lumina soarelui, iar puțin în stînga mea, cam la o sută de metri, se zărea o albie de rîu nu mai adîncă de un metru și ceva. Nu avea apă și nici alt fel de vegetație, în afara aceluiași mușchi, și pentru că mi se făcuse un pic sete m-am hotărît să înteprind o mică explorare a zonei.

Săriind în picioare am avut prima surpriză marțiană, pentru că efortul, care pe Pămînt m-ar fi ajutat să mă ridic viori în picioare, aici mă propulsă în aerul marțian la aproape trei metri înălțime. Am aterizat, însă, foarte lin pe sol fără nici un fel de șoc sau zdruccinătură. Din acel moment am început o serie de evoluții care, chiar și atunci, îmi păreau extrem de grotești. Am descoperit cu surprindere că trebuie să învăț din nou să merg de vreme ce exercițiul muscular, capabil să mă poarte cu ușurință și siguranță pe Pămînt, îmi juca feste aici pe Marte.

În loc să înainteze, într-un mod cinstit și demn, încercările mele de mers se dovedeau a fi mai degrabă un fel de salturi ce mă propulsau cîtiva pași de la sol pentru a ateriza, inevitabil după al doilea sau al treilea salt, întins pe burtă sau pe spate. Perfect adaptați la forța de gravitație a Pămîntului, mușchii îmi erau acum înșelați de primele încercări de a

se adapta cu gravitația și presiunea aerului, mult mai reduse pe Marte.

Deoarece eram hotărît să explorez o structură mai joasă, ce se profila la orizont, singura evidență probabilă a unui fel de locuință, am recurs la primul mijloc de locomoție cunoscut, tîrșitul. Și am făcut-o destul de bine pentru că în cîteva momente am ajuns la peretele jos și curb ce închidea o incintă.

Părea să nu existe nici uși, nici ferestre, cel puțin pe partea mai apropiată de mine. Cum, însă, zidul avea aproape un metru înălțime, m-am ridicat precum în picioare și am aruncat o privire peste marginea lui spre una dintre cele mai formidabile pravești ce mi-a fost dat să văd vreodată.

Acoperișul incintei era din sticlă masivă de aproape zece centimetri grosime, iar sub el cîteva sute de ouă gigantice, perfect rotunde și albe ca zăpada. Ouăle, aproape uniforme ca mărime, aveau cam șaptezeci și cinci de centimetri în diametru.

Cinci sau șase erau deja clocite, iar caricaturile grotești, ce clipeau în lumina soarelui, se dovediseră de ajuns pentru a mă întreba din nou dacă nu cumva îmi pierdusem mințile. Păreau a avea mai mult capete, trupurile erau mici și costelive, iar gîturile lungi și subțiri. Aveau șase picioare sau, așa cum aveam să aflu mai tîrziu, doua brațe și două picioare, dar și o pereche de membre intermediare ce puteau fi utilizate, după nevoie, fie ca brațe, fie ca picioare. Ochii, plasați la extremitatea capului, puțin deasupra liniei mediane, erau suficient de bulbucați pentru a-i putea îndrepta, independent unul de altul, atît în față cît și în spate, permițînd astfel acestui animal ciudat să privească în două direcții în același timp, fără să fie nevoit să-și întoarcă capul.

Urechile, așezate puțin deasupra ochilor și apropiate una de alta, semănau cu un fel de antene parabolice, nu mai mari de cîtiva centimetri, însă, la aceste tinere specimene. Cît despre nas, nu era decît o fantă longitudinală în centrul feței la egală distanță între gură și urechi.

Pe trupurile lor galben-verzui nu aveau păr. La adulți, așa cum aveam să aflu curînd, culoarea se întuneca pînă la verde măsliniu, la masculii mult mai pronunțat decît la femele. În plus, aveam să mai observ ulterior, la adulți, capetele nu erau atît de disproporționate față de trupuri.

Irisul ochilor este roșu sîngeriu, ca la albișoși, în timp ce pupilele sînt închise la culoare. Globii oculari sînt, pe ansamblu,

foarte albi, asemenea dinților. Aceștia din urmă adăugînd încă un aspect feroce unui conținut la fel de înspăimîntător, de vreme ce buza inferioară se răsfrînge în unghi ascuțit și se termină cam acolo unde ar fi poziționați ochii unei ființe umane. Iar albeața lor nu era cea obișnuită, a fildesului, ci mai degrabă albul ca zăpada al porțelanului chinezesc. Pe fundalul întunecat al tenului lor verzui, acești colți erau astfel plasați încît confereau animalului o înfățișare formidabilă.

Multe dintre aceste detalii le-am notat mai tîrziu pentru că atunci nu bănuiam cît de puțin timp îmi mai rămăsese să speculez asupra uimitoarei mele descoperiri. Remarcasem deja că multe dintre ouă erau clocite și în timp ce priveam hidoasele creaturi cum se străduiesc să iasă din găoace, nu mi-am dat seama că din spate se apropiau cîtiva marțieni adulți.

Așa cum veneau pe mușchiul moale ce înăbușea orice zgomot și care acoperea practic toată suprafața planetei, cu excepția poate a zonelor înghețate de la poli și a suprafețelor cultivate, m-ar fi capturat cu ușurință. Intențiile lor trebuiau deci să fie cu mult mai sinistre. De fapt ceea ce m-a avertizat a fost zăngănitul harnașamentului celui mai avansat războinic.

Viața mea atîrnase de un amănunt atît de nesemnificativ încît mă întreb și astăzi cum de scăpasem atît de ușor. Dacă pușca conducătorului acelei cete de războinici n-ar fi săltat din teaca ei din piele de la oblicul șei și n-ar fi lovit metalul suliciei sale impresionante, aș fi fost ucis fără să fi bănuțit măcar că moartea este atît de aproape. Zgomotul acela mă făcuse, însă, să mă întorc pentru a descoperi uluit, la mai puțin de trei metri de pieptul meu, vîrfurile unei sulicite uriașe de aproape cincisprezece metri lungime, ornată cu metal strălucitor și ținută în campănă cam la înălțimea unui exemplar adult al micuțului drăcușor la care tocmai privisem cu cîteva clipe mai înainte.

Cît de plăpînzii și inofensivi arătau în comparație cu imensa și teribilă încoronare a urii, răzbnării și a morții. Omul călare, pentru că semăna într-adevăr a om, avea pe puțin cinci metri înălțime și dacă ar fi fost pe Pămînt ar fi cîntărit cu siguranță peste 200 de kilograme. Călărea animalul său așa cum folosim noi caii, strîngîndu-i burta cu membrele inferioare. În timp ce brațele drepte țineau imensa sulică la nivelul spinării animalului, celelalte două mîini sîngi erau ținute întins lateral pentru a-l ajuta să-și mențină balansul, neavînd la dis-

poziție nici șă, nici frție sau orice altceva care să semene a posibilitate de ghidare.

Cît despre animalul călărit, cum ar putea cuvintele unui pămîntean să-l descrie. Domina împrejurimile de la înălțimea celor peste trei metri la care se ridicau șoldurile celor opt picioare, cîte patru de fiecare parte; avea o coadă lată și turtită, mai lată la vîrf decît la rădăcină, pe care o ținea întinsă spre înapoi atunci cînd aleaga, și o spărtură de gură ce le secționează figura de la bot pînă la grumazul masiv.

Asemeni stăpînului său, era complet lipsit de păr, în schimb, avea pielea, de un albastru închis, întinsă și lucioasă. Burtă avea o culoare albă, iar picioarele deveneau tot mai gălbui dinspre șolduri spre copite. Acestea nu aveau, însă, unghii, ci mai degrabă un fel de pernuțe, particularitate care explică, de altfel, faptului că se apropiaseră fără zgomot. De fapt, multiplicitatea picioarelor constatasem că este un element caracteristic al faunei de pe Marte. Cea mai evoluată rasă de oameni precum și un alt animal, singurul mamifer existent pe Marte, aveau unghii bine definite, dar animalele cu copite lipseau aici cu desăvîrșire.

În spatele acestui demon călare urmau alți nouăsprezece, similari întru totul, deși, așa cum aveam să aflăm mai tîrziu, avînd anumite caracteristici individuale, precum și pe Pămînt doi oameni nu seamănă identic chiar dacă au trăsături asemănătoare. Această imagine, sau mai degrabă coșmarul materializat de care v-am vorbit mai pe larg, mi-a provocat o impresie teribilă și imediată.

Nefarmat și gol cum eram, prima lege a naturii se manifestă oferindu-mi singura soluție posibilă la problema cea mai stringentă; depărtarea de vîrfurile ascuțite al suliței amenințătoare. În consecință, cu un efort supraomenesc, raportat la standardele de pe Pămînt, am făcut un salt în încercarea de a sări pe acoperișul a ceea ce consideram a fi un incubator marțian.

Efortul mi-a fost încununat de un asemenea succes înct m-a uimit și pe mine așa cum păreau surprinși și războinici marțieni, pentru că saltul mă ridicase aproape zece metri în aer și mă propulsase la peste treizeci de metri în spatele lor și al incintei.

Aterizaseam pe mușchii moale fără să mă dezechilibrez și întorcîndu-mă mi-am văzut inamicii adunați în jurul incintei. Unii mă priveau cu o expresie care, am aflat mai tîrziu, marca uimirea extremă, alții erau bucuroși că nu le molestasem progeniturile.

Discutau între ei cu voce scăzută, gesticulau și arătau spre mine. Descoperirea că nu vătămaseam în vreun fel tinerii marțieni și că eram nefarmat i-a determinat să mă privească cu mai puțină ferocitate. Așa cum, tot mai tîrziu aveam să aflăm, însă, ceea ce cîntărise mai greu în favoarea mea fusese acel salt formidabil.

De vreme ce marțienii sînt imenși, au oasele foarte mari, iar mușchii lor sînt dimensionați pe măsura efortului impus de gravitația redusă. Rezultatul este că sînt infinit mai puțin agili și mai puțin puternici comparativ cu pămînteni de aceeași greutate și mă îndoiesc că dacă ar fi transportați brusc pe Pămînt ar putea să-și ridice de la sol propria greutate; de fapt sînt convinși de acest lucru.

Soarta ce mi se hărăzise, așadar, pe Marte se dovedea la fel de "minunată" ca cea de pe Pămînt. De unde la început doriseră să mă anihileze, brusc începură să mă considere ca pe o descoperire uluitoare care trebuia capturată și arătată tuturor.

Răgazul oferit de neașteptata săritură îmi permitea să-mi formulez planuri pentru viitorul apropiat și să remarc mai bine înfățișarea războinicilor, pentru că încă nu-i puteam disocia în mintea mea de ceilalți războinici ce mă urmăriseră cu numai o zi în urmă.

Am remarcat că fiecare era farmat și cu alte arme în afara suliței uriașe de care am amintit. Dar arma care mă hotărîse să renunț definitiv la intenția de a scăpa prin fugă era un fel de pușcă pe care bănuiam că știu s-o utilizeze destul de eficient.

Puștile erau dintr-un metal alb și decorate cu un soi de lemn despre care, am aflat că este foarte ușor și extrem de dur, foarte prețuit pe Marte, dar complet necunoscut nouă, pămîntenilor. Metalul încărcătorului era dintr-un aliaj de aluminiu și oțel, aliaj pe care învățasem să-l călească dincolo de ceea ce eram noi obișnuți cu oțelul. Greutatea acestor arme este comparativ mică și, deoarece folosesc proiectile explozive de calibrul mic din radiu și au o țevă lungă, sînt extrem de periculoase. Bătaia lor este de neconceput pe Pămînt. Teoretic ajunge la aproape cinci sute de kilometri, dar cele mai bune rezultate practice, cînd sînt însoțite și de ochitoarele cu unde, depășesc cu puțin trei sute de kilometri.

Aceste simple observații fuseseră suficiente să-mi impună un respect deosebit față de armurierii marțieni și poate că o forță telepatică mă prevenise împotriva oricărei încercări de fugă, așa în plină zi suprafeheat de cele douăzeci de guri ale unor asemenea arme mortale.

După o scurtă conversație, marțienii porniră înapoi în direcția din care veniseră lăsîndul pe unul de-al lor lîngă incubator. După aproape două sute de metri se opriseră și își întorseseră bidivii cu fața spre noi pentru a supraveghea războinicul lăsat în urmă.

Era de fapt cel a cărui suliță fusese atît de aproape de mine și care părea a fi conducătorul grupului, dacă mă gîndesc la felul cum se depărtaseră ceilalți. După ce însoțitorii săi se opriseră acolo la distanță, el descălecăse, își aruncase sulița și începuse să se apropie de mine pe după capătul incubatorului, complet nefarmat și gol, așa cum de altfel eram și eu, dacă nu țineam seama de ornamentele prinse de frunte, brațe și piept.

Ajuns la mai puțin de cincisprezece metri de mine, își scosese o brățară imensă și, oferindu-mi-o pe palma deschisă, mi se adresă cu o voce clară și rezonantă într-o limbă pe care evident nu o înțelegeam. Apoi tăcuse ca și cum ar fi așteptat un răspuns din partea mea, ciulindu-și urechile asemenea unor anene și bulbucluindu-și și mai mult ochii spre mine.

Pe măsură ce liniștea devenea tot mai stînjenoare, am încercat la întîmplare să leg cîteva propoziții bănuind că aveam de-a face cu începutul unor negocieri de pace. Aruncarea armelor și retragerea trupeii mai înainte de a avansa spre mine oriunde pe Pămînt ar fi avut o semnificație pașnică, așa că nu era exclus să aibă aceeași semnificație și aici pe Marte.

Așezîndu-mi mîna în dreptul inimii am făcut o plecăciune spre marțian și i-am explicat că deși nu-i înțeleg limba, gesturile și acțiunile sale vorbesc clar de pace și prietenie, lucruri la fel de dragi, în momentul de față și pentru mine. Oricît de strălucit s-ar fi dovedit acest scurt discurs al meu, gesturile care-l urmau au fost cu siguranță mult mai bine înțelese.

Mi-am întins, așadar, brațele spre el, am avansat și am luat brățara pe care mi-am prins-o de braț deasupra cotului, apoi am continuat să-l privesc zîmbind. Gura sa imensă se schimonosi într-un zîmbet de răspuns și apucîndu-mă cu unul din brațele intermediare ne îndreptarăm împreună spre bidivii săi. Între timp le făcuse semn tovarășilor săi să avanseze. Aceștia o porniseră spre noi într-o cursă nebună, dar se potoliră tot atît de repede la un alt semn al său. Îi era probabil teamă să nu mă sperii din nou și dintr-un alt salt să nu ies din peisaj.

După un schimb de cuvinte cu ai lui, îmi făcu semn că trebuia să călăresc în spatele unuia dintre ei și încălecă. Cel desemnat întinse cîteva brațe după mine și mă așeză, în spatele său, pe spinarea lucioasă a bidivului, unde m-am agățat cum am putut mai bine de curelele și legăturile ce fixau armele și ornamentele marțianului.

Întreaga cavalcadă se puse în mișcare, îndreptîndu-se în galop spre dealurile ce se zăreau în depărtare.

2. PRIZONIER

Abia parcursesem vreo cincisprezece kilometri că terenul începu să se ridice tot mai pronunțat. Ajunsesem, cum aveam să aflăm mai tîrziu, în apropierea țărmlui unuia dintre de mult dispărutele mări marțiene pe fundul căreia avusese loc întîlnirea mea cu marțienii.

Nu peste multă vreme ajunseserăm deja la poalele munților și după ce traversarăm o trecătoare foarte îngustă, intrarăm într-o vale deschisă la orizontul foarte îndepărtat al căreia se zărea un mic podiș pe care am remarcat un oraș imens. Într-acolo ne îndreptasem în galop pentru ca nu după multă vreme să pătrundem în el printr-un fel de drum în ruine ce conducea afară din oraș și se termina la marginea podișului, într-o prăpastie foarte adîncă.

În timp ce treceam prin dreptul clădirilor am remarcat că nu erau locuite și, deși nu arătau prea dărăpănate, aveau totuși aerul că nu fuseseră întreținute de ani, poate chiar de secole. Spre centrul orașului era o piață mai largă și în ea, cît și în clădirile ce o înconjurau, erau campate între nouă sute și o mie de creaturi din aceeași specie cu cei ce mă capturaseră. Pentru că eu de asemenea intenții fi bănuiam, în ciuda manierei suave în care o făcuseră.

Cu excepția ornamentelor, erau cu toții goi. Femeile difereau, ca aspect, cu foarte puțin față de bărbați, cu excepția poate a colților mai lungi, comparativ cu înălțimea lor, și uneori atît de curbați înct le ajungeau la urechi. Trupurile lor erau mai mici și mai deschise la culoare, iar degetele de la mîini și picioare purtau unele rudimente de unghii - lucru ce lipsea cu desăvîrșire la bărbați. Înălțimea medie a femeilor adulte se situa între trei și patru metri.

Copiii aveau o culoare și mai deschisă și toți îmi păreau la fel cu excepția faptului că unii erau mai înalți decît alții, probabil fiind mai în vîrstă.

De altfel nu remarcasem vîrste extreme printre ei și nici vreo diferență apreciable în aspectul lor față de vîrsta maturității, cuprinsă între aproximativ patru zeci și aproape o mie de ani, vîrstă la care pornesc de bună voie în acel ciudat pelerinaj în josul rîului Iss. Nici un marțian în viață nu știe unde duce acel rîu pentru că nici unul nu se întorsese de la sînul lui sau și nici unuia nu i s-ar fi permis să

trăiască după ce se îmbarcase pe apele lui reci și întunecate.

Nu mai era marțian din o mie moare de vreo boală și probabil vreo douăzeci iau voluntar calea acestui pelerinaj. Ceilalți nouă sute șaptezeci și nouă mor violent în dueluri, la vânătoare, în aviație și război; dar poate că de departe cele mai mari pierderi survin la vârsta copilăriei când un număr imens de mici marțieni cad pradă marii maimuțe albe de pe Marte.

Speranța medie de viață a unui marțian, după vârsta maturității, este de aproape trei sute de ani, dar ea s-ar putea apropia de o mie dacă diverse cauze nu ar conduce la o moarte violentă. Marcați de resursele epuizate ale planetei, a devenit evident necesară contracararea impresionantă longevității, rezultat al remarcabilului lor talent în terapeutică și chirurgie. Pe Marte viața a început să fie considerată ca ceva de care te poți dispensa, lucru evidențiat de sporturile lor atât de periculoase și războaiele aproape neconținute între diferite comunități.

Desigur, vor fi existând și unele cauze naturale care să influențeze diminuarea populației, dar nimic nu contribuie într-o măsură mai mare la acest final decât faptul că orice marțian, bărbat sau femeie, poartă întodeauna cu sine o armă extrem de distructivă.

În timp ce ne apropiam de piață și prezența mea fusese remarcată, am fost imediat înconjurați de sute de creaturi ce păreau dormice să mă tragă jos de la locul. Un cuvânt al căpeteniei fu însă suficient pentru a potoli zarva și a ne conțina drumul la trap, de-a lungul piațetei, spre intrarea unui edificiu magnific, nemaivăzut, cred, de ochii vreunui muritor.

Clădirea era joasă dar acoperea o suprafață enormă. Era construită din marmură alb-strălucitoare încrustată cu aur și briliante ce scăpărau și scânteiau în lumina soarelui. Intrarea principală avea aproape treizeci de metri, iar frontonul clădirii era astfel conceput încât să formeze o arcadă deasupra holului de intrare. Nu existau trepte, ci doar o rampă ușoară ce urca la etajul întâi al clădirii și se deschidea într-o cameră enormă înconjurată de galerii.

Pe pardoseala încăperii, mobilată cu mese și scaune dintr-un lemn șlefuit cu migală, se adunaseră în jurul treptelor unui podium, aproape patruzeci sau cincizeci de bărbați marțieni. Pe podium stătea așezat un războinic imens încărcat din belșug cu ornamente metalice, pene vesel colorate și o minunată lucrătură din piele ornamentată ingenios cu pietre prețioase. De umeri îi atrna o capă scurtă de blană albă, căptușită cu mătase roșie și strălucitoare.

Ceea ce m-a frapat, însă, în mod deosebit în legătură cu această întâlnire în sala în care se adunaseră războinicii era faptul că aceștia distonau evident cu proporțiile meselor, scaunelor și celorlalte elemente de mobilier. Ele păreau, mai degrabă, adaptate unor ființe umane de mărimea mea, pentru că marțienii aceștia imenși cu greu ar fi putut încapa în acele scaune, nemaivorbind de faptul că picioarele lor lungi n-ar fi avut loc sub mese. Evident, trebuie că mai existau și alți locuitori ai planetei decât ființele sălbatice și groțesti în mîinile cărora căzuseră, dar evidența unei vechimi extreme a tot ce mă înconjura mă ducea cu gândul la faptul că aceste clădiri s-ar fi putut să fi aparținut unei rase demult dispărute și uitată în negura istoriei marțiene.

Grupul nostru se oprise la intrarea în clădire și la un semn al căpeteniei am fost coborîți. Ținut bine de mînă, am pătruns în camera de audiențe. Aici am remarcat cât de puține formalități erau necesare pentru abordarea unui șef marțian. Cel ce mă capturase dăduse buzna, pur și simplu, în sală, în timp ce ai săi îi făceau loc să avanseze. Căpetenia de pe podium se ridică în picioare și strigă numele escortatorului meu care, la rîndul său, se opri și repetă numele șefului urmat de titlurile sale.

Pe vremea acestui ceremonial, cuvintele schimbate de ei nu însemnau nimic pentru mine; mult mai tîrziu aflasem că era vorba de ceremonialul obișnuit de înflînire a marțienilor verzi. Dacă s-ar fi înflînrit niște străini, fiind astfel în imposibilitatea de a face acest schimb de nume, și-ar fi schimbat în tăcere elemente de ornamentație. Asta dacă misiunea ar fi fost pașnică, pentru că altfel ar fi schimbat împușcături și s-ar fi declanșat lupta cu tot felul de arme.

Cel ce mă capturase se numea Tars Tarkas și era practic vice-căpetenia comunității, o persoană de mare abilitate ca om politic și luptător. Evident, explicase pe scurt incidentul legat de expediția sa, inclusiv capturarea mea, și când terminase, căpetenia îmi adresase mai multe întrebări.

I-am răspuns în buna mea engleză, mai degrabă cu speranța de a-l convinge că în acest fel nici unul dintre noi nu putea să-l înțeleagă pe celălalt, dar remarcasem că atunci când concluzionasem cu un zîmbet, îmi răspunsese prompt cu același gest. Acest fapt și cele similare petrecute în timpul primelor întâlniri cu Tars Tarkas mă convinseseră că, cel puțin, aveam ceva în comun, simțul umorului exprimat prin zîmbete și hohote de rîs. Mai tîrziu am aflat, însă, că zîmbetul marțienilor este, mai degrabă, o obligație și că un hohot de rîs ar fi trebuit să umple de teroare chiar și o creatură mult mai puternică și mai curajoasă decât mine.

Ideea umorului printre marțienii verzi era departe de concepția noastră de incitație la distracție. Agonia unui tovarăș provocă acestor creaturi ciudate o stare de hilaritate sălbatică pentru că forma lor principală de amuzament constă în a provoca moartea prizonierilor lor în cele mai ingenioase și oribile feluri.

Războinicii și căpeteniile lor, adunați acolo, mă examinară cu atenție, dormici să-mi simtă musculatura și textura pielii. Apoi căpetenia principală probabil că își manifestase doriința de a mă vedea demonstrîndu-mi performanțele, pentru că îmi făcu semn să-l urmez și pornii împreună cu Tars Tarkas spre ieșire.

Atunci n-am înțeles de la început ce vroia și pînă să mă desmeticesc m-am trezit bine strîns de brațul lui Tars Tarkas și cărat în salturi printre mesele și scaunele sălii precum o lăcustă monstruoasă. După ce m-am lovit de cîteva ori, în amuzamentul general al marțienilor, am recurs din nou la tîrfit, lucru ce, se pare, nu le convenea, așa că am fost ridicat fără menajamente în picioare de o brută ce părea a se fi amuzat cel mai mult de necazurile mele.

În timp ce mă ridică își apropiase foarte mult figura de mine astfel încît nu m-am putut abține să fac singurul lucru pe care un gentleman l-ar fi făcut în asemenea circumstanțe de brutalitate, bădărănie și lipsă de considerație pentru drepturile unui străin. I-am repezit un pumn în fălci, trîntindu-l la pămînt ca pe un bou înjunghiat. Și în timp ce

se prăvălea pe podea, m-am întors cu spatele către cea mai apropiată masă, așteptînd să fiu copleșit de răzburarea celorlalți, dar hotărît să le servesc o lecție, pe cît mi-ar fi permis ciudata inegalitate, înainte de a-mi da viața.

Teama mea se dovedise, însă, fără motiv, pentru că ceilalți marțieni, la început rămași muți de uimire, izbucniseră apoi în aplauze și în hohote nestăpînite și sălbatice de rîs. Nu recunoscusem aplauzele ca atare, dar mai tîrziu, cînd mă obișnuisem cu obiceiurile lor, am aflat că obținusem ceea ce ei arareori acordă: o manifestație de aprobare.

Tipul pe care-l loveam zăcea întins acolo unde căzuse fără ca vreuna din perechile sale să se apropie de el. În schimb, Tars Tarkas se apropie de mine, mă prinse cu una din mîini și ne continuarm drumul spre piață fără vreun alt incident. Nu știam, desigur, motivul pentru care trebuia să ajungem în spațiu deschis, dar aveam să află foarte curînd. Mai întii repetaseră cuvîntul "sak" de cîteva ori, apoi Tars Tarkas făcu cîteva sărituri, repetînd cuvîntul de fiecare dată; se întorsesse spre mine și spusese din nou "sak!" Mi-am dat seama ce voiau de la mine și încordîndu-mă din toate puterile am "sacat" cu un asemenea succes încît m-am îndepărtat la aproape cincizeci de metri și am aterizat în picioare fără să cad sau să-mi pierd echilibrul. Am revenit apoi, în salturi mai mici, pînă la vreo opt sau zece metri de grupul războinicilor și am rămas în expectativă.

Performanța mea fusese urmărită și de cîteva sute de marțieni din categoriile inferioare și ei ceruseră în cor o repetare, lucru pe care căpetenia mi-l ordonă pe loc; mie îmi era, însă, foame și sete și mă hotărîsem pe loc că singura metodă de salvare era să le smulg puțină considerație acestor creaturi prea puțin dispuse să o acorde. Am ignorat, așadar, repetatele comenzi de "sak" și de fiecare dată cînd o făceau eu îmi frecam stomacul și clămpăneam semnificativ din buze.

Tars Tarkas și căpetenia schimbă cîteva cuvinte și ultimul chemă o tînără femelă din mulțime, îi dădu cîteva instrucțiuni și îmi făcu semn s-o urmez. Am prins mîna pe care mi-o oferise femeia și împreună am străbătut piața spre o clădire impozantă de pe latura opusă.

Simpatica mea însoțitoare avea aproape trei metri înălțime, abia ajunsese la maturitate, dar mai putea încă să mă crească. Avea totodată o culoare oliv deschis și o piele moale și lucioasă. Așa cum aveam să află mai tîrziu, se numea Sola și aparținea suitei lui Tars Tarkas. Mă condusese într-o cameră spațioasă, undeva în aripile dinspre piață ale clădirii, care, judecînd după mătăsurile și blănurile așternute pe jos, părea a fi camera de dormit a mai multor nativi.

Încăperea era bine luminată de cîteva ferestre largi și minunat decorată cu picturi murale și mozaicuri. Peste toate, însă, părea să plutească același indefinibil aspect de antichitate, ceea ce mă convingea tot mai mult că arhitectii și constructorii acestor minunate creații n-aveau nimic de-a face cu semibrutele ce le ocupau acum.

Sola îmi făcu semn să mă așez pe o grămadă de mătase, aproape de centrul camerei, și întorcîndu-se, slobozii un fel de sfîșit ciudat, ca și cum ar fi semnalat cuiva din camera alăturată. Ca răspuns la chemarea ei, am obținut o altă imagine a unei noi minuni marțiene. Venise legănîndu-se pe cele zece picioare scurte și se așezase jos în fața fetei, întocmai unui cățeluș ascultător. Creatura era cam de mărimea unui poney Shetland, în schimb capul avea o ușoară asemănare cu cel

al unei broaște, cu excepția faptului că fălcile îi erau echipate cu trei rânduri de dinți lungi și ascuțiți.

3. ÎMI PĂCĂLESC CÎINELE DE PAZĂ

Sola privi în ochii vicleni ai brutei, murmură un cuvânt sau două de comandă, arătă spre mine și părăsi camera. M-am întrebă atunci cu teamă care aveau să fie reacțiile acestei monstruoșitate cu aspect feroce lăsată singură în proximitatea unei atît de ispititoare bucăți de carne; dar teama mea se dovedi fără teme pentru că animalul, după ce mă analiză cu atenție cîteva clipe, străbătu camera spre singura ieșire ce da în stradă și se întinse cît era de lung pe pragul acesteia.

Era prima mea experiență cu un cîine de pază marțian, dar din fericire nu și ultima, pentru că acea creatură m-a păzit cu devotament pe toată durata captivității mele printre oamenii verzi; îmi salvase de două ori viața și nu mă părăsise fără ordin nici un moment.

În timp ce Sola era plecată, am profitat de ocazie pentru a examina mai amănunțit camera în care eram ținut captiv. Picturile murale înfățișau scene de o rară frumusețe: munți, râuri, lacuri, oceane, arbori și flori, drumuri de țară, grădini însorite - imagini ce ar fi putut reprezenta foarte bine scene pămîntești dacă nu ar fi diferit colorația vegetației. Era, evident, munca unui artist desăvîrșit, atît de subtilă părea atmosfera, tehnica de realizare perfectă, deși nicăieri nu se întîlnia reprezentarea vreunui animal din care să pot ghici înfățișarea acestor alți și poate dispăruți locuitori ai planetei.

În timp ce îmi lăsasem fantezia să zburde în conjecturi fantastice asupra posibilităților explicației ale ciudatelor anomalii ce le întîlnisem pe Marte, Sola se înapoiase atît cu mîncare cît și cu băutură. Le orînduise pe podea lîngă mine și, așezîndu-se și ea mai încolo, mă privi semnificativ. Hrana consta din aproximativ o jumătate de kilogram de substanță solidă, aproape fără gust, de consistența brînzei, în timp ce băutura părea un fel de lapte de la vreun animal. Deși puțin acidulat, nu era prea neplăcut la gust și în scurtă vreme am învățat să-l prețuiesc foarte mult. Provenea, aveam să aflu mai tîrziu, nu de la un animal, pentru că pe Marte nu trăiește decît un singur mamifer și acesta o specie foarte rară, ci de la o plantă uriașă care practic crește fără apă, dar care pare să-și distileze impresionanta rezervă de lapte atît din sol cît și din umezeala aerului și razele soarelui. O singură astfel de plantă produce cam cincisprezece pînă la douăzeci de litri de lapte pe zi.

După ce am mîncat m-am simțit bine învigorat și, simțind nevoia de odihnă, m-am întins pe valurile de mătase. Probabil dormisem cîteva ore bune pentru că atunci cînd m-am trezit afară se întunecase și se lăsase frigul. Am remarcat că cineva aruncase o blană peste mine, dar parțial căzuse și în întuneric nu văzusem s-o trag la loc. În aceeași clipă o mîna trase din nou blana peste mine și aproape imediat mai adăugă una.

Am presupus că paznicul meu fusese Sola și nu mă înșelasem. Singură această fată, din mulțimea marțienilor verzi cu care venisem în contact, manifesta un fel de simpatie, bunătațe și afecțiune, iar sollicitudinea ei față de cererile mele îndrăznețe era fără cusur și mă feriseră de multe neplăceri și suferințe inutile.

Așa cum aveam să învăț, nopțile marțiene sînt extrem de reci și de vreme ce, practic, nu sînt nici amurguri nici zori, schimbarea de

temperatură este bruscă și neplăcută, la fel cum este și tranziția de la lumina orbitoare a zilei la întuneric. Aici nopțile sînt fie iluminate strălucitor, fie foarte întunecate. Dacă nici unul dintre sateliții planetei nu se afla pe cer, rezultă un întuneric deplin, de vreme ce lipsa atmosferei, sau mai bine zis, atmosfera foarte rarefiată, nu reușește să difuzeze lumina stelelor. Pe de altă parte, dacă ambii sateliții sînt pe bolta nopții, suprafața planetei este luminată puternic.

Ambii sateliții ai lui Marte sînt cu mult mai apropiați de el decît Luna de Pămînt, cel mai apropiat fiind la aproape șapte mii de km, iar cel mai îndepărtat la aproape douăzeci de mii, față de sfertul de milion de km ce ne separă pe noi de Lună. Cel mai apropiat satelit al lui Marte încheie o rotație completă în jurul planetei în mai puțin de șapte ore și jumătate așa încît el pare că traversează cerul, precum un meteorit uriaș, de două sau de trei ori în fiecare noapte, revellîndu-și toate fezele în timpul fiecărui tranzit.

Luna cea mai îndepărtată se rotește în jurul lui Marte în aproape treizeci de ore și un sfert și împreună cu sora sa mai apropiată transformă peisajul nocturn marțian într-o grandoaare splendidă și misterioasă. Este un lucru minunat că natura s-a gîndit să lumineze atît de grațios și abundent nopțile marțiene, pentru că acești oameni verzi, o rasă nomadă fără o prea mare dezvoltare intelectuală, nu au decît mijloace primitive de iluminare artificială. Ele se bazează, în principal, pe torțe, pe un gen de luminări și un fel de ulei lampant care generează un gaz ce arde fără fitil.

Acest din urmă dispozitiv produce o lumină albă, intensă și foarte penetrantă dar, din cauză că uleiul natural de care are nevoie poate fi extras numai în cîteva localități foarte îndepărtate, se utilizează arareori de aceste creaturi a căror principală preocupare este ziua de azi și al căror dispreț față de munca manuală i-a menținut în această stare de semi-barbarie.

După ce Sola m-a acoperit, am adormit din nou și nu m-am trezit pînă a doua zi. Celelalte ocupante ale încăperii, cinci la număr și numai femei, încă mai dormeau bine învelite în straturi de mătase și blănuri. Pe prag, așa cum îl lăsasem în ziua precedentă, stătea întinsă bruta de gardian fără somn; aparent nu se mișcase nici un milimetru; avea privirea ca lipită de mine și nu m-am oprit să mă întreb ce mi-ar fi putut face dacă aș fi încercat să scap.

Dintotdeauna am fost înclinat spre aventură, să investighez și să experimentez lucruri pe care un om normal cu siguranță le-ar fi evitat. Mi-a venit atunci ideea că cea mai sigură cale de a afla atitudinea exactă a animalului față de mine era să încerc să părăsesc încăperea. Nutream speranța că aș fi putut să-i scap, odată ajuns în afara clădirii, pentru că începusem să mă mîndresc cu abilitatea mea de săritor. Mai mult, puteam deduce din scurtimea picioarelor sale că bruta nu putea fi nici un săritor, nici un alergător redutabil.

Încet și cu multă atenție m-am ridicat, deci, în picioare spre a constata cu stupeoare că bruta face același lucru. Precaut, am început să mă apropiu de el, descoperind cu această ocazie că, dacă-mi trîșesc picioarele, îmi pot menține balansul mai bine și totodată pot înainta mai rapid. Pe măsură ce mă apropiam de el, animalul se retrăgea prudent, iar atunci cînd am ajuns în prag, mi-a făcut loc să trec. Rămase în urma mea cam zece pași, după care începu să mă urmărească, de la

această distanță, în timp ce înaintam pe strada pustie.

Evident, misiunea lui era doar să mă protejeze, m-am gîndit, dar cînd am ajuns la marginea orașului, mi-a sărit brusc în față slobozind sunete ciudate și arătîndu-și colții feroci. Crezînd că mă amuz un pic pe seama lui, m-am repezit spre el și cînd mai aveam puțin pînă să-l ating, am sărit pentru a ateriza dincolo de el, departe în afara orașului. M-a urmat instantaneu cu o viteză la care nu credeam că voi fi martor vreodată. Credeam că picioarele lui scurte nu i-ar fi permis să alerge astfel. Cum îmi dădeam seama că, dacă s-ar fi întrecut cu un ogar, acesta din urmă ar fi părut că nici măcar n-ar fi pornit în cursă. Așa cum aveam să aflu mai tîrziu, era cel mai rapid animal de pe Marte și datorită inteligenței, loialității și ferocității sale este utilizat la vînătoare, în războaie și ca protector al marțienilor.

Mi-am dat seama repede că n-aș fi reușit să scap colților animalului printr-o fugă directă, în schimb i-am acceptat provocarea și cînd aproape să mă ajungă, am sărit din nou peste el, dublîndu-mi aproape efortul. Manevra mi-a creat un avantaj considerabil, permițîndu-mi să ajung înapoi în oraș înaintea lui și să sar din nou, la aproape zece metri, pe fereastra unui imobil din împrejurimi.

Prinzîndu-mă de pervaz, m-am așezat acolo fără să privesc în interiorul clădirii, ci la animalul descumpănit rămas sub mine. Dar bucuria mi-a fost de scurtă durată pentru că de abia apucasem o poziție mai confortabilă pe pervazul ferestrei că o labă uriașă mă prinse de gît pe la spate și mă trase cu violență în cameră. Am aterizat pe spate pentru a constata imediat că deasupra mea stătea ridicată o colosală creatură asemănătoare unei maimuțe albe lipsită de păr, cu excepția coamei zburlete de pe cap.

4. O LUPTĂ CARE ÎMI CÎȘTIGĂ PRIETENI

Creatura, ce semăna mult mai bine cu oamenii de pe Pămînt decît cu marțienii pe care-i întîlnisem pînă atunci, mă ținea ținut de podea cu unul dintre uriașele sale picioare, în timp ce mormăia și gesticula spre cineva din spatele meu. Acesta din urmă, evident perechea sa, se apropia de mine înarmată cu o bîta de piatră și cu intenții nu tocmai prietenoase.

Creaturile aveau aproape patru sau cinci metri înălțime cînd stăteau ridicate și, asemenea marțienilor verzi, mai aveau o pereche suplimentară de membre situate între cele superioare și inferioare. Ochii le erau foarte apropiați, fără să iasă din orbite, urechile drepte, dar mai lateral localizate decît la marțienii verzi, în timp ce boturile și dinții erau surprinzător de asemănătoare cu cele ale gorilelor africane. Cu toate acestea, nu păreau atît de fioroși, în comparație cu marțienii verzi.

Bîta se îndrepta deja spre fața mea cînd o închipuire miriapodă țîșni prin ușă direct în pieptul executorului. Cu un țipăt de groază, maimuța care mă ținea ținut de podea sări prin fereastra deschisă, în schimb, perechea sa rămase încheștată într-o teribilă luptă pe viață și pe moarte cu apărătorul meu, nimeni altul decît credincioasa creatură de pază; mi-e greu să numesc cîine o ființă atît de hidoasă.

Am țîșnit imediat în picioare, lipindu-mă cu spatele de zid, pentru a fi martorul unei lupte cum nu mai văzuse nimeni pînă atunci. Puterea, agilitatea și ferocitatea oarbă a aces-

tor două creaturi ne se apropiau de nimic cunoscut unui pământean. Animalul meu avea avantajul primei lovituri și își înfipsese adînc colții săi puternici în pieptul adversarului, dar brațele și labele uriașe ale maimuței, animate de o musculatură ce depășea cu mult pe cea a marțienilor pe care-i văzusem pînă atunci, îi încheștase gîtlejul și îl răsuca încet spre spate unde din clipă în clipă mă așteptam să ajungă și apărătorul meu să alunecă mort cu gîtul rupt.

Maimuța avea deja pieptul sfișiat de colții puternici și în timp ce se rostogolea pe podea nici unul dintre cei doi adversari nu scotea vreun sunet de teamă sau durere. Deodată am văzut ochii uriași ai animalului meu ieșind complet din orbite, iar sîngele țîșnindu-i din nări. Devenise evident faptul că puterile îl lăsau cu fiecare clipă, deși același lucru se putea spune și despre maimuță.

Brusc m-am trezit la realitate, cu acel ciudat instinct ce mă împinge de fiecare dată să-mi fac datoria, am apucat bîta ce căzuse pe podea încă de la începutul luptei, mi-am adunat toate forțele brațelor mele pămîntene și am repezit-o în capul maimuței. Țeasta a explodat parcă ar fi fost o coajă de ou.

Dar abia apucase lovitura să sfarme țeasta agresorului că am fost din nou confruntat cu un alt pericol. Perechea maimuței își revenise din primul șoc de teroare și se întorseră la scena bătăliei prin interiorul imobilului. Îl zărisem chiar înainte de a ajunge în prag, dar rîcnetul său la vederea tovarășului întins pe podea fără viață și spuma ce i se formase la gură ca semn al furiei deplină îmi înghețase sîngele în vine.

Fusesem întotdeauna gata să lupt dar în condițiile de față nu găseam nici glorios nici profitabil să-mi măsoz relativ firava putere cu mușchii de oțel și ferocitatea brutală ale locuitorilor înfuriați ai unei lumi necunoscute; de fapt, singurul rezultat al unei asemenea înfrîniri, în ceea ce mă privea, n-ar fi fost decît moartea violentă.

Eram lîngă fereastră și îmi dădeam seama că, odată ajuns în stradă, aș fi reușit să revin în piață înainte ca turbata creatură să mă ajungă din urmă; cel puțin în fugă exista o șansă de salvare, față de moartea sigură, dacă aș fi rămas să lupt, oricît de disperat aș fi făcut-o.

Este adevărat că mai aveam bîta, dar ce puteam face cu ea împotriva celor patru brațe uriașe. Chiar dacă aș fi reușit să rup unul din ele cu prima lovitură, pentru că îmi închipuiam că va încerca să pareze lovitura, m-ar fi anihilat oricum cu celelalte, înainte de a schița un al doilea atac.

În clipele cît aceste gînduri îmi treceau prin minte m-am întors spre fereastră, privirea mi-a căzut pe fostul meu gardian. Pe loc gîndurile de fugă mi s-au spulberat instantaneu. Zăcea pe podea, abia trăgîndu-și sufletul și privirea lui părea un impresionant apel la ajutor. N-am mai putut rezista privirii, și nici n-aș fi putut, mi-am dat seama atunci, să-mi părăsesc salvatorul fără măcar să încerc pentru el cel puțin tot atîta cît făcuse el pentru mine.

Așadar, fără alte considerente, m-am hotărît să înfrunt maimuța dezlănțuită. Ajunsesem mult prea aproape de mine pentru ca bîta să-mi mai folosească la ceva, așa că am aruncat-o cît am putut mai puternic în masa de mușchi turbată ce înainta atît de amenințător. Lovitura, primită chiar sub genunchi, i-a smuls un urlet de durere și furie și dezzechilibrîndu-l s-a prăvălit peste mine cu

brațele deschise în încercarea de a-și atenua căderea.

Din nou, ca și în ziua precedentă, am recurs la tactica pămînteană: o lovitură în plină figură cu pumnul drept urmată de alta la fel de puternică în plex, cu sîngul. Efectul s-a dovedit miraculos, pentru că, fentînd ușor după a doua lovitură, l-am văzut cum se lungește pe podea cu respirația blocată, torturat de durere. Fără să mai pierd nici o clipă, m-am repezit la bîta și am terminat treaba înainte ca monstrul să poată să-și revină din amețeală.

În timp ce lichidam astfel bestia, un hohot de rîs izbucni în spatele meu. Întorcîndu-mă am zărit în pragul încăperii pe Tars Tarkas, Sola și trei sau patru războinici, iar cînd privirile ni s-au înfrînit, am receptat pentru a doua oară aceeași aprobare respectuoasă.

Absența mea fusese sesizată de Sola cînd se trezise, îl informase imediat pe Tars Tarkas care pornise imediat, împreună cu o mîna de războinici, în căutarea mea. Cînd se apropiaseră de marginea orașului, remarcaseră maimuța turbată de furie precipitîndu-se la intrarea clădirii.

O urmărire eră îndeaproape în speranța că le va furniza vreo pistă în privința dispariției mele și deveniseră astfel martorii scurtei dar decisivei lupte. Această înfrînire, împreună cu cea din ziua precedentă cînd înfrînsem războinicul marțian, mă ridicase mult în ochii lor. Lipsiți complet de toate sentimentele mai profunde legate de prietenie, dragoste sau afecțiune, aceste ființe divinizară calitățile fizice și curajul și nimic nu era mai potrivit cu obiectul adorației lor ca menținerea poziției prin repetate exemple de abilitate, putere sau curaj.

Sola, care însoțise grupul de cercetăși din proprie inițiativă, a fost singura care n-a izbucnit în rîs în timp ce eu mă luptam să-mi salvez viața. Dimpotrivă, apăsarea sobră și plină de simpatie, iar cînd am terminat cu monstrul, s-a repezit la mine pentru a-mi examina corpul de posibile răni sau lovituri. Zîmbi satisfăcut constatănd că eram neatins și luîndu-mă de mîna mă îndemnă spre ieșire.

Tars Tarkas pătrunsesse în încăpere, împreună cu ceilalți războinici și se aplecără cu toții peste trupul animalului care-mi salvase viața și pe a căruia, la rîndul meu, o salvasem. Se părea că își dispută un argument pentru că unul dintre ei încercă să mi se adreseze, dar amintindu-mi de ignoranța mea în privința limbii sale, renunță și se întoarse la Tars Tarkas. Acesta, prin cuvinte și gesturi, dădu cîteva comenzi oamenilor săi pentru ca apoi să ne urmeze spre ieșire.

Mi se părea ceva amenințător în atitudinea lor față de animalul meu, așa că am ezitat să plec pînă nu aflam urmarea. Și am făcut bine că am rămas pentru că unul dintre războinici își scoase pistolul drăcesc, pregătindu-se să pună capăt vieții creaturii. Am sărit și l-am lovit peste mîna. Glonțul s-a îndreptat spre tocul ferestrei, perforînd atît lemnul cît și zidăria.

Am îngenuchiat apoi lîngă creatura oribilă și ajutînd-o să se ridice i-am făcut semn să mă urmeze. Uimirea pe care acțiunea mea o produsese asupra marțienilor se dovedi a fi foarte caraghioasă; erau incapabili să înțeleagă, altfel decît ca pe o slăbiciune sau copilărie, atribute precum grațitudinea sau compasiunea. Războinicul al cărui pistol îl deviasem îl privea întrebător pe Tars Tarkas, dar acesta îi făcu semn să mă lase în pace, astfel că ne-am întors în piață cu animalul meu

urmărindu-mă îndeaproape și Sola țînîndu-mă stîns de braț.

Aveam cel puțin doi prieteni pe Marte; o tînără femeie ce avea grijă de mine cu simpatia unei mame și o brută stupidă care, am aflat mai tîrziu, purta în atît de respingătoare sa carcasă, mai multă dragoste, loialitate și grațitudine decît aș fi putut înfrîni în cele cinci milioane de marțieni verzi ce sălășluiau în orașele părăsite și mările secate de pe Marte.

5. CREȘTEREA COPIILOR PE MARTE

După micul dejun, o replică exactă a prînzului din ziua precedentă și practic un index al tuturor prînzurilor care au urmat, cît am stat cu marțienii verzi, Sola m-a escortat pînă în piață unde întreaga comunitate era angajată în a privi sau ajuta la înhămarea unor animale mastodontice la imensele care cu trei roți. Erau cam două sute cincizeci de astfel de vehicule, fiecare tras de un singur animal care, cel puțin după aparențe, ar fi putut trage întreaga caravană de care complet încărcate.

În ceea ce privește carele, pe lîngă dimensiunile uriașe, erau și impresionant decorate. În fiecare stătea cîte o femeie marțiană împodobită cu ornamente de metal, bijuterii, mătăsurii și blănuri, iar pe spatele fiecărui animal înhămat la care stătea cocoțat cîte un tînăr conducător marțian. Asemenea animalelor pe care călăreau războinicii, animalele acestea de povară nu aveau nici hățuri, nici căpăstru, fiind ghidate în întregime pe cale telepatică.

Această putere telepatică este minunat dezvoltată la toți marțienii și explică în mare măsură simplitatea limbajului lor și relativ puținele cuvinte schimbate între ei, chiar în conversațiile mai lungi. Este un limbaj universal pe Marte, prin intermediul căruia animalele superioare și inferioare ale acestei lumi paradoxale sînt capabile să comunice într-o măsură mai mare sau mai mică, depinzînd de sfera intelectuală a fiecărui specii și nivelul de dezvoltare individuală.

În timp ce cavalcada se pregătea să se pună în mișcare în șir indian spre locul pe unde intrasem în oraș cu o zi mai devreme Sola mă trase într-unul din carele libere. În fruntea caravanii călăreau cam două sute de războinici, așezați pe cinci rînduri, cam același număr în spatele caravanii și cîte douăzeci și cinci pe fiecare flanc.

Toată lumea, în afară de mine, bărbați femei și copii, era bine înarmată, iar în spatele fiecărui car alerga cîte un cîine marțian; al nostru urmărind îndeaproape propriul nostru car; de fapt, credincioasa creatură nu m-a părăsit niciodată în toți cei zece ani cît am stat pe Marte. Ne-am continuat drumul prin mica vale din fața orașului, printre dealuri și, în fine, am coborît pe fundul mării secate în care înfrînsem pentru prima oară incubatorul. Acesta, de altfel, s-a dovedit a fi și punctul final al călătoriei noastre în ziua aceea și după ce am depășit și ultima denivelare de pe acest fund de mare, întreaga caravană a pornit-o într-un galop nebun spre incubatorul ce apăruse la orizont.

La sosire, atelajele au fost parcate cu precizie militară pe cele patru laturi ale incintei, iar o parte dintre războinici conduși de imensa căpetenie, inclusiv Tars Tarkas și alți cîțiva șefi mai mici, au descălecat și s-au îndreptat spre ea. Tars Tarkas a explicat ceva șefului principal al cărui nume s-ar fi putut traduce cu aproximație în engleză, Lorquas Ptomel Jed; jed fiind titlul de noblețe.

Aveam să apreciez curînd subiectul conversației lor pentru că imediat Tars Larkas o anunță pe Sola să mă trimită la el. Deprinsesem cît de cît, în această perioadă de timp, primele elemente din abecedarul mersului în condițiile de pe Marte, așa că m-am apropiat destul de repede de latura incubatorului unde se afla.

Cînd am ajuns suficient de aproape, am remarcat faptul că aproape toate ouăle fuseseră clocite, iar incubatorul frămăta de mici drăcușori. Aveau o înălțime de aproape un metru și se mișcau fără încetare prin incintă, ca și cum ar fi căutat hrană.

După ce m-am oprit în fața lui, Tars Larkas a arătat spre incubator și a spus "sak". Mi-am dat seama că dorea de la mine să repet performanța de ieri pentru edificarea lui Lorquas Ptomel. Deoarece, trebuie să vă mărturisesc, încercarea îmi provoca și mie o anumită satisfacție, m-am executat imediat, reușind un salt dincolo de carele parcate în spatele incubatorului. Cînd m-am înapoiat, Lorquas Ptomel a mormăit ceva pentru mine, apoi, întorcîndu-se spre războinicii săi, le adresă, probabil, cîteva vorbe de comandă cu privire la incubator. Nemaî acordîndu-mi nici un fel de atenție, am dedus că mi se permitea să rămîn și să observ operațiile care constau, în principal, în practicarea unei deschizături, în peretele incubatorului, suficient de mare pentru a permite ieșirea micuților marțieni.

De fiecare parte a deschizăturii, femeile și tinerii marțieni de ambele sexe, formau doi pereți solizi ce duceau, printre care, departe în cîmpie. Scăpați printre acești pereți, micuților marțieni, vioi ca niște cerbișori, li se permitea să alerge pe toată lungimea culoarului pentru a fi capturați, unul cîte unul, de femeile și copiii mai în vîrstă; ultimul din linie capturiînd primul sosit, apoi cel de vizavi captura următorul și tot așa pînă ce toți micuții părăseau incubatorul și erau adjucecați de un tînăr sau o femeie. Dacă o femeie își realiza captura părăsea rîndul și se îndrepta spre carul său, în timp ce dacă micuții erau capturați de tineri, erau oferiți ulterior altor femei.

Văzînd că ceremnia, dacă putea fi înnoibilă de acest nume, se terminase, am căutat-o pe Sola care se retrăsese în carul ei fiind strîns în brațe una dintre acele micuțe creaturi hidoase.

Munca aceasta de educare a micilor marțieni consta numai în învățarea lor să vorbească și să utilizeze armele pe care le primeau încă din primul an de viață. Provenind din ouăle în care au stat cinci ani cît durează perioada de incubație, pășesc în viață perfect dezvoltăți, cu excepția mării. Complet ignorați în privința propriilor mame, care, la rîndul lor, n-ar fi putut numi cu siguranță tații, devin copiii comunității, iar sarcinile educației revin femeilor care au reușit să-i captureze la părăsirea incubatorului.

Mamele adoptive puteau chiar să nici nu aibă vreun ou în incubator, așa cum era și cazul lui Sola ce nu începuse încă ovulația. Dar lucrurile acestea nu aveau o importanță prea mare printre marțienii verzi, de vreme ce dragostea paternă și filială le era la fel de necunoscută, pe cît de comună printre noi, și sînt încredințați că acest oribil sistem, moștenit din vremuri imemorabile, este cauza directă a absenței sentimentelor profunde și a instinctelor umanitare superioare printre aceste sărmane creaturi. Încă de la naștere nu cunosc dragostea mamei sau a tatălui, nici înțelesul cuvîntului acasă și sînt învățați să

demonstreze prin forța fizică și ferocitatea lor că sînt ațți să trăiască. Dacă se dovedesc a avea defecte fizice sînt împușcați pe loc și nu vei vedea măcar o lacrimă vărsată pentru încercările extrem de dure pe care trebuie să le depășească din cea mai fragedă pruncie.

Nu vreau să spun cu aceasta că marțienii adulți ar fi cruzi intenționat sau fără motiv față de copiii lor ci, mai degrabă, că acest comportament reprezintă, de fapt, o luptă dură și fără milă pentru existență pe o planetă muribundă, ale cărei resurse naturale se diminuaseră pînă acolo încît a întreține pînă și o viață suplimentară ar fi fost o povară pentru comunitatea în sarcina căreia ar fi căzut.

Printr-o selecție atentă aleg speciile cele mai puternice ale fiecărei specii și, cu un spirit de prevedere aproape supranatural, regularizează rata nașterilor pentru a acoperi pierderile prin moarte. Fiecare femeie marțiană adultă produce cam treisprezece ouă pe an, iar cele ce ating, în urma testelor, mărimea, greutatea și densitatea necesară sînt ascunse în anumite caverne subterane, unde temperatura este prea scăzută pentru a se cloci. În fiecare an aceste ouă sînt analizate cu atenție de un consiliu format din douăzeci de căpetenii. Ei păstrează o sută din cele mai bine conservate și le distrug pe celelalte. La sfîrșitul unei perioade de cinci ani, aproape cinci sute de ouă, dintre cele mai perfecte, au fost alese din miiile disponibile. Ele sînt plasate în incubatoare aproape etanșe pentru a fi clocite de razele soarelui timp de alți cinci ani. Evenimentul la care fusesem martor astăzi era cît se poate de semnificativ în acest sens pentru că aproape nouăzeci și nouă la sută dintre ouă clociseră în două zile. Dacă celelalte vor fi clocit mai tîrziu, nu știu care ar fi fost soarta lor. Oricum, n-ar fi fost dorii pentru că progeniturile lor ar fi putut moșteni și transmite tendința de prelungire a incubației. S-ar deregla astfel un sistem stabilit din vremuri imemorabile, sistem care permite adulților să se întoarcă la locul incubației cu precizie de ore.

Incubatoarele erau construite cît mai departe, oriunde existau șanse mai mici de a fi descoperite de alte triburi. Rezultatul unei asemenea catastrofe ar fi însemnat lipsa copiilor din comunitate pentru alți cinci ani. Mi s-a întîmplat, mai tîrziu, să fiu martorul descoperirii unui incubator de către străini.

Comunitatea, din care făcea parte și cea în care ajunsesem, era compusă din aproape treizeci de mii de suflete. Ei hălăduiau pe o suprafață enormă de teren arid și semi-arid, între paralelele 40 și optzeci ale emisferei sudice, ce se mărginea atît la est cît și la vest cu două regiuni întinse și fertile. Cartierul lor general era plasat în colțul sud-vestic al acestui district, în apropiere de încrucșarea a două așa-numite canale marțiene.

Cum incubatorul fusese plasat în extremitatea nordică a teritoriului lor, într-un ținut considerat nelocuit și necirculat, ne aștepta o îndelungată călătorie de întoarcere, despre care, atunci, evident, nu știam nimic.

După revenirea în orașul părăsit, mi-am petrecut cîteva zile într-o dulce leneveală. În ziua următoare întoarcerii noastre, războinicii porniseră călare încă de dimineață și se întorseseră abia la căderea întinericului. Mai tîrziu am aflat că fuseseră în grotle subterane, în care țineau ouăle, să le transporte la incubatorul pe care-l ridicaseră pentru o altă perioadă de cinci ani și care, mai mult ca sigur, nu va mai fi vizitat în toată această perioadă de timp.

Grotele care ascuseseră ouăle erau localizate la cîteva kilometri sud de incubator și urma să fie vizitate anual de către consiliul celor douăzeci de căpetenii. De ce, însă, nu-și construiau incubatoarele în apropierea caselor a rămas pentru todeauna un mister pentru mine și ca multe alte mistere marțiene neexplicat și inexplicabil pentru raționamentul pămîntean.

Îndatoririle lui Sola se dublaseră acum, pentru că trebuia să aibă grijă și de micuțul marțian. Cum, însă, nici unul dintre noi nu ceream prea multă atenție și cum amîndoi eram la fel de avansați în educația marțiană, se hotărîse să ne învețe împreună.

Captura sa consta într-un mascul de aproape un metru înălțime, foarte puternic și perfect din punct de vedere fizic. Învața repede și pe seama rivalității ce se născuse între noi m-am amuzat copios. Așa cum am mai spus, limba marțiană este extrem de simplă și într-o săptămînă puteam să-mi exprim toate nevoile și să înțeleg tot ce mi se spunea. Totodată, sub îndrumarea lui Sola, mi-am dezvoltat puterile telepatice astfel încît peste puțin timp puteam simți prezența oricui ar fi ajuns în preajma mea.

Ceea ce o surprinsese, însă, cel mai mult pe Sola în privința mea era faptul că deși puteam prinde cu ușurință mesaje telepatice de la alții, adesea chiar cînd nu-mi erau adresate, nimeni nu putea citi, sub nici o circumstanță, măcar o fărîmă din mintea mea. La început acest lucru mă vexase, dar mai tîrziu am ajuns să mă bucur pentru că îmi conferea un avantaj deosebit față de marțieni.

(urmare în numărul viitor)

Traducere **Mihai Bădescu**

(UNDER THE MOONS OF MARS, 1912)

CRONICĂ MARTIANĂ

Ray Bradbury

Februarie 1999, YLLA

Aveau pe planeta Marte o locuință din cleștar, pe țărmul unui ocean sec, și în fiecare dimineață o puteai vedea pe doamna K. mîncînd fructe aurii ce creșteau din pereții de cristal, sau curățînd casa cu praf magnetic care, după ce lua murdăria cu el, era suflat de vîntul fierbinte. După-amiezile, cînd dispărutul ocean era cald și nemișcat, iar arborii-de-vin nu se clinteau în curte, orășelul micuț și îndepărtat era complet încercuit și nimeni nu plutea afară pe ușă; îl puteai vedea pe însuși domnul K. în odaia lui, citind dintr-o carte de metal cu hieroglife în relief, peste care își trecea degetele așa cum ar fi cîntat la o harfă. Cînd mîngîia cartea, din ea cînta un glas blînd și străvechi, povestind despre vremurile cînd oceanul era abur roșu pe țărm, iar străbunii luptau cu nori de insecte metalice și păianjeni electrici.

Domnul și doamna K. locuiau de douăzeci de ani lîngă oceanul sec, iar strămoșii lor locuiseră în aceeași casă, care se rotea și urmărea soarele, precum o floare, de zece veacuri.

Domnul și doamna K. nu erau bătrîni. Aveau pielea arămie a adevăraților marțieni, ochi galbeni ca monezile, vocile moi și melodioase. Cîndva le plăcuse să picteze cu foc chimic, să înoate prin canale în anotimpurile cînd arborii-de-vin le umpleau cu lichioruri verzi, și să stea de vorbă, în zori, sub portretele albastre fosforescente din camera de conversații.

Acum nu mai erau fericiți.

În dimineața aceea, doamna K. stătea între coloane, ascultînd căldura nisipurilor deșertului cum se topea în ceară galbenă și curgea înspre orizont.

Avea să se întîmple ceva.

Așteptă.

Privi cerul azuriu al lui Marte de parcă, în orice clipă, ar fi putut încremeni, apoi, contractîndu-se, să azvîrle o minune strălucitoare, jos, pe nisip.

Nu se întîmplă nimic.

Obosită de așteptare, se plimbă printre pilaștrii cețoși. Din vîrfurile lor canelate țîșni o ploaie blîndă, răcorînd aerul încins și apoi căzînd încet peste ea. În zilele călduroase ți se părea că umblai printr-un pîrîu. Pardoselile casei sclipeau de izvoare răcoroase. Undeva în depărtare, îl auzi pe soțul ei cîntînd la carte, cu degetele niciodată obosite de cîntecele vechi. Tăcută, își

dori să vină iarăși o zi cînd el s-o țînă și s-o atingă ca pe o harfă tot atîta timp cît o făcea acum, cu cărțile cele minunate.

Însă așa ceva nu avea să se întîmple. Clătină din cap, un abandon imperceptibil, iertător. Pleoapele i se închiseră încet peste ochii aurii. Căsătoria îi îmbătrînise și îi blazase chiar și pe tineri.

Se lăsă pe spate într-un scaun care se mulă după trupul și mișcările ei. Strînse din ochi, nervoasă.

Visul apăru.

Degetele ei arămii tremurară, se înălțară, se înclăștară în gol. După o clipă se sculă brusc, gîfîind.

Privi iute în jur, parcă așteptîndu-se să vadă pe cineva. Păru dezamăgită; între coloane era pustiu.

Soțul ei apăru într-o ușă triunghiulară.

- M-ai chemat? întrebă el nervos.

- Nu! izbucni femeia.

- Mi s-a părut că te-am auzit strigînd.

- Da? Motăiam și am visat ceva!

- În miezul zilei? De obicei, nu ți se întîmplă așa ceva.

Ea se așeză, izbită parcă de vis.

- Ce ciudat, murmură ea, ce ciudat... Visul...

- Da?

Era limpede că vroia să revină la cartea lui.

- Am visat un bărbat.

- Un bărbat?

- Un bărbat înalt de aproape doi metri.

- Absurd; ar fi un gigant, un gigant nefericit.

- Totuși, cumva, căută ea să-și găsească vorbele, părea normal. În ciuda înălțimii... Și avea - oh, știi că vei crede că este o prostie - avea ochii **albaștri!**

- Ochi albaștri! Zeilor! exclamă domnul K. Data viitoare ce o să mai visezi? Nu cumva avea și părul **negru?**

- Cum ai ghicit? se miră femeia.

- Am ales culoarea cea mai improbabilă, replică el rece.

- Ei bine, părul îi era într-adevăr negru! Și avea o piele foarte albă; da, era extrem de neobișnuit! Era îmbrăcat într-o uniformă stranie, a coborît din cer și mi-a spus vorbe plăcute.

Zîmbi.

- Din cer... ce prostie!

- A coborât dintr-un obiect metalic ce scînteia în soare, își reaminti ea. Închise ochii ca să-și amintească. Am visat cerul, apoi ceva a sclipit precum o monedă azvîrlită în văzduh, a început să crească și a coborât încet un obiect prelung, argintiu, cu linii rotunjite și străin. După aceea pe o latură a lui s-a deschis o ușă, iar dinăuntru a apărut bărbatul cel înalt.

- Dacă ai lucra mai mult, n-ai avea visele astea nefirești.

- Să știi că mi-a plăcut, replică ea lăsîndu-se pe spate. Nu bănuisem că pot avea asemenea imaginație. Părul negru, ochii albaștri și pielea neagră! Ce bărbat ciudat, și totuși... arătos.

- Iluzii deșarte.

- Ești răutăcios. Nu m-am gîndit înadins la el; pur și simplu, mi-a venit în minte pe cînd picoteam. Nu era ca un vis. Era neașteptat și diferit. M-a privit și a rostit: "Am venit cu nava mea de pe cea de a treia planetă. Mă numesc Nathaniel York..."

- Un nume stupid; de fapt, nici nu-i nume, o întrerupse soțul.

- Bineînțeles că este stupid, doar a fost un vis, explică ea cu blîndețe. După aceea a spus: "Aceasta e prima călătorie prin spațiu. În nava noastră sîntem numai noi doi, eu și prietenul meu, Bert."

- Alt nume stupid.

- Și a continuat: "Sîntem dintr-un oraș de pe Pămînt; așa se numește planeta noastră." Așa i-a zis. "Pămînt", chiar așa. Și vorbea altă limbă. Totuși, îl înțelegeam. În minte. Cred că prin telepatie.

Domnul K. se întoarse.

- Yll? strigă ea încetișor, oprindu-l. Te-ai gîndit vreodată că... ei bine, că pe planeta a treia locuiesc ființe?

- Planeta a treia nu poate întreține viața, explică el răbdător. Savanții au afirmat că în atmosfera de acolo există prea mult oxigen.

- Dar n-ar fi grozav dacă ar exista oameni? Care să călătorească prin spațiu într-un fel de navă?

- Zău așa, Ylla, știi cît de mult îmi displac chestiile astea... Hai să ne vedem de treburile noastre.

Mai tîrziu în timpul zilei, ea începu să cînte, plimbîndu-se printre coloanele ce susurau de ploaie. Cînta mereu același cîntec.

- Ce cîntec e ăsta? se răsti soțul ei în cele din urmă, intrînd și așezîndu-se la masa de foc.

- Nu știu.

Ea ridică ochii surprinsă. Duse mîna la gură, nevenindu-i să creadă. Soarele apunea. O dată cu întunericul, casa se strîngea în sine, precum o floare uriașă. Printre pilaștri trecu o adiere; suprafața arzătoare, de lavă argintie, a mesei de foc bolborosi. Boarea răvăși pletele ruginii ale femeii, murmurîndu-i la urechi. Rămase tăcută, privind depărtările palide ale fundului de ocean, cu ochi galbeni, umezi și tremurători, parcă amintindu-și ceva.

- "Bea, pentru mine, doar cu ochii, și eu voi bea cu-ai mei", cîntă ea încetișor, lin și dulce. "Sau lasă un sărut în cupă, și nu voi mai cere vin."

Fredona acum, unduindu-și încetișor brațele, cu ochii închiși. Termină cîntecul.

Fuse minunat.

- Nu l-am mai auzit pînă acum? Tu l-ai compus? întrebă el, cu privirea tăioasă.

- Nu... Da... Nu, nu știu, zău! Ezită: Nu pricep nici cuvintele; sînt în alt grai.

- Ce grai?

Ea lăsă bucățele de carne să cadă în lava tremurătoare.

- Nu știu.

După o clipă, scoase carnea gătită și o servi pe farfurii.

- Cred că pur și simplu este ceva ce am inventat acum. Nu știu de ce...

Bărbatul rămase tăcut. O privi aprofundînd carnea în bazinul sffrînd de foc. Soarele dispăruse de pe cer. Treptat, noaptea umplu odaia, înghițind coloanele și pe amîndoi, precum un vin negru curgînd din plafon. Doar sclipirea argintie a lavei le mai lumina fețele.

Femeia reîncepu să fredoneze cîntecul straniu.

Brusc, el sări de pe scaun și ieși furios.

Își termină cina mai tîrziu, singur.

Se sculă, se întinse, o privi și, căscînd, îi propuse:

- Hai să luăm păsările-de-foc pînă în oraș, să vedem un spectacol.

- Vorbești serios? făcu ea. Nu te simți bine?

- Ce ți se pare ciudat?

- De șase luni n-am mai fost la un spectacol!

- Mi se pare o idee bună.

- Ai devenit foarte atent cu mine...

- Nu mai vorbi așa, se răsti el. Vrei să mergem, sau nu?

Ea privi deșertul palid. Lunile albe și gemene răsăreau. Lîngă picioarele femeii susura apa răcoroasă. Ea începuse să tremure încetișor. Tînjea să rămînă acolo, tăcută, fără să se cîntească, pînă cînd avea să se întîmple ceea ce așteptase toată ziua, ceea ce nu se putea întîmpla, dar s-ar fi putut. O adiere de cîntec îi mîngîie mintea.

- Aș...

- Îți face bine, insistă el. Hai!

- Sînt obosită. Altă dată...

- Ia-ți eșarfa. Îi întinse un flaconaș. De luni de zile n-am mai ieșit nicăieri.

- Dacă nu punem la socoteală vizitele tale de două ori pe săptămîină în Xi.

Nu voia să-l privească.

- Afacerile...

- Da, șopti ea.

Din flacon se prelinse un lichid, se transformă într-o ceață albastră și coborî, tremurătoare, pe umerii ei.

În mijlocul nisipurilor tăcute și reci, păsările-de-foc așteptau scînteind ca un pat de jar. Țesătura albă filfia încet în vîntul nopții, prinsă de păsări printr-o mie de panglici verzi.

Ylla se lăsă pe spate, și la un cuvînt rostit de soțul ei, păsările își nîră, arzînd, spre cerul întunecat. Panglicile se întinseră și hamacul se ridică. Nisipul alunecă,

șuierînd, dedesubt; colinele azurii plutiră, lăsînd în urmă casa, coloanele de ploaie, florile din colivii, cărțile cîntătoare, izvoarele șopotitoare din podele. Nu își privea soțul. Îl auzea strigînd la păsările ce se înălțau într-una, aidoma unui milion de scînteii fierbinți, tot atîtea artificii roșu-galbene în ceruri, trăgînd hamacul ca pe o petală arzînd în vînt.

Ea nu privi orașele străvechi, moarte și dezgolite, peste care treceau, și nici bătrînele canale umplute cu deznădejde și vise. Zburară peste rîuri și lacuri secate precum umbra lunii, precum o tortă arzînd.

Ea privea doar cerul.

Soțul vorbi.

Ea privi cerul.

- Ai auzit ce am spus?

- Ce?

- Ai putea să fii atentă, pufni el.

- Mă gîndeam...

- N-am știut niciodată că ești o iubitoare a naturii, dar în noaptea asta văd că ești fascinată de cer.

- Este atît de frumos...

- Mă gîndeam... Mă gîndeam să vorbesc cu Hulle. Ziceam să mergem vreo săptămînă, nu mai mult, în Munții Albaștri. E doar o idee...

- Munții Albaștri! Se ținu doar cu o mîină de marginea hamacului și se întoarse iute spre el.

- Era numai o sugestie...

- Cînd vrei să mergem? întrebă ea tremurînd.

- Mă gîndeam că am putea pleca mîine dimineața. Știi doar, spuse cu un glas cît mai normal, cu cît mai devreme cu atît...

- Dar niciodată n-am plecat la începutul anului!

- Cu atît mai mult... Îi zîmbi. Oricum, ne-ar face bine.

Liniște și pace. Știi doar... N-ai altceva planificat? Putem merge, nu?

Ea inspiră adînc, așteptă, apoi răspunse:

- Nu.

- Ce?!

Strigătul lui sperie păsările. Hamacul tresări.

- Nu, repetă ea hotărîtă. Precis. Nu merg!

Bărbatul o privi. Nu mai vorbiră. Ylla se întoarse.

Păsările zburau mai departe, un milion de flăcărui călărînd vîntul.

În zori, soarele pătruns printre stîlpii de cleștar topi ceața care o susținea pe Ylla în timpul somnului. Plutise toată noaptea deasupra pardoselii, afundată în moliciunea pîclei ce se scurgea din ziduri atunci cînd se întindea să se odihnească. Dormise toată noaptea pe rîul acela tăcut, aidoma unei luntrii pe un val de liniște. Acum ceața se destrămă, coborînd, pînă ce o lăsă pe țărîmul deșteptării.

Deschise ochii.

Soțul ei stătea alături. Părea că se afla acolo de ore întregi, privind-o. Fără să știe de ce, ea îi evită ochii.

- Ai visat din nou! spuse el. Ai vorbit prin somn și m-ai trezit. Cred că trebuie să vezi un doctor.

- N-am nimic.

- Ai vorbit mult în somn!

- Da? Tresări.

Zorile erau răcoroase. O scălda o lumină cenușie.

- Ce-ai visat?

QUASAR 4/1992

Se gîndi puțin ca să-și poată aminti.

- Nava... A venit din cer, a coborît, iar bărbatul cel înalt a ieșit și a vorbit cu mine, glumind și rîzînd, încît a fost plăcut.

Domnul K. atinse o coloană. Jeturile de apă caldă țîșniră, aburinde; frigul părăsi odaia. Chipul domnului K. era imobil.

- Apoi, urmă femeia, bărbatul, care spunea că numele lui ciudat era Nathaniel York, mi-a spus că sînt frumoasă și... m-a sărutat.

- Ha! exclamă soțul, întorcîndu-se brusc și strîngînd din fălci.

- Era doar un vis.

Era amuzată.

- Ține pentru tine visele astea prostești, de femeie!

- Te porți ca un copil.

Se lăsă pe spate, pe ultimele fuoare de ceață artificială. După o clipă, rise încetîșor.

- Mi-am amintit ceva, mărturisi ea.

- Ce?! Ce anume? strigă el.

- Yll, ce sînt nervii ăștia?

- Spune-mi! Nu poți avea secrete față de mine!

Se aplecase deasupra ei, cu chipul întunecat și crispat.

- Nu te-am văzut niciodată așa, remarcă ea, șocată dar și încîntată. Individul acela, Nathaniel York, mi-a spus... ei bine, mi-a spus că o să mă ia în nava lui, să merg cu el în cer, și pe planeta lui. De-a dreptul ridicol...

- Așa-i! răcni el. Păcat că nu te-auzi, glumind cu el, vorbind cu el, cîntînd cu el, oh, zei, toată noaptea; păcat că nu te-auzi!

- Yll!

- Cînd coboară? Unde coboară cu blestemata lui de navă?

- Yll, ce-i tonul acesta?

- La dracu! Se aplecă, rigid, deasupra ei. Și-n visul ăsta... - o prinse de încheietură - nava nu cobora cumva în Valea Verde, ia zi?! Răspunde-mi!

- Ba da...

- Și a coborît în după-amiaza aceasta, nu? continuă el.

- Da... da, cred că da... așa-i... dar numai în vis!

- Bine, o împinse scurt bărbatul, e bine că spui adevărul! Am auzit tot ce spuneai în somn. Ai pomenit timpul și locul.

Gîfînd, se plimba printre coloane, orbit parcă de un fulger. Încet își regăsi suflul. Femeia se uita la el ca la un nebun. În cele din urmă, se ridică și se apropie de el.

- Yll, șopti ea.

- N-am nimic.

- Ești bolnav.

- Nu. Reuși să surîdă, un zîmbet obosit. Ai avut dreptate; mă comport ca un copil. Iartă-mă, scumpo. O mîngîie stîngaci. Am lucrat prea mult în ultimul timp. Iartă-mă. Cred că o să mă întind puțin.

- Erai atît de surescitat...

- Mi-a trecut. Acum mă simt mai bine. Răsufliă zgomotos: Să uităm ce a fost. Știi, ieri am auzit un banc despre Uel și vroiam să ți-l spun. Ce-ai zice să pregătești tu masa, eu ți spun bancul și nu mai pomenim despre ce a fost...

- Era doar un vis...

- Bineînțeles. O sărută mecanic pe obraz. Doar un vis.

La amiază, soarele era sus și fierbinte, iar dealurile tremurau în lumină.

- Nu pleci în oraș? întrebă Ylla.
- Oraș? înălță el din sprâncene.
- Astăzi este ziua când mergeai întotdeauna.

Aranjă o colivie cu flori pe pedestalul ei. Florile unduiră și deschiseseră gurile flămînde și galbene.

- Nu, închise el cartea. E prea cald, și prea târziu.
- Aha. Ea își termină lucrul și pași către ușa: Nu stau mult.

- Unde mergi?

Ylla ajunsese deja în prag.

- La Pao. M-a invitat!

- Azi?

- N-am mai văzut-o de mult. Nu stă departe.

- În Valea Verde, nu?

- Da... o plimbare... nu-i departe... mă gîndeam să...

Se grăbi.

- Te rog mult, mult de tot, să mă ierți, rosti el alergînd să o ajungă și pîrînd preocupat: Am uitat... L-am invitat după-amiază pe doctorul Nlle.

- Doctorul Nlle!

Căută să treacă pragul.

Bărbatul o cuprinse de cot și o trase înapoi.

- Da.

- Pao...

- Poate să aștepte, Ylla. Trebuie să-l primim pe Nlle.

- Numai cîteva minute...

- Nu, Ylla.

- Nu?

El clătină din cap.

- Nu. În plus, pînă la Pao e o plimbare teribil de lungă.

Pînă în Valea Verde, apoi peste canalul cel mare, și în jos, nu? Și o să fie cald, teribil de cald, iar doctorul Nlle va fi încîntat să te vadă. Da?

Ea nu răspunse. Voia să se smulgă și să fugă. Voia să plîngă. Rămase însă în scaun, răsucindu-și încetisor degetele și privindu-le inexpresivă, prizonieră.

- Ylla? murmură el. O să fii aici, nu?

- Da, răspunse ea după mult timp. O să fii aici.

- Toată după-amiaza?

Îi răspunse cu glas obosit:

- Toată după-amiaza.

Se făcuse târziu și doctorul Nlle nu sosise. Soțul Yllei nu părea surprins. După o vreme, murmură ceva, scotoci într-un dulăpior și scoase o armă rea, un tub lung și galben terminat printr-o pîlnie și prevăzut cu un trăgaci. Se răsuci, iar pe chip purta o mască din metal argintiu, imobilă, masca pe care și-o punea întotdeauna cînd dorea să-și ascundă sentimentele, o mască ce se curba și se adîncea, urmînd fidelă linia obrazilor supti, a bărbiei și a sprîncenelor. Masca scînteia, iar el cîntărea arma cea rea în mîini. Zumzăia într-una, un bîzîit de insectă. Din ea puteau fi trimise roiuri de albine aurii, țiuind ascuțit. Albine aurii, teribile, care înțepau, otrăveau și cărau moarte precum semințele, pe nisip.

- Unde pleci? întrebă femeia.

- Ce?

Ascultă pîlnia, zumzetul ei neliniștitor.

- Dacă doctorul Nlle întîrzie, să fii al naibii dacă mai aștept. Ies puțin, să vinez. Mă întorc. Rămii aici, da?

Masca argintie sclipi.

- Da.

- Și spune-i doctorului Nlle că mă întorc repede. Vinez puțin.

Ușa triunghiulară se închise. Pașii se stinseră în josul colinei.

Femeia îl privi pînă dispăru în lumina soarelui. După aceea, își reluă ocupațiile zilnice, cu pulberile magnetice și fructele proaspete care trebuiau culese din pereții de cleștar. Lucră plină de rîvnă și fără să se gîndească la nimic, dar din cînd în cînd o cuprindea o senzație asemănătoare unei amorțeli și se trezea cîntînd cîntecul acela straniu și fascinant, cu ochii ațintiți asupra cerului.

Își ținu răsufarea și rămase nemișcată, așteptînd.

Se apropia.

Putea avea loc în orice moment.

Era ca în zilele cînd auzi apropiindu-se o furtună, tăcerea aceea de așteptare urmată de ușoara creștere de presiune de atmosferă, în vreme ce vîntul suflă peste țînut în rafale, umbre și nori; iar schimbarea îți apăsa în urechi și rămîneau încordate în așteptarea furtunii care se apropia. Începeai să tremuri. Cerul era pătat și colorat; norii se înmulțiseră; munții aveau culoarea fierului. În colivii, florile suspinau avertismente de abia auzite. Îți simțeai firisoarele de păr zbîrlindu-se ușor. Undeva în casă, glasul-ceas cînta: "Timpul, timpul, timpul, timpul...", încet și stins aidoma unor picături căzînd pe catifea...

Apoi, furtuna. Străfulgerarea electrică, îmbrățișarea torentelor negre și a sunetelor întunecate prăvălindu-se, cuprînzîndu-te pe vecie.

Așa se întîmpla și acum. Se pregătea o furtună, totuși cerul era senin. Se prevedeau fulgere, deși nu se zărea nici un nor.

Ylla pași prin casa verii, care își ținu răsufarea. Trăznetul putea lovi în orice clipă; avea să se audă un pocnet, un norișor de fum, o tăcere, pași pe cărare, un ciocănit la ușa de cristal, și fuga ei pentru a răspunde...

"Ylla, nebuna!" se tachină ea. "De ce te gîndești la aiurelile astea cu mîntea ta zăpăcită?"

Atunci se petrecu.

Mai întîi o căldură, precum un foc mare traversînd văzduhul. Un sunet ascuțit, rotindu-se. O strălucire pe cer, metalică.

Ylla strigă.

Alegînd printre pilaștri, deschise larg o ușă. Privi dealurile. Acum însă nu se zărea nimic.

Era gata să coboare colina, dar se opri. Trebuia să rămînă acolo, să nu meargă nicăieri. Doctorul venea în vizită, și soțul ei avea să se înfurie dacă părăsea casa.

Așteptă în prag, gîfiind, cu brațul întins.

Se strădui să privească spre Valea Verde, însă nu zări nimic.

"Femeie proastă. Intră în casă. Tu și închipuirile tale", își spuse. Nu fusese nimic, doar o pasăre, o frunză, vîntul, sau un pește în canal. "Așază-te. Odihnește-te."

Se așeză.

Răsună o împușcătură.

Foarte clar, distinct, zgomotul armei cea rea, cu insecte.

Trupul ei se înfioră.

Venea de la mare depărtare. O împuşcătură. Zumzetul rapid al albinelor îndepărtate. O împuşcătură. Apoi a doua, limpede şi rece şi îndepărtată.

Trupul ei tresări din nou şi, din cine ştie ce motiv, se ridică, ţipînd şi fără să vrea să se oprească. Alergă prin casă şi deschise din nou uşa, larg.

Ecourile se distingeau departe, departe.

Dispărură.

Aşteptă în curte, palidă vreme de cinci minute.

În cele din urmă, cu paşi înceţi şi cu capul plecat, rătăci prin odăile cu coloane, atingînd lucruri cu palma, buzele tremurîndu- i, pînă se aşeză în întunecata cameră a vinului şi aşteptă. Începu să şteargă o cupă de chihlimbar cu marginea eşarfei.

Apoi, de departe răsună scîrţitul paşilor peste pietricele.

Se sculă, rămînînd în mijlocul încăperii tăcute. Cupa îi scăpă dintre degete şi se preschimbă în cioburi.

Înapoia uşii, paşii ezitară.

Să vorbească? Să strige: "Intră, oh, intră!"?

Înaintă cîtiva metri.

Paşii urcară rampa. O mîină apăsă clanţa.

Ea surîse.

Uşa se deschise. Zîmbetul Yllei dispăru.

Era soţul ei. Masca argintie scînteia stins.

Intră în cameră şi o privi numai o clipă. Apoi deschise pîlnia armei, scoase două albine moarte, le auzi căzînd pe podea, călcă peste ele şi puse pîlnia deşartă a armei într-un colţ, în timp ce Ylla se aplecase şi încerca, iarăşi şi iarăşi, fără succes, să strîngă cioburile cupei sparte.

- Ce-ai făcut? întrebă ea.

- Nimic, răspunse bărbatul, cu spatele la ea, scoţînd măsca.

- Dar arma?... Te-am auzit trăgînd... De două ori.

- Am vînat. Din cînd în cînd e plăcut să vînezi. A venit doctorul Nlle?

- Nu.

- Ia stai...

Pocni scîrbit din degete:

- Acum mi-am amintit. Trebuie să ne viziteze mîine după-amiază. Ce prostie din partea mea!

Se aşezară să cîneze. Ea privi mîncarea şi nu-şi clinti mîinile.

- Ce s-a întîmplat? o întrebă el fără să-şi desprindă privirea de pe carnea pe care o afunda în lava bolborositoare.

- Nu ştiu. Nu mi-e foame.

- De ce?

- Nu ştiu; pur şi simplu nu mi-e foame.

Vîntul se înălţa peste cer; soarele cobora. Odaia era micuţă şi, brusc, friguroasă.

- Încercam să-mi amintesc, rosti ea în camera tăcută, vizavi de soţul ei rece, drept şi cu ochii aurii.

- Ce anume? sorbi el din vin.

- Cîntecul acela. Cîntecul acela minunat.

Închise ochii şi fredonă, însă nu era cîntecul.

- L-am uitat. Şi, cumva, n-am vrut să-l uit. Era ceva ce am dorit mereu să-mi amintesc.

Îşi legănă mîinile, de parcă ritmul ar fi putut s-o ajute să şi-l reamintească. După aceea se lăsă pe spate în scaun.

- Nu-mi pot aminti.

Începu să plîngă.

- De ce plîngi? o întrebă el.

- Nu ştiu... nu ştiu... dar nu mă pot opri. Sînt tristă şi nu ştiu de ce; plîng şi nu ştiu de ce, însă plîng palme; umerii îi tresăreau.

- Mîine n-o să mai ai nimic, spuse el.

Ea nu îl privi, se uită doar spre deşertul cel gol şi la stelele foarte strălucitoare ce răsăreau pe cerul negru, iar hăt departe se auzeau, tot mai tare, şuietul vîntului şi foşnetul rece al apelor canalului. Femeia închise ochii, înfiorîndu-se.

- Da, încuviinţă ea. Mîine n-o să mai am nimic.

Traducere **Mihai-Dan Pavelescu**

(THE MARTIAN CHRONICLES, 1950)

(Urmare din pagina 3)

Spre sfîrşitul deceniului 6 devenise, însă, evident faptul că problema canalelor marţiene nu putea fi tranşată decît printr-o imagine clară a suprafeţei planetei luată de la faţa locului. Iar dezvoltarea spectaculoasă a astronauticii după cel de-al doilea război mondial promitea drept posibilă această performanţă. La 14 iulie 1965 Mariner 4 survola planeta la 10 000 km altitudine şi transmitea spre Pămînt 21 de fotografii stupefiante. Visul de aproape un secol se spulbera într-o clipă. Nu existau canale ci, mai degrabă, Marte prezenta o suprafaţă ciupită de meteoriţi întocmai Lunii. Canalele se dovediseră a fi o simplă iluzie optică.

Paradoxal, în deceniile 6 şi 7, pe măsură ce se acumulau date pentru o nouă înfăţişare a planetei, interesul scriitorilor de science fiction scade. Noua imagine a lui Marte nu mai lăsa loc pentru oraşe baroce sau canale, dar mai ales, şi acesta era cel mai important lucru, pentru marţieni ca fiinţe inteligente. Or, fără canale şi inginerii care le construiseră, decorul se dovedea mult prea îngust pentru zborul fanteziei.

În schimb, noul Marte, ce se contura treptat din cercetarea astronomică modernă, devenea cu fiecare informaţie tot mai interesant. Ar fi putut fi această planetă mult mai umedă şi mai caldă în trecut, o lume de rîuri şi lacuri? Traversează ea acum un fel de epocă glaciară pentru a se întoarce, în viitor, la un climat mult mai ospitalier? Am putea noi grăbi în vre un fel această nedorită stare de tranziţie?

Stimulaţi probabil de noua provocare, în ultima vreme, scriitorii de science fiction şi-au înfrînt dezamăgirea şi ambrăţisează treptat icoana noii viziuni, mai apropiată de ştiinţa contemporană. De altfel aspectele ştiinţifice ale acestei viziuni ne-am străduit să le cuprindem cît mai sugestiv la rubrica "science". În schimb, pentru a ilustra în modul cel mai potrivit destinul modern şi poate chiar viitorul acestei planete am recurs la cunoscuta navelă a lui Isaac Asimov, "Calea marţiană", încă inedită la noi. Apărută în 1952 ea ilustrează în cel mai înalt grad acuta percepţie a viitorului ca o constantă a literaturii de anticipaţie asimoviene. Definind science fiction-ul ca pe acea latură a literaturii care analizează reacţiile oamenilor la progresele ştiinţei şi tehnologiilor, Asimov a reuşit prin "Calea Marţiană" să-şi illustreze în mod strălucit crezul literar. Pentru că o problemă ce pare fără soluţie - soarta coloniştilor de pe Marte, fără apa pe care Pămîntul le-o refuză - nu va putea fi soluţionată decît atunci cînd oamenii îşi vor da seama că ştiinţa şi tehnologia i-a schimbat profund. Numai cînd vor deveni conştienţi că, deşi oameni, acum sînt Marţieni şi nu mai depind de regulile şi restricţiile vieţii de pe Pămînt, atunci cînd vor vedea în Marte ceea ce este în realitate, nu un avanpost al Pămîntului, ci primul pas spre colonizarea universului.

Iar aceasta e Calea Marţiană.

Mihai Bădescu

CALEA MARȚIANĂ

Isaac ASIMOV

Din pragul coridorului scurt ce lega singurele două camere ale habitacului navei spațiale, Mario Esteban Rioz privea încruntat cum Ted Long învârtea de zor butoanele televizorului. Long tocmai încerca o rotire în sens orar pentru ca apoi să revină în sens invers. Imaginea era, însă, destul de slabă.

Rioz știa că va rămâne așa. Erau mult prea departe de Pământ și într-o poziție nefavorabilă, de partea cealaltă a soarelui. În același timp, însă, nu era de așteptat ca Long să știe acest lucru. Rioz mai rămase un timp în prag, în picioare. Ținea capul aplecat pentru a feri pragul de sus, iar corpul îi era răsucit pentru a încăpea în deschizătura îngustă. Apoi își din prag în încăperea precum dopul unei sticle de șampanie.

- Ce cauți? întrebă el.

- Cred că-l pot prinde pe Hilder, răspuse Long.

Rioz își rezemă fundul de marginea unei mese de colț și apucă o conservă de lapte de formă tronconică de pe etajera de deasupra capului. Capacul sări sub presiunea palmelor. O învârtea ușor așteptând să se încălzească.

- Dar de ce? Ridică tronconul și sorbi cu zgomot.

- Mă gîndeam să-l ascult.

- Eu cred că irosim energia degeaba.

Long îl privi încruntat.

- Știu că se obișnuiește să se permită libera utilizare a televizoarelor personale.

- Dacă există un motiv rezonabil, răspuse Rioz.

Privirile li se încrucișară provocator. Rioz, un tip deșirat, avea obraji supti și o figură trasă, într-un cuvînt aproape prototipul Gunoierilor Marțieni, acei piloți ce patrulau răbdători spațiul circummarțian pe rutele de soșire de pe Pământ. Ochii, albastru-deschis, luminau pătrunzător pe chipul său întunecat și sever ce contrasta puternic cu fundalul alb al gulerului din blană sintetică cu care era țivită gluga jachetei spațiale.

Figura lui Long era cu mult mai deschisă și mai blajină. Moștenea, încă, unele dintre trăsăturile sedentarului, deși, la drept vorbind, nici un marțian din generația a doua nu mai putea fi considerat sedentar în sensul terestru al termenului. Gluga jachetei sale era dată pe spate lăsîndu-i liber părul negru închis.

- Și ce înțelegi tu prin motive rezonabile? vru să știe Long.

Buzele subțiri ale lui Rioz se subțiaseră parcă și mai mult.

- Avînd în vedere că n-am plecat în această cursă să facem cheltuieli suplimentare, orice scurgere inutilă de energie nu-și are nici un rost.

- Atunci, replică Long, dacă tot nu ne-am propus să ieșim în pierdere, n-ar fi mai bine să

te întorci la postul de observație? Oricum, e rîndul tău.

Rioz bolborosi ceva drept răspuns și începu să-și frece bărbia între degetul mare și arătător. Se ridică apoi și se îndreptă spre ușă, bocancii săi greoi dar elastici reușind să-i amortizeze destul de bine zgomotul pașilor. Se opri o clipă să privească termostatul și se întoarse brusc cu o flacără de furie în priviri.

- Cred că era destul de cald. Unde crezi că te afli?

- Cinci grade, răspuse Long, nu mi se pare o căldură excesivă.

- Pentru tine, poate că n-o fi. Dar nu uita că aici sintem în spațiu, nu într-un birou încălzit din minele de fier. Soarele încălzește suficient.

Printr-o mișcare rapidă a degetului Rioz coborî maneta termostatalui la minimum.

- Încăperea nu este pe partea soarelui.

- La dracu! Trece și prin pereți.

Rioz ieși, și Long privi o vreme după el, apoi se întoarse la televizorul său. Termostatul, însă, nu-l dădu la loc.

Imaginea pîlpîia destul de rău, dar n-avea ce-i face. Rabătu un scaun din perete și se aplecă în față. Aștepta să treacă anunțul oficial și pauza de-o clipă dinaintea dizolvării cortinei într-un spot de lumină ce lua treptat forma binecunoscutei figuri bărboase, care creștea pe măsură ce era adusă în prim-plan și umplea întregul ecran.

Vocea, impresionantă chiar și prin fișiturile și pîrfiturile induse de furtuna de electroni ce se întindea pe o distanță de aproape treizeci de milioane de kilometri, începu:

-Prietenii! Con-
cetățeni ai Pămîntului...

2

Ochii lui Rioz prinseră spotul semnalului radio chiar în momentul în care pășea în cabina de pilotaj. Într-o clipă, palmele i se acoperiră de transpirație pentru că înțelese că are de-a face cu un semnal radar. Și era numai și numai vina lui. Fiind de serviciu, nu trebuia să fi părăsit cabina de pilotaj. Asta, cel puțin teoretic, pentru că, de

fapt, toți Gunoierii o făceau. Iar chestia cu lovitura cea mare care trebuie să se întîmple întotdeauna numai în timpul acelor cinci minute cît ai ieșit pentru o cafea, deoarece tocmai atunci ți se păruse că spațiul este cu desăvîrșire pustiu, făcea de acum parte din coșmarul obișnuit. Și de multe ori coșmarurile deveneau realitate.

Rioz activă multi-scannerul. Însemna o risipă de energie, dar trebuia să se convingă.

Spațiul era pustiu, cu excepția ecourilor îndepărtate ale navei vecine de pe orbita ei de curățire.

Acționă circuitul de comunicație și figura blondă, cu nasul acela lung, a lui Richard Swenson, copilul navei vecine dinspre Marte, umplu întregul ecran.

- Bună Mario, spuse Swenson.

- Bună. Ce e nou?

Între întrebare și răspuns urma o pauză de peste o secundă deoarece viteza radiației electromagnetice nu era, desigur, infinită.

- Am avut o zi...

- S-a-nîmplat ceva? întrebă Rioz.

- Am dat o lovitură.

- Ei, bravo!

- Te cred, dacă însă aș fi apucat s-o leg, răspuse Swenson posomorît.

- Cum așa?

- La dracu! M-am îndreptat în direcție greșită.

Rioz își dădea seama despre ce fusese vorba, așa că nu-i venea să rîdă. Spuse:

- Și cum ai făcut-o?

- N-a fost vina mea. Carcasa nu se mișca în planul eclipticii. Îți imaginezi cît de prost trebuie să fi fost pilotul acela încît n-a fost în stare să execute cum trebuie manevra de degajare. De unde să știi eu asta? Am stabilit distanța față de carcasa și am început manevrele de apropiere. Pur și simplu am presupus că orbita era pe traiectoria obișnuită. Corect, nu? Am pornit pe traiectoria care mi s-a părut cea mai bună linie de intersecție și abia peste cinci minute mi-am dat seama că distanța continua să crească. Semnalul de îndepărtare era din ce în ce mai clar. Am determinat imediat proiecția unghiulară a obiectului, dar era mult prea tîrziu pentru a mai putea face ceva.

- Au prins-o cumva ceilalți băieți?

- Nu. E în afara eclipticii și o va ține așa o veșnicie. De fapt, asta nu prea mă preocupă. Era doar o carcasă de categoria a doua. Dar mă-ngrozesc să-ți spun cîte tone de combustibil am irosit pentru accelerație și apoi pentru frînare și revenire pe traiectoria de supraveghere. Trebuia să-l fi auzit pe Canute.

Canute era fratele și, în același timp, partenerul lui Richard Swenson.

- Furios, nu? se interesă Rioz.

- Furios? Mai că nu m-a omorît! Am împlinit deja cinci luni pe orbită și probabil se manifestă astenia. Știi tu...

- Știi, știu.

- Ție cum îți merge, Mario?

Rioz făcu un gest a lehamite.

- Nu prea bine în turul ăsta. Două carcasse în ultimele două săptămîni și pe fiecare a trebuit s-o vînez aproape șase ore.

- Erau mari?

- Glumești! Cred că le-aș fi putut trimite pe Phobos cu mîna. Țista e turul cel mai prost pe care l-am avut.

- Cît mai stați?

- În ce mă privește, aș pleca și mîine. Sîntem în spațiu de numai două luni și am ajuns să mă ciondănesc cu Long aproape tot timpul.

Urmă o pauză prelungită și datorită inerentei viteze finite a undelor electromagnetice.

- De fapt, ce vrea? Mă refer la Long, rupsese tăcerea Swenson.

Rioz aruncă o privire în spate. Putea auzi un murmur ușor, întrerupt de parașiți, ce venea de la televizorul din cealaltă încăpere.

- Nu-l înțeleg deloc. După o săptămînă de la începerea turului mă pomenesc că-mi zice: "Mario, de ce te-ai făcut tu Gunoier?" M-am uitat așa la el și i-am răspuns: "Să-mi cîștig existența. Tu ce-ți închipui?" Pentru că știau și mă gîndesc, ce dracu de întrebare a mai fost și asta? Cum adică, de ce se face cineva Gunoier! "Oricum nu numai de asta, Mario", mi-a mai spus el. Auzi, el îmi spunea mie. "Ești Gunoier", a mai spus, "pentru că asta este o parte din Calea Marțiană".

- Și ce înțelege el prin asta?

Rioz ridică din umeri.

- Nu l-am întrebant niciodată. Chiar acum stă în camera de alături și ascultă Pămîntul pe ultra-microunde. Ascultă la ce zice un Sedentat, unul pe care-l cheamă Hilder.

- Hilder? Țista e un politician Sedentat, sau un deputat sau, în fine, ceva de felul ăsta, nu-i așa?

- Exact. Sau cel puțin așa știi și eu. Întotdeauna Long este în stare să facă astfel de lucruri. A luat, de pildă, cu el aproape opt kile de cărți, și toate despre Pămînt. O greutate suplimentară inutilă, îți dai seama.

- Ce să-i faci. E partenerul tău. Și pentru că veni vorba de parteneri, cred că trebuie să-ntrerupem și să-mi vîd de treabă. Dacă mai ratez vreo lovitură, va fi moarte de om pe aici pe undeva.

Legătura se întrerupse și Rioz se rezemă pe spate. Privi linia verde care marca nivelul de zero al scannerului. Porni, pentru o clipă, și multiscanerul. Spațiul era la fel de curat.

Se simțea un pic mai bine acum. Necazul ar fi fost și mai mare dacă ceilalți Gunoieri ar fi capturat carcasa după carcasa și dacă aceste carcasse s-ar fi îndreptat în spirală spre Phobos, marcate cu toate însemnele, numai cu al lor nu. Apoi, simțea că, într-un fel sau altul, unele din resentimentele lui vizavi de Long deveneau mai puțin întemeiate.

Fusese o greșeală să facă echipă cu Long. Întotdeauna a fost o greșeală să faci echipă cu un novice. Ei cred că ceea ce te interesează este conversația, mai ales Long cu eternele lui teorii despre Marte și mărțelul ei rol în noul progres uman. Astea erau chiar expresiile lui. Progres Uman, Calea Marțiană, Noua Minoritate Creativă. În schimb, ceea ce el, Rioz, dorea nu erau vorbele, ci o lovitură, cîteva carcasse cu care să se poată și el mîndri.

De fapt, nu avusese de ales. Long era destul de bine cunoscut acolo jos, pe Marte, și bine plătit ca inginer minier. Era prietenul Împuternicitului Sankov și mai ieșise înainte, o dată sau de două ori, pentru scurte misiuni de curățire. Nu poți respinge un tip înainte de a-l pune la treabă chiar dacă nu-ți place de mutra lui. De ce voise un inginer minier, cu o meserie confortabilă și bine plătită, să asude în spațiu?

Rioz nu-l întrebasese niciodată. Ca parteneri, Gunoierii erau nevoiți să stea aproape unul de altul pentru a încuraja sau chiar a justifica curiozitatea. Long vorbea, însă, mult prea mult pentru a nu-i fi răspuns și singur la întrebare.

"Trebuia să vin aici, Mario", spusese el. "Viitorul lui Marte nu e în mine, ci în spațiu".

Rioz se întrebasese adesea cum ar fi fost o călătorie de unul singur. Toți pretindeau că era imposibil. Chiar lăsînd la o parte șansele pierdute cînd trebuia să părăsească postul de observație pentru somn sau alte activități, era bine cunoscut faptul că un om singur în spațiu devenea intolerabil de deprimat într-un interval de timp foarte scurt.

Luînd un partener alături, un tur de șase luni devenea posibil. Desigur, un echipaj în regulă ar fi reprezentat idealul, dar nici un Gunoier nu putea scoate atîșia bani dintr-un tur încît să-și poată permite acest lux. Capitalul și-l investea numai și numai în combustibil.

Chiar și în doi nu era o fericire prea mare în spațiu. De regulă erai nevoit să schimbi partenerii la fiecare tur și puteai rămîne în spațiu cu unii mai mult, cu alții mai puțin. Iată-i, de pildă, pe Richard și Canute Swenson. Fac echipă de cîte cinci-șase ori din cauză că sînt frați. Și cu toate acestea, după primele săptămîni apăreau, în mod constant, tensiuni și fricțiuni.

Prea bine. Spațiul era liber. Rioz își dădea seama că s-ar fi simțit un pic mai bine dacă s-ar fi întors în camera de alături și ar fi aplanat în vreun fel neînțelegerile cu Long. Putea să demonstreze, în felul ăsta, că e un vechi lup de spațiu care ia neplăcerile acestuia așa cum sînt.

Se ridică și începu să urce cele trei trepte necesare pentru a ajunge în coridorul scurt și îngust care lega între ele cele două camere ale navei.

Pentru o clipă, Rioz se opri din nou să privească din prag. Long era absorbit de licăriul ecranului.

Rioz începu pe un ton un pic supărat.

- Am ridicat termostatul. E-n regulă, ne putem permite să cheltuim puțină energie.

Long aprobă din cap.

- Dacă zici tu.

Rioz făcu un pas ezitant înainte. Spațiul era curat așa că ducă-se la dracu statul și privitul în gol la spotul acela verde. Întrebă:

- Despre ce vorbește Sedentatul?

- În principal despre istoria zborurilor cosmice. O treabă arhicunoscută, dar bine prezentată. Are tot tacîmul: fotografii color, desene animate, secvențe din filmele de epocă, totul.

Și, ca pentru a ilustra remarcile lui Long, figura bărboasă dispăru și o secțiune printr-o navă cosmică umplu întregul ecran. Vocea lui Hilder continua să se audă, punctînd elementele de interes care apăreau în schemele colorate. Sistemul de comunicație al navei se colora în roșu pe măsură ce vorbea de el, la fel de pozitivele, sistemul de propulsie, circuitele cibernetice...

Figura lui Hilder apăru din nou pe ecran. "Acesta a fost numai etajul principal al navei. Ce o mișcă, însă? Cum se poate ridica de pe Pămînt?"

Toată lumea știa ce pune în mișcare o navă cosmică, dar vocea lui Hilder era ca un narcotic. Prezenta propulsia navelor cosmice ca pe secretul secretelor, ca pe o ultimă revelație. Chiar și Rioz simți o ușoară furnicătură de suspans, deși își petrecuse cea mai mare parte a vieții la bordul navelor spațiale.

Hilder continua. "Oamenii de știință o numesc în diferite feluri. Legea acțiunii și reacțiunii, sau a treia lege a lui Newton, sau, uneori, legea conservării momentumului. Noi, însă, n-o vom numi în nici un fel. Ne e suficient bunul simț. Cînd înotăm, împingem apa în spate pentru a ne propulsa înainte. Cînd mergem, împingem înapoi Pămîntul pentru a înainta. Cînd zburăm cu un giroflor, împingem aerul în spate și înaintăm.

Nimic nu se poate mișca înainte fără ca, în același timp, ceva să se miște înapoi. Este vechiul principiu al lui: **nu poți obține ceva din nimic.**

Acum imaginați-vă o navă care cîntărește o sută de mii de tone la decolarea de pe Pămînt. Pentru a se ridica, ceva trebuie să coboare. Deoarece o navă cosmică este extrem de grea, o mare cantitate de material trebuie coborîtă. De fapt, atît de mult material încît nu e spațiu pentru el la bord. Așa că trebuie construit un compartiment special, în spatele navei, pentru a-l depozita".

Din nou Hilder dispăru de pe ecran și în locul lui reveni schema navei cosmice. Aceasta se micșoră și un trunchi de con apăru în spatele ei. Dedesubt, cu litere galbene strălucitoare, apăru precizarea: **MATERIAL DE ARUNCAT.**

"Acum, însă, continuă Hilder, greutatea totală a navei este și mai mare. Este nevoie deci de și mai mult combustibil pentru propulsie, și tot așa..."

Nava de pe ecran se micșoră enorm pentru a permite adăugarea unei alte carcasse tronconice, mai mari, și a încă uneia imense. Nava propriu-zisă, etajul principal, devenise un punct minuscul pe ecran, un punct roșu strălucitor.

Rioz nu se mai putu abține:

- La dracu, astea sînt de nivelul grădiniței.
- Nu și pentru oamenii cărora le vorbește Mario. Pămîntul nu este Marte. Probabil că sînt miliarde de pămînteni care n-au văzut niciodată o navă cosmică; nu știu nici lucrurile cele mai elementare despre ea.

Între timp Hilder tocmai ajunsese la precizarea: "...Cînd combustibilul din interiorul celei mai mari carcasi se epuizează, aceasta se detașează. E pur și simplu aruncată".

Carcasa exterioră începu să tremure și se desprinsese. "Apoi îi vine rîndul celei de a doua carcasi", spuse Hilder, "și apoi, dacă zborul este de lungă durată, este aruncată și ultima".

Nava cosmică de pe ecran era acum doar un punct roșu, iar cele trei carcasi se depărtau de el și se pierdeau în spațiu.

Hilder continuă: "Aceste carcasi reprezintă o sută de mii de tone de tungsten, magneziu, aluminiu și oțel. Ele au părăsit pentru totdeauna Pămîntul. Marte, în schimb, este înconjurat de Gunoieri care, de-a lungul rutelor spațiale, sînt în așteptarea carcaselor noastre, pentru a le prinde și a le însemna în folosul lui Marte. Nici un cent din valoarea lor nu se întoarce pe Pămînt. Sînt considerate obiecte salvate și aparțin deci navei care le găsește.

Rioz izbucni:

- Dar noi ne riscăm viețile și banii. Și oricum, dacă nu le prindem noi, nimeni nu le mai poate recupera. Ce pierdere e atunci pentru Pămînt?

- Vezi, spuse Long, nu vorbește decît de pierderile pe care Marte, Venus și Luna le cauzează Pămîntului. Sînt însă atîtea alte pierderi.

- O să primească totul înapoi. Am reușit să scoatem, în fiecare an, din ce în ce mai mult fier.

- Da, dar majoritatea lui rămîne aici, pe Marte. Dacă ar fi să dăm crezare cifrelor lui, Pămîntul a investit două sute de miliarde de dolari în Marte și n-a primit înapoi decît cinci miliarde în fier. A investit cinci sute de miliarde de dolari în Lună și a primit înapoi puțin peste douăzeci și trei de miliarde în magneziu, titan și alte metale ușoare. A investit cincizeci de miliarde de dolari în Venus și n-a primit înapoi nimic. De fapt asta-i interesează pe contribuabilii de pe Pămînt - creșterea impozitelor afară - nimic mai mult.

Pe măsură ce Hilder continua să vorbească, ecranul se acoperea cu rutele Gunoierilor în jurul lui Marte; verzui și mici, navele lor caricaturale întindeau brațe subțiri și flexibile care bîjbîiau după carcasile roto-golitoare, le prindeau și le fixau, le ștampilau PROPRIETAR MARTE cu litere strălucitoare, apoi le îndreptau în jos spre Phobos.

Hilder apăru din nou pe ecran. "Ne spun că pînă la urmă ne vor plăti totul. Pînă la urmă! Odată ce se vor dovedi o afacere rentabilă! Nu știm, însă, cînd se va întîmpla asta. Peste un secol? O mie de ani? Un milion? Pînă la urmă. Hai să-i credem pe cuvînt. Într-o zi ne vor înapoia metalele. Într-o bună zi o să-și obțină singuri alimentele, își vor produce energia necesară, vor trăi pe propriile lor picioare.

Un singur lucru, însă, nu ne vor putea da înapoi, niciodată. Nici într-o sută de milioane de ani. Apa!

Pentru că este prea mică, Marte are numai cîteva picături de apă. Venus n-are deloc pentru că este prea încinsă. Iar Luna, la fel, pentru că e prea încinsă și prea mică. Așa

că Pămîntul trebuie să asigure nu numai apa de băut și de spălat pentru toți coloniștii, apa pentru industriile lor, apa pentru uzinele hidroponice pe care pretind să le înființeze - dar chiar și apa care să fie aruncată cu milioanele de tone.

Care este combustibilul ce propulsează navele cosmice? Ce aruncă aceste nave înapoi pentru a putea accelera înainte? Pe vremuri era gazul generat din explozii, și acesta era foarte costisitor. Apoi a fost inventată micropila protonică - o sursă ieftină de energie ce poate încălzi orice lichid pînă se transformă într-un gaz sub presiuni imense. Și care este cel mai ieftin și cel mai răspîndit lichid disponibil? Care, dacă nu apa.

Fiecare navă cosmică părăsește Pămîntul ducînd cu ea aproape un milion de tone - nu

Long se aplecă și opri aparatul. Apoi spuse:

- Lucrurile astea mă calcă pe nervi. Tipul o face înadins. Mă întreb ce urmărește?

Rioz se ridică stînjnit în picioare.

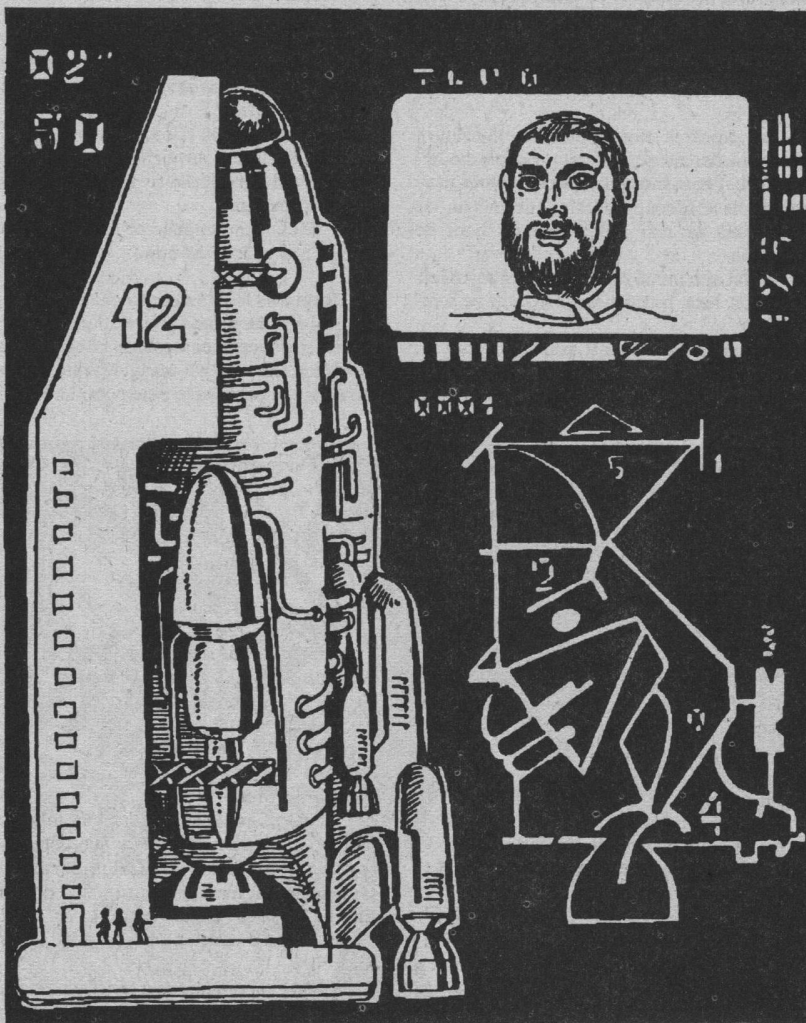
- Cred c-ar fi cazul să-mi văd de supraveghere.

- La dracu cu supravegherea asta! Long se ridicase și el și îl urma pe Rioz prin culoarul îngust spre camera de pilotaj. Dacă, însă, Hilder își pune în aplicare planurile, dacă are forța necesară să scoată ceva din asta...Hei...

O văzuse și el. Semnalul era corespunzător celor din clasa A și urmarea ținta ca un ogar.

Rioz se bîlbîi.

- Spațiul era curat, își spun eu, curat. Pentru numele lui Marte, Ted, nu te mai holba

kilograme, tone - de apă, pentru singurul scop de a o propulsa în spațiu, de a o accelera sau frîna.

Cu nesăbuiță și îndărătnicie, strămoșii noștri au ars petrolul Pămîntului. I-au distrus nepăsători rezervele de cărbune. Acum, noi, îi disprețuim și îi condamnăm pentru asta. Dar ei, cel puțin, își aveau scuza lor - gîndeau că pînă la urmă vor fi găsiți înlocuitori. Și au avut dreptate. Acum avem fermele de plancton și micropilele protonice.

Pentru apă, însă, nu mai există nici un substitut. Nici unul! Și nu va fi niciodată. Iar cînd urmașii noștri vor vedea deșertul în care vom fi transformat Pămîntul, ce scuza vom găsi? Cînd zonele deșertice vor spori an..."

atîta la mine. Vezi dac-o poți repera vizual.

Rioz lucra rapid și eficient ca rezultat, desigur, al celor aproape douăzeci de ani de meserie. Obșinu distanța în două minute, apoi, reamintindu-și experiența lui Swenson, măsură și unghiul declinației, precum și viteza radială. Apoi strigă către Long:

- Unu virgulă șapte șase radiani. Nu poți să nu-l vezi, omule!

În timp ce regla ocularul, Long își ținea răsufllarea.

- E numai la o jumătate de radian de soare, o semilună în creștere, mai ținu să precizeze Rioz.

Long spori brusc puterea de mărire în căutarea unei "stele" care să-și schimbe

poziția rapid, să crească și să prindă formă și astfel să se dovedească a nu fi stea.

- Oricum, am pornit, spuse Rioz. Nu mai putem aștepta.

- Am prins-o! Am prins-o. Mărirea nu era suficientă pentru a-i revela o formă definită, dar punctul pe care-l privea Long strălucea ritmic, mai intens sau mai slab, pe măsură ce, rotindu-se, carcasa reflecta lumina soarelui cu suprafețe de mărimi diferite.

- Ține-o așa.

Primul din numeroasele jeturi fine de abur își prin diuza potrivită, lăsând o trenă lungă, cețoasă, de microcristale scinteiitoare în lumina domoală a soarelui îndepărtat, ce se subția mereu pe mai bine de câteva sute de kilometri. Un jet, apoi altul, apoi altul și în acest timp nava Gunoir se desprindea din traiectoria ei stabilă și se înscrisa în una tangentă la traiectoria carcasei.

- Se deplasează precum o cometă la periheliu, țipă Rioz. Nenorocii! ăstia de piloți Sedentari aruncă înadins carcusele în felul ăsta. Să le...

Își descarcă nervii printr-o înjurătură vîrtoasă, dar nu se opri nici o clipă din accelerație. Perna hidrolică a scaunului său se comprimase aproape un sfert de metru, iar Long abia se mai putea ține de bara de protecție.

- Mai ai o inimă de rezervă, bolborosi el.

Rioz, însă, își ținea ochii ațintiți pe semnal.

- Omule, dacă nu-ți convine, rămâi pe Marte.

Zgomotul jetului de abur continua să răsună înfundat. Sistemul de comunicație

prins viață. Long se strădui să se aplece în față, ca și cum ar fi înaintat printr-o melasă, și să deschidă contactul vizual. Era Swenson și ochii îi străluciau de mînie.

- Unde dracu vă duceți, băieți? În zece secunde o să intrați în sectorul meu.

- Urmăresc o carcasă, răspuse Rioz.

- În sectorul meu?

- Am pornit din al meu și, oricum, nu ești într-o poziție favorabilă ca s-o poți prinde. Închide contactul, Ted.

Nava bubuia prin spațiu, un bubuit ce se putea auzi numai în interiorul ei. Și deodată Rioz opri motoarele atât de rapid încît Long nu se putu împiedica să nu cadă în față. Liniștea bruscă, ce se instalase, parcă zgîria și mai mult urechile decît zgomotul care o precedase.

- Buun! exclamă Rioz. Să privim acum vizorul optic.

Priveau amîndoi. Carcasa se vedea acum clar, un troncon ce se rotea cu încetineală solemnă, așa cum se profila pe fundalul stelelor.

Perfect, adăugă Rioz cu satisfacție. E o carcasă din clasa A, un gigant printre carcuse, își continuă aprecierile în gînd. Trebuie s-o înhățăm neapărat.

- Încă un semnal pe scanner, spuse Long. Cred că este Swenson, care vine după noi.

Rioz abia că-l învednică cu o privire.

- N-o să ne prindă.

Carcasa devenea din ce în ce mai mare și umplea acum întregul ecran. Mîinile lui Rioz se odihneau pe manetele harponului. Așteptă

puțin pentru a regla mai precis unghiul și distanța. Apoi icni și apăsă trăgaciul.

Pentru o clipă nu se întîmplă nimic. Apoi un cablu metalic flexibil își făcu apariția pe ecran, mișcîndu-se spre carcasă precum o cobră dezlîntită. Realiză contactul dar nu se prinse. Dacă ar fi făcut-o, s-ar fi rupt instantaneu ca un fir de păianjen, pentru că momentul de rotație al carcasei era de aproape o mie de tone. Ceea ce realiza, de fapt, cablul era să genereze un cîmp magnetic puternic în jurul carcasei, care să acționeze asupra ei ca o frînă.

Cablurile îșineau unul după altul. Rioz le trimitea parcă fără a ține deloc seama de energia cheltuită.

Trebuie să pun mîna pe ea, își repeta el într-una. Pe Marte, trebuie. Cînd ajunse la o duzină de cabluri, ce se întindeau între navă și carcasă, Rioz se opri. Energia de rotație a carcasei, transformată de frînare în căldură, îi ridicase temperatura într-atît încît radiația sa putea fi captată pe receptoarele termice ale navei.

- Vrei să mă lași pe mine s-o imprim cu însemnele noastre, întrebă Long.

- M-ar avantaja. Dar poți să n-o faci dacă nu vrei. Este, oricum, schimbul meu.

- Nu mă deranjează deloc.

Long s-a vîrît în costum și a ieșit în spațiu. Și cea mai sigură indicație că era nou în branșă era faptul că putea număra pe degete de cîte ori îmbrăcuse costumul și ieșise în spațiu. Acum era a cincea oară.

Se îndepărtă de navă, de-a lungul celui mai apropiat cablu, mîna după mîna, simțîndu-i vibrația prin mînușa metalică.

Imprimă, fără grijă, numărul lor de serie pe suprafața netedă a carcasei. În imensitatea spațiului nimic nu avea să oxideze metalul. Oțelul se topi și se vaporiză, apoi se condensă cîteva metri mai încolo de raza energetică, iar suprafața atinsă se transformă imediat într-o mohoreală cenușie și prăfoasă.

Long își făcu vînt spre navă. Din nou înăuntru își scoase casca acoperită cu un strat gros și alb de brumă pe care o căpătase la intrare și primul lucru care-l auzi fu vocea lui Swenson care invadase încăperea într-o furie de nerecunoscut.

- ... direct la împuțernicit. Pe toți dracii, există reguli în treaba asta!

Rioz stătea rezemat pe spate, impasibil.

- Ascultă, mi-a atins sectorul. Am reperat-o și am urmărit-o pînă am ajuns aici. Oricum, tu n-ai fi putut-o detecta pentru că-l aveai pe Marte drept paravan. Asta e tot.

- Te-ai întors Long? întrebă în timp ce întrerupea contactul. Soneria receptorului suna încontinuu, dar nu-i dădu nici o atenție.

- Se duce la împuțernicit? întrebă Long.

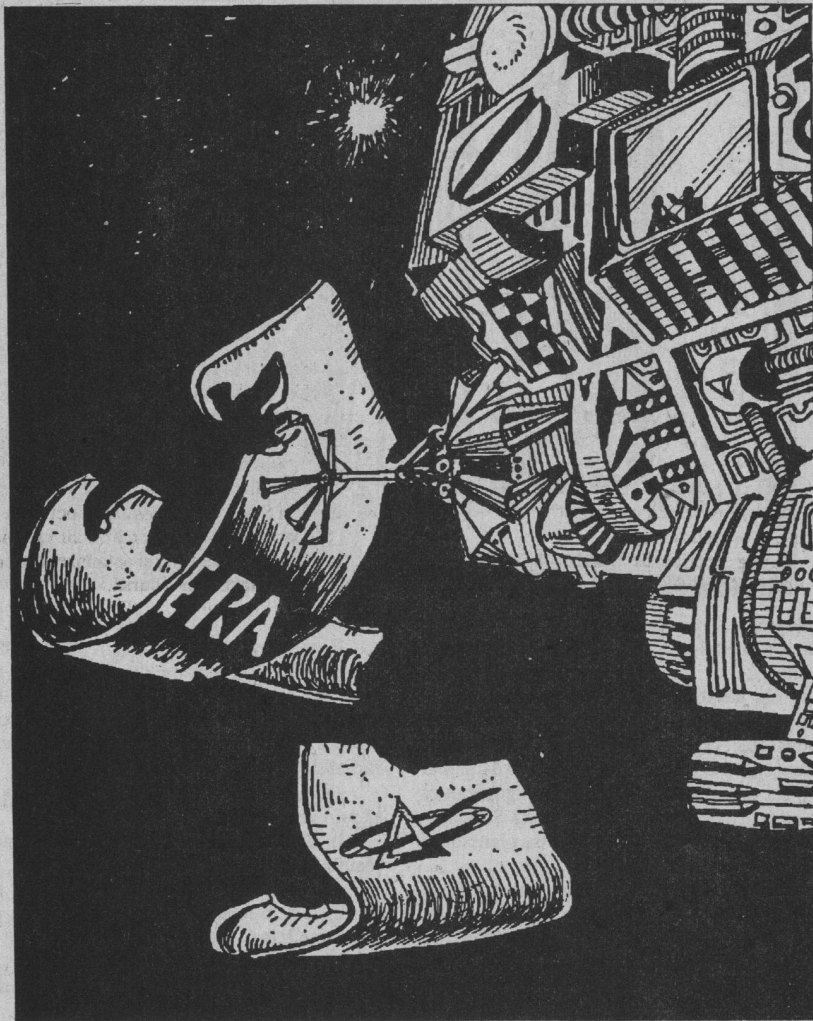
- Nici o grijă. A făcut tot tapajul ăsta numai pentru a mai ieși puțin din monotonie. N-o să urmeze nimic. Știe că e carcasa noastră. Dar, apropo, cum îți se pare mărfa, Ted?

- Destul de bună.

- Destul de bună? Grozav! Țin-te bine. Începem dansul.

Diuzele laterale începură să scuipe abur și nava începu să se rotească ușor în jurul carcasei. La rîndul ei, carcasa o urmă îndeaproape. După treizeci de minute deveniseră un gigantic bol ce se rotea în spațiu. Long verifică Efemeridele pentru poziția lui Phobos.

La un moment precis calculat cîmpul magnetic transmis prin cabluri fu întrerupt brusc și carcasa începu să se îndepărteze pe o traiectorie tangențială la mișcarea de rotație precedentă, traiectorie care, într-o zi sau

două, urma s-o conducă cu precizie deplină în depozitul de carcase de pe satelitul marțian.

Rioz o privea cum se îndepărtează. Se simțea bine. Apoi se întoarse spre Long.

- A fost o zi grozavă pentru noi, spuse.

- Ce zici, însă, de cuvântarea lui Hilder? Îl întrebă preocupat Long.

- Ce? Cine? A! ăla. Ascultă, dac-ar fi fost să mă sperii de orice prostie spusă de vreun nenorocit de Sedentar, n-aș mai fi dormit niciodată. Așa că te sfătuiesc să-l uiți.

- Eu, unul, nu cred c-ar trebui să-l dăm uitării.

- Prostii. Dar te rog să nu mă plictisești și pe mine cu ele, de acord? Hai mai bine să ne culcăm puțin.

4

Ted Long găsea că pulsul orașului este cât se poate de satisfăcător. Trecuseră doar două luni de când Împuțernicitul declarase un moratoriu în activitatea Gunoierilor și coborârse toate navele din spațiu, dar simțământul că durata va fi prelungită nu încetase să-l terorizeze. Chiar și faptul că moratoriul fusese impus ca urmare a unor presiuni din partea Pământului, hotărât să-și întărească noua lui pretenție de economisire a apei prin raționalizarea activității Gunoierilor, nu-l deranja peste măsură.

Acoperișul străzii era vopsit într-un albastru deschis, luminos, probabil o imitație de modă veche a cerului pământesc. Ted nu mai era sigur. Pereții erau luminați de vitrinele magazinelor împrăstiate ici și colo.

În depărtare, peste zgomotul traficului și pașii trecătorilor care treceau pe lângă el, putea auzi exploziile înfundate de la noile tunele ce erau săpate sub crusta marțiană. De când se știa își amintea de asemenea explozii. Locul pe unde mergea acum nu era amenajat pe vremea copilăriei lui. Orașul crescuse și, dacă Pământul le-ar fi permis, avea s-o țină tot așa.

Dădu colțul unei străzi înguste, mai puțin luminate, pentru că aici vitrinele magazinelor făceau loc apartamentelor, fiecare cu lumina sa mică la fațadă. Cumpărătorii și traficul făcuseră loc la trecători mai puțin grăbiți și la tineri gălăgioși care evadaseră de la apelul matern, după masa de seară.

În ultima clipă, Long își aminti de convențiile sociale și se opri la o mică prăvălie cu apă. Își întinse gamela.

- Plină.

Vinzătorul rotofei deșurubă capacul și își aruncă privirea prin deschizătură. O clatină un pic și o ascultă cum clipește.

- N-a mai rămas prea multă, spuse amuzat.

- Nu, îi dădu dreptate Long.

Vinzătorul începu să-i toarne apa ținând gâtul gamelei cât mai aproape de gura robinetului pentru a elimina orice risipă. Debitmetrul se opri. Înșurubă capacul la loc.

Long plăti și își luă gamela înapoi. Acum îi bătea din nou soldul cu o greutate reconfortantă. Nu puteai face o vizită unei familii fără o gamelă plină. Între burlaci nu conta; oricum, nu atât de mult.

Întră în culoarul numărul 27, urcă cîteva trepte și se opri cu degetul deasupra butonului soneriei.

Vocile dinăuntru se auzeau foarte distinct.

Una dintre ele, puțin stridentă, era a unei femei.

- Grozav din partea ta, nu-i așa? Ți-ai invitat pe aici prietenii Gunoieri, iar eu, se

înțelege, ar trebui să fiu mulțumită că te-ai aranjat să stai pe acasă două luni pe an. Și e prea destul și așa că ai catadicsit să-ți petreaci o zi sau două din ele cu mine. Pentru că acum, din nou, Gunoierii tăi.

- Acum sînt acasă de foarte multă vreme, spuse o voce de bărbat și, de fapt, ne-nfîlmăm să discutăm afaceri. Pentru numele lui Marte, Dora, încetează. Trebuiau deja să sosească.

Long se hotărî să mai aștepte puțin înainte de a suna. Le dădea astfel posibilitatea să ajungă la un ton mai moderat.

- Și ce-mi pasă mie că pot veni dintr-o clipă-ntr-alta? replică Dora. Lasă-i să m-audă. Afli că m-aș bucura dacă Împuțernicitul ar menține moratoriul ăsta la nesfîrșit. Mă auzi tu?

- Și din ce o să trăim? se auzi, înfierbîntată, vocea bărbătească. Poți să-mi spui?

- Am să-ți spun, am să-ți spun. Afli că poți să-ți cîștigi existența, decent și onorabil, chiar aici pe Marte, ca toată lumea. În blocul ăsta sînt singura văduvă de Gunoier. Pentru că de fapt asta sînt - o văduvă. Ba, chiar mai rău decît o văduvă, pentru că dacă aș fi văduvă, cel puțin aș avea posibilitatea să mă mărit cu altcineva...Ce-ai spus?

- Nimic. N-am zis nimic.

- A! Las' că știi eu ce vrei să spui. Dar ascultă la mine Dick Swenson...

- Am spus, pur și simplu, strigă Swenson, că acum știu de ce, de obicei, nu se însoară Gunoierii.

- Nici tu nu trebuia să te-nsoari. M-am săturat de compătimirile vecinilor și de întrebările lor prefăcute. Alții pot fi minierii, administratorii sau chiar perforatori de tunele. Cel puțin nevestele perforatorilor au o viață de familie decentă și copiii lor nu cresc ca niște derbedei. Peter e ca și cum n-ar avea tată...

O voce subțire de soprană se făcu auzită prin ușă. Era cumva mai îndepărtată, ca și cum venea din altă cameră.

- Hei, mamă, ce înseamnă derbedeu?

Vocea Dorei se ridică cu un semiton.

- Peter! Vezi-ți de lecțiile tale!

Swenson interveni cu o voce scăzută.

- Nu e frumos să vorbești astfel în fața unui copil. Ce părere o să-și facă despre mine?

- Stai atunci acasă și ocupă-te de educația lui!

Vocea lui Peter se auzi din nou.

- Hei, mamă, cînd o să fiu mare am să mă fac și eu Gunoier.

Se auziră pași ce trădau un mers rapid. Urmă o pauză de o clipă în propagarea sunetelor, apoi răzbătu un țipăt prelung.

Mami! Mami! Hei, mami! Lasă-mi urechea în pace! Ce-am făcut?

Se așternu tăcerea.

Long profită de ocazie. Apăsă hotărît butonul soneriei.

În timp ce-și aranja părul cu mîna, Swenson îi deschise ușa.

- Bună, Ted, spuse el cu o voce scăzută.

Apoi tare. Avenit Ted, Dora. Ce știi de Mario, Ted?

- Vine și el imediat, îi răspunde Long.

Dora apără, agîtîndu-se, din camera alăturată, o femeie scundă, negricioasă, cu un nas ascuțit și părul puțin înspicat, pieptănat peste frunte.

- Bună, Ted. Ai mîncat?

- Chiar foarte bine, mulțumesc. V-am deranjat cumva?

- Deloc. Am terminat și noi de mult. Poate o cafea?

- Asta da, mulțumesc. Ted își desprinse gamela și i-o oferii.

- Vai de mine, mulțumesc. Avem încă destulă apă.

- Și totuși insist.

- Atunci...

Dora se îndreptă spre bucătărie. Prin ușă batantă Long zări pentru o clipă farfuriile așezate pe Secoterg, spălătorul fără apă ce înmuia și absorbea grăsimile și murdăria. Cu o jumătate de litru de apă putea curăța perfect aproape un metru pătrat de farfurii. Cumpărați deci Secoterg - Secoterg curăță-n dată și face farfuria curată cu economie de apă...

Melodia reclamei începuse să-i răsune în cap, dar o elimină imediat și spuse:

- Ce mai face Pete?

- Bine, bine, mulțumesc. Puștiul e într-o patra acum. Cum știi, eu n-am prea avut timp de el. Ei bine, cînd m-am întors ultima oară, s-a uitat la mine și mi-a zis...

Continuară astfel, pentru o vreme, genul de întimplări cu puști isteți și părinți cicălitari. Soneria ușii bîzîi din nou și Mario Rioz își făcu apariția îmbujorat și furios.

Swenson îi ieși rapid în întîmpinare.

- Ascultă, nu aduce vorba despre vinătoarea de carcase. Dora și-ar putea aminti că mi-ați șterpelit una de clasa A din zona mea și nu prea e în apele ei acum.

- Cine dracu vrea să vorbească despre carcase? Rioz își dezbracă jacheta îmblănită, o aruncă pe spătarul scaunului și se așeză.

Dora pătrunse prin ușa batantă a bucătăriei și îl întîmpină pe noul venit cu un zîmbet sintetic.

- Bună, Mario. Vrei și tu o cafea?

- Aha, îi răspunde Mario și își duse automat mîna după gamelă.

- Utilizează din apa mea, Dora, interveni Long rapid. Ți sînt dator.

- În regulă, acceptă Rioz.

- Ce s-a-nîmplat, Mario? întrebă Long.

Rioz începu ezitant.

- Spune-i mai bine tu. Spune-i ce mi-ai spus și mie atunci cu un an în urmă cînd Hilder a ținut discursul ăla. Spune-i și lui.

Long ridică din umeri, așa că Rioz trebuia să continue.

Au stabilit rația. Știrea a venit acum un sfert de oră.

- Și cum stăm?

- Cincizeci de mii de tone pe cursă.

- Ceee? strigă Swenson ca ars. Cu cincizeci de mii nici nu poți decola de pe Marte.

- Astea-s cifrele. E o chestie intenționată.

Adio, vinătoare de carcase.

Dora își făcu din nou apariția cu o ceașcă de cafea pe care o așeză lângă celelalte.

- Cum adică, adio vinătoare? Se așeză ostentativ și Swenson o privi fără speranță.

- Se pare, spuse Long, că ne-au raționat la cincizeci de mii de tone și asta înseamnă că nu mai putem face nici o cursă.

- Ei, și ce-i cu asta? Dora își sorbea cafeaua și zîmbea înveselit.

Iar dacă vreți să-mi știți părerea, continuă ea, aflați că e o treabă grozavă. Era timpul ca și voi, voi toți Gunoierii ăștia, să vă găsiți și voi o slujbuliță sigură pe aici pe Marte. Vreau să zic că asta nu e viață să tot rătăcești prin spațiu...

- Dora, te rog, interveni Swenson.

Rioz abia se abținea să nu izbucnească.

Dora își ridică sprîncenele.

- Dar ce, mi-am spus și eu părerea.

- Te rog, nu te oprește nimeni, spuse Long. Eu însă aș vrea să subliniez altceva.

Cincizeci de mii reprezintă doar un amănunt. Știm că Pământul - sau cel puțin partidul lui Hilder - dorește să facă capital politic din campania de economisire a apei, așa că

situația e mult mai gravă decât pare. Va trebui, într-un fel sau altul, să obținem apă. Altfel ne vor doborî. Nu credeți?

- Păi...sigur, spuse Swenson.

- Întrebarea este, însă, cum?

- Dacă e vorba numai de luat apă, spuse

Rioz într-un șuvoi rapid de vorbe, un singur lucru e de făcut și știți despre ce vorbesc. Dacă Sedentarii nu ne mai dau apă, ne-o vom lua singuri. Apa nu le aparține lor numai pentru simplul fapt că tații și bunicii lor au fost atît de fricoși pentru a-și părăsi planeta lor umflată. Apa aparține oamenilor, oriunde s-ar afla ei. Iar noi sîntem oameni și deci apa ne aparține și nouă. Avem și noi drepturi asupra ei.

- Și cum propui s-o luăm? întrebă Long.

- Simplu! Au oceane cu apă pe Pămînt și nu pot posta cîte o santinelă la fiecare kilometru pătrat. Putem coborî pe partea întunecată a planetei oriunde dorim, ne putem umple tancarurile și pe aci țî-e drumul. Cum ar putea să ne oprească?

- Într-o mie de feluri, Mario. Cum detectezi tu, de pildă, carcacele în spațiu de la distanțe de sute de mii de kilometri? O bucățică minuscule de metal într-un spațiu atît de vast? Cum? Cu radarul, nu? Și crezi că ei, pe Pămînt, n-au radare? Crezi tu că dacă Pămîntul află că ne-am angajat în șterpelirea apei, nu le-ar fi ușor să instaleze o rețea de radare care să le semnalizeze navele care se apropie din spațiu?

Dora izbucni indignată:

- Vreau să-ți spun un singur lucru, Mario Rioz. Bărbatul meu nu va lua parte la nici un raid de obținere a apei pe care, apoi, s-o consume cu Gunoierii lui.

- Nu este vorba numai de vînătoarea de carcace, spuse Mario. Data viitoare ne vor reduce rația și pentru altele. Trebuie să-i oprim acum.

- Oricum, n-avem nevoie de apa lor, continuă Dora. Nu sîntem pe Lună sau pe Venus. Pentru cît avem nevoie extragem suficientă apă aici din calota polară. Chiar aici, în apartament, avem un robinet de apă și există cîte unul în fiecare apartament din acest bloc.

- Consumul casnic e o nimica toată, interveni Long. Apa e folosită în mine. Și ce ne facem cu rezervoarele hidroponice?

- Desigur, aprobă Swenson. Ce ne facem cu rezervoarele hidroponice, Dora? Acolo e nevoie de apă, nu glumă, și cred că a venit vremea să ne producem și noi hrană proaspătă și să nu mai depindem de conservăria pe care ne-o trimite de pe Pămînt.

- Ascultați la el, spuse Dora disprețuitoare. Ce știi tu despre hrana proaspătă? N-ai mîncat niciodată așa ceva.

- Ba am mîncat mai multă decât crezi tu. Ți-aduci aminte de morcovii ăia pe care i-am sădit atunci?

- Ei și, ce mare scofală cu ei? Află că, pentru mine, protohrana bine coaptă e mult mai bună și mai sănătoasă. Și cred că mai degrabă e o modă acum să se vorbească de hrană proaspătă deoarece au sporit impozitul pentru aceste culturi hidroponice. Oricum toate acestea o să dea faliment.

- Nu cred, interveni Long. În orice caz nu din vina lor. Hilder va fi, probabil, următorul Coordonator și atunci lucrurile vor lua într-adevăr o întorsătură proastă. Dacă ne taie și aprovizionarea cu alimente...

- Bine, bine, strigă Rioz, atunci ce ne facem? Eu rămîn la părerea mea cu autoservirea. Să ne luăm singuri apa.

- Iar eu repet că nu putem, Mario. Nu-ți dai seama că ceea ce propui tu este Calea

Pămînteană? Calea Sedentariilor? Tu încerci să te agăți de cordonul ombilical ce-l leagă pe Marte de Pămînt. Nu poți renunța la asta? Nu poți întrezări o Cale Marțiană?

- Nu, nu pot. Dar presupun c-ai să mi-o arăți tu.

- Fără-ndoială, dacă ai să mă ascuți. Cînd ne referim la Sistemul Solar, la ce crezi că ne gîndim, de fapt? Cu siguranță, numai la Mercur, Venus, Pămînt, Lună, Marte, Phobos și Deimos. Altfel tot - șapte corpuri cerești. Dar ele nu reprezintă decît 1% din Sistemul Solar. Noi, Marțienii, sîntem chiar la marginea celorlalte 99 de procente. Iar în această parte, departe de soare, există incredibile cantități de apă!

Cealaltă făcuseră ochii mari. Swenson îndrăzni nesigur.

- Te referi la stratul de gheață de pe Jupiter sau Saturn?

- Nu neapărat la ele, deși e vorba tot de apă și acolo, trebuie să recunoști. Stratul de cîteva mii de kilometri de apă.

- Dar sînt acoperite toate cu alte straturi, de amoniac sau, în fine, cu altceva, nu-i așa? întrebă Swenson. În plus nu putem asoliza pe Marile Planete.

- Știu, știu, răspuse grăbit Long, dar n-am spus că asta este răspunsul. Planetele Mari nu sînt singurele corpuri din această parte. Ce părere aveți de asteroizi și sateliți? Vesta e un asteroid de trei sute de kilometri în diametru, o bucată bunicică de gheață. Iar unul din sateliții lui Saturn este aproape în întregime din gheață. Ce zici de asta?

- Tu ai fost în spațiu, Ted? întrebă Rioz.

- Știi că am fost. De ce întrebî?

- Sigur că știu, dar încă vorbești ca un Sedentar. Te-ai gîndit la distanțele care sînt implicate? Cel mai apropiat asteroid este la aproximativ două sute de milioane de kilometri de Marte. Adică dublul distanței Venus-Marte și țtii bine că orice navă de linie o parcurge în cel puțin două salturi pentru că, de obicei, fac escală pe Lună sau pe Pămînt. Dar, oricum, la cît te aștepți că poate cineva rezista în spațiu, omule?

- Nu știu. Care e limita ta?

- Știi prea bine, așa că nu prea vād de ce ai nevoie să mă întrebî pe mine. Șase luni. Date din manual. După șase luni, dacă mai rămîi în spațiu, devii client al psihoterapiei. Am dreptate, Dick?

Swenson îl aprobă dînd din cap.

Și ăștia-s doar asteroizii, continuă Rioz. De la Marte la Jupiter sînt peste patru sute de milioane de kilometri, iar pînă la Saturn, peste un miliard. Cum poate cineva stăpîni asemenea distanțe? Să presupunem că atingi viteza standard, sau hai chiar să admitem că ai atins trei sute de mii de kilometri pe oră. Ți-ar trebui - ia să vedem, țînînd seama de timpul de accelerație și decelerație - aproape șase sau șapte luni să ajungi la Jupiter și aproape un an să ajungi la Saturn. Desigur, teoretic, poți accelera pînă la o viteză de un milion de kilometri pe oră, dar de unde iei apa pentru așa ceva?

- Uliului! exclamă o voce delicată atașată unui nas murdar și unor ochi rotunzi, Saturn! Dora se întoarse în scaun ca arsă.

- Peter, marș la loc în camera ta!

- Te rog, mami.

- Nici-un te rog mami cu mine. Începu să se ridice din scaun și Peter dispăru imediat. Swenson interveni:

- Ascultă, Dora, de ce nu-i ții tu companie pentru o vreme? Îi e greu să-și țină mintea la lecții atît timp cît noi stăm aici și discutăm.

Dora pufni cu îndărătnicie și se așeză hotărîtă la loc pe scaun.

- Am să rămîn aici pînă o să află la ce se gîndește Ted Long. Ți-o spun de pe acum că nu-mi miroase a bine.

Swenson reluă nervos.

- Bine, bine, să nu ne gîndim la Jupiter și Saturn. Sînt sigur că Ted nu s-a referit la ele. Ce părere aveți însă de Vesta? O putem aborda în zece pînă la douăsprezece săptămîni plus cam tot atît pentru întoarcere. Și aveți în vedere că are trei sute de kilometri în diametru, adică peste un milion și jumătate de kilometri cubi de gheață!

- Ei și? interveni Rioz. Ce-o să facem pe Vesta? O să spargem gheață sau o să instalăm utilaj minier? Ții imaginezi cît timp țî-ar lua toate acestea?

Long interveni și el în discuție.

- De fapt, eu mă refeream la Saturn, nu la Vesta.

- Asta-i culmea, izbucni Rioz, adresîndu-se, parcă, unui auditoriu invizibil. Eu fi vorbesc de peste un miliard de kilometri și el o ține una și bună.

- Foarte bine, continuă Long. Să presupunem însă că reușești să-mi spui de unde știi că putem sta în spațiu doar șase luni, Mario?

- La dracu, sînt lucruri arhicunoscute.

- Așa e, sînt trecute în *Manualul zborurilor cosmice*. Dar acestea sînt date compilate de oamenii de știință de pe Pămînt din experiența piloților și astronautilor Pămînteni. Încă mai gîndești în maniera Sedentariilor, Mario. Nu întrevezi Calea Marțiană.

- Marțianul poate fi el marțian, dar tot om rămîne.

- Cum poți fi atît de orb? De cîte ori au rămas colegii tăi peste cele șase luni fără să li se întimple nimic?

Rioz se grăbi să răspundă.

- Asta-i altceva.

- De ce? Pentru că ești marțian? Sau Gunoier profesionist.

- Nu, nu pentru asta. Pur și simplu pentru că nu eram într- un zbor propriu zis. Puteam să ne întoarcem pe Marte ori cînd am fi dorit acest lucru.

- Și totuși n-ați dorit. Aici este esența. Pămîntenii au nave uriașe cu biblioteci și filme, cu echipaje de cîte cincisprezece oameni plus pasagerii. Și cu toate acestea nu pot rămîne în spațiu mai mult de șase luni. În schimb, Gunoierii Marțieni au nave cu numai două încăperi și un singur partener. Dar noi putem rămîne în spațiu mai mult de șase luni.

Dora interveni și ea.

- Presupun că vrei să stai într-o navă un an ca să ajungi la Saturn?

- De ce nu, Dora? spuse Long. Putem s-o facem. Nu-ți dai seama că putem? Pămîntenii nu pot. Ei au o lume adevărată. Au cerul și hrană proaspătă, tot aerul și apa de care au nevoie. Pentru ei, viața pe o navă reprezintă o schimbare teribilă pentru ei. Și din această cauză, șase luni sînt mult prea mult pentru ei. Marțienii sînt altfel. Noi ne trăim aproape întreaga viață pe o navă.

Pentru că, de fapt, asta și este Marte, o navă. Doar o navă uriașă de șazeci de mii opt sute de kilometri în diametru cu o singură încăpere ocupată de cincizeci de mii de oameni. Aproape o navă cosmică. Respirăm aer din conserve, bem apă din conserve și le reciclăm la nesfîrșit. Mîncăm aceeași mîncare ca și la bordul navelor cosmice. Iar viața pe o navă, în spațiu, e cam același lucru pe care-l

cunoaștem de acasă. Iată de ce noi putem rămâne chiar mai mult de un an, dacă trebuie.

- Și vrei să spui că și Dick poate? vru să știe Dora.

- Desigur, cu toții putem.

- Atunci vă spun eu că Dick nu poate.

Pentru tine, Ted Long, ca și pentru acest hoț de carcasa, Mario, este foarte simplu să vorbești despre plimbări de un an. Voi nu sînteți înșurați. Dick este. El are o nevastă și un copil și astea îi prea ajung. Poate să-și ia foarte bine, o slujbă chiar aici, pe Marte. Dar pentru numele lui Dumnezeu, Ted, presupunînd că ajungeți la Saturn și descoperiți că nu e apă acolo, ce vă faceți? Cum vă mai întoarceți? Și chiar dacă o să vă mai rămîna ceva apă tot o să rămîneți fără mîncare. Oricum, e lucrul cel mai ridicol pe care l-am auzit vreodată.

- Nu, nu, n-o luați așa, interveni Long, puțin încordat, ascultăți-mă pe mine. M-am gîndit bine la treaba asta. Am discutat și cu împuțernicitul Sankov și el ne va susține. Noi, înșă, trebuie să facem rost de nave și oameni. Eu unul nu le pot cere. Oamenii n-o să mă asculte pentru că sînt un novice. Voi doi sînteți cunoscuți și respectați. Sînteți veterani. Dacă o să mă susțineți, chiar dacă n-o să mergeți voi înșivă, dacă mă ajutați să explic lucrurile astea celorlalți și să găsească voluntari...

- Mai întii, spuse Rioz arțăgos, va trebui să ne dai mai multe detalii. Odată ajunși la Saturn, unde găsim apă?

- Păi aici e partea interesantă, spuse Long. Și de asta m-am oprit la Saturn. Apa, acolo, plutește, pur și simplu în spațiu și nu va trebui decât s-o luăm.

(urmare în numărul viitor)

Traducere **Mihai BĂDESCU**

(THE MARTIAN WAY, 1952)

Urmare din pagina 3

Romulus Bărbulescu și George Anania, nedespărțiți, romancierii SF-ului românesc, respectați (și invidiați) pentru cărțile lor (ba chiar și împinși nițel spre marginile fandomului), I.M. Ștefan, proto-SF-istul, "marțianul" original, autorul afit de iubitei cărți "Drum printre aștri" din anii '60, Cecilia Andru, marea speranță a literaturii științifico-fantastice care era junele (pe atunci) Gheorghe Săsărman, Radu Nor, V. Bărlădeanu, excelentul scriitor Camil Baci, emigrant spre Israel, din păcate, mult prea devreme, Mihnea Moisescu, regretatul Ovidiu Șurianu, Laurențiu Cerneț, distinsul critic Sanda Radian, Constantin Cubleșan - pe unii îi uit acum și îmi cer iertare -, aceștia erau, pentru tinerii anilor '80, fermentul, drogul, alcoolul de care avem nevoie pentru a trăi. De aceea generația mea, a lui Voicu Bugariu, Mircea Opriță, Ion I. Iosif, Titus Filipaș și Marius Ghergu, Cornel Secu și Viorel V. Marineasa, Daniel Cocoru, regretații Sorin Sighișanu și Mihai Ionescu, s-a bucurat din plin să-i aibă ca mentori.

A veni la "marțieni" era o bucurie. A citi la ei însemna deja o consacrare, o treaptă clară pe drumul spre glorie - îmi amintesc, de pildă, de un tinerel pe nume Mircea Opriță, citind, timid, un fragment de roman sau pe Ion Ilie Iosif, înecîndu-se de emoție, față în față cu tribunalul marțian, prezentîndu-le o povestire pe care Adrian Rogoz o declarase genială (sau pe aproape).

Aceștia au fost "marțienii". Cenaclul a pîlpit o vreme, pînă prin '87-'88, apoi a pierit,

de moarte naturală - cluburile SF tinere, mai puternice, l-au strangulat.

Dar planeta Marte se învîrte mai departe, cum bine se vede cu ochiul liber și prin telescoape, pe orbita sa. Viața fără "marțieni", observați, e fadă. Dintre cei vechi cîțiva s-au dus, deja, către alte ceruri. Publicul adolescent de atunci a devenit adult și încă iubește SF-ul. Ion Hobana, fost marțian-șef, este înșă în viață, tînr pensionar cu forță și știință într-ale artelor marțiene. Cunoscut, respectat, iubit, el este cel care poate învia bătrînul cenaclu al Uniunii Scriitorilor. Cele 40 de zile de la moartea "marțienilor" (ca grup) au trecut de mult...

Urmare din pagina 4

În 1976 sonda americană Viking aterizase pe Marte la aproape 30 de km de locul stabilit. Tehnologia actuală, înșă, asigură o precizie de numai cîțiva metri dacă se ia în seamă, fie și numai faptul că modulul de revenire pe Pămînt, care așteaptă pe Marte încă din 1997, va fi fost dotat cu un emițător radio, similar cu cele folosite pe aeroporturi. Emițătorul va oferi echipajului posibilitatea de a-și calcula poziția exactă și viteza cu care se apropie la aterizare.

În caz de eșec al unei astfel de aterizări la punct fix, proiectul propune trei alternative de salvare a echipajului. Prima se bazează pe vehiculul presurizat prevăzut cu motor pe bază de metan/oxigen. El are o autonomie de 1000 de kilometri și orice aterizare ce se înscrisie în această rază va asigura ajungerea echipajului la bază. A doua alternativă ia în considerare eventualitatea aterizării la o depărtare mai mare de 1000 de kilometri. În această situație astronautii pot modifica programul de aterizare al modulului fără echipaj (care îi urmează la cîteva zile) pentru a ateriza lîngă ei. În fine, dacă ambele metode dau greș, echipajul are cu el suficiente rezerve pentru a rezista pînă ce o misiune de salvare ar putea sosi de pe Pămînt, peste doi ani.

Dacă totul decurge normal, înșă, modulul fără echipaj al acestei a doua misiuni va fi direcționat la al doilea loc de aterizare situat la 800 de km de primul. Aici el va începe să producă combustibil pentru a doua misiune cu oameni la bord ce urmează să fie trimisă în 2001.

În timpul celor 500 de zile petrecute pe suprafața lui Marte, astronautii vor avea posibilitatea unei exploarări temeinice. Prin utilizarea a 12 din cele 108 tone de combustibil metan/oxigen ei vor putea călătorii peste 20.000 de km la o viteză medie de 30 km/oră, (aproximativ 500 de kilometri în oricare direcție de la locul aterizării).

Pe lîngă misiunea de cercetare a prezenței vieții pe planetă precum și culegerea datelor necesare înțelegerii istoriei sale geologice, cei patru astronautii vor trebui să-și treacă pe agendele lor de lucru și explorarea și depistarea zăcămintelor de apă rapid exploatabile. Pentru că, odată disponibilă apa indigenă, nu v-a mai fi necesar transportul hidrogenului de pe Pămînt iar viitoarele misiuni și așezări umane ar deveni independente de acesta în ceea ce privesc elementele de întreținere a vieții. De fapt chiar de la prima misiune urmează să fie montată o seră gonflabilă pentru a experimenta creșterea legumelor. Dacă experimentul se va dovedi reușit, sera ar putea

rămîne în funcțiune chiar și după plecarea astronautilor fiind comandată telerobotic de pe Pămînt.

Nu multă vreme după ce echipajul primei misiuni va părăsi planeta, urmează să sosească echipajul celei de-a doua misiuni ce va ateriza lîngă modulul fără echipaj ajuns aici din cadrul misiunii anterioare. Racheta fără echipaj, ce acompaniază această misiune (avînd la bord echipamentul de acum standard - instalația de produs combustibil și modulul de revenire pe Pămînt), va fi direcționată spre un nou loc de aterizare situat la 800 de km de al doilea. Astfel la fiecare doi ani o nouă bază va fi stabilită și vecinătatea ei explorată completînd treptat un adevărat lanț de astfel de mici așezări umane, situate în raza de autonomie a transportoarelor de suprafață.

După 25 de ani de desfășurare neîntreruptă a proiectului, un adevărat oraș cu zone rezidențiale, industriale și agricole va fi deja edificat pe suprafața lui Marte. Scena ar fi atunci pregătită pentru începerea colonizării.

Data cea mai probabilă pentru debutul acestei a doua faze din istoria cucerii pașnice a planetei Marte începe odată cu anul 2035. Pornind de la această dată cîte patru rachete (derivate tot din lansatoarele "Ares") ar trebui lansate anual de pe Pămînt - probabil cîte una din fiecare țară importantă din punct de vedere spațial. Fiecare rachetă urmează să transporte spre Marte 24 de oameni împreună cu uneltele și casele, fiecăruia.

Chiar la acest nivel minim de efort și pe baza unei tehnologii înghețate la nivelul actual, rata de creștere a păopulației pe Marte în secolul 21 se va apropia surprinzător de cea experimentată de America colonială a secolului 17.

Rezultatul este cît se poate de semnificativ. El demonstrează că distanța pînă la Marte și problemele de transport implicate nu este un obstacol major la crearea unei civilizații umane pe planeta Roșie. Esențială rămîine utilizarea resurselor, creșterea hranei, construcția caselor și fabricarea la fața locului a celor necesare vieții de zi cu zi.

Toate acestea, așa cum subliniază în repetate rînduri autorii proiectului, sînt perfect posibile în cadrul actualelor tehnologii. Pentru că, spre deosebire de Lună, Marte este bogat în carbon, azot și hidrogen, elementele esențiale pentru întreținerea vieții. Sînt suficiente, de pildă, cîteva pachete de semințe, o pereche de iepuri și de capre de prăsilă, cîteva sere gonflabile și iată stabilită o agricultură autoreproductibilă. Materialele plastice, metalele, sticla, cărămizile și betonul pot fi fabricate din materiale indigene și ele pot fi utilizate la construcția pe scară largă a serelor, complexelor de locuit sau chiar a unor întregi orașe protejate.

O sută de ani după începerea efortului de colonizare, populația planetei Marte ar putea atinge 80.000 de locuitori. Împreună cu o bază industrială pe măsură, acest potențial uman ar fi în măsură să abordeze serios începerea operațiilor de terraformare.

Dar despre această nouă etapă din viitorul planetei Marte în numărul viitor al revistei.

DIALOG

POȘTA REDACȚIEI

În urma scrisorilor primite și a solicitărilor de diferite tipuri, ne-am propus ca din acest număr, să intrăm în dialog cu cititorii noștri, pe care îi rugăm, să ne scrie în continuare, să-și exprime părerile și propunerile.

Așteptăm cu interes scrisorile voastre.

MATEI DONEA (Oțelu Roșu)

- Felicitări ptr. INFZINUL "FANDOM SF"*. Scrie-i lui Cruceru Victor*.

CRÎȘMARIU AGLĂIȚA (Focșani)

- Scrie-ne ce număr îți lipsește.

DIMITRIU LAURA (com. Parova)

- Dacă nu știi încă ce înseamnă un motto și nu ai înțeles cum "să povestim noi lucrări literare făcute de noi?" nu ai cum să participi la concurs. Îți recomandăm să citești foarte mult și să-ți cumperi un dicționar al LIMBII ROMÂNE.

DEDIN NICOLAE (Timișoara)

- O să încercăm.

IGNAT MARIN (Satu Mare)

- Ai dreptate în privința "lacunelor" în "domeniul semnelor de punctuație și în formarea propozițiilor". "Mai citește puțină gramatică!" După aceea, ne poți trimite texte.

CRUCERU VICTOR (Drobeta Turnu-Severin)

- Am citit cu multă plăcere scrisoarea ta și o să încercăm să-ți răspundem urmînd punctajul dat de tine:

I. Regretăm că ai pierdut concursul "România 2100". Ne dăm seama că acest lucru s-a datorat difuzării revistei, care și acum, la numărul 4, mai are probleme de acest fel.

II. Încă nu putem asigura abonamente.

III. O să încercăm să publicăm liste cu reviste românești și străine. Deocamdată scrie-i lui Matei Donea și roagă-l să-ți trimită constant INFZINUL "FANDOM SF".**

IV. a) La rubrica Science, vor apărea și articole consacrate fenomenelor PSI

b) După cum vezi, am găsit loc pentru dialog.

c) Îți mulțumim pentru tipurile de concursuri propuse. Ne gândim și noi la diversificarea lor - mai rău stăm cu "premiile".

Comunică-ne dacă ai un grup SF în oraș și numărul tău de telefon.

PAUL VENCZEL (Baia Borșa)

- Regretăm că nu ți-am putut trimite revistele. Dacă nu le-ai procurat încă, scrie-ne, să încercăm totuși.

SERGHI DANIELA (Cămin studentesc 48, Buc.)

- Vino la Cenaclul "String", Ecran Club, Șos. Grozăvești nr. 82; dar mai înainte sună la

telefonul 81.72.37, ca să afli data la care ne găsești.

PALDAU ION (Sibiu)

- Îți mulțumim pentru aprecieri și urări.

VATAVU SORIN (Petroșani)

- Sperăm că ai reușit să găsești revista. Dacă nu, scrie-ne din nou. Îți mulțumim pentru "vorbele bune".

STOICA GABRIEL (Roman)

- Dacă nu ați reușit să obțineți primele două numere, scrieți-ne.

Adrese

* Cruceru Victor - Str. Crișan nr. 69, bloc W3, sc.2, et.2, ap.6, cod 1500 Drobeta Turnu-Severin, jud. Mehedinți

** Donea Matei - Str. Rozelor nr.6, bloc B2, ap.3, Oțelu Roșu cod 1671

CALENDAR S.F.

ROMCON'92

Asociația Creatorilor Profesionisti de Science-Fiction (ProConSF) și Federația Națională de Tineret pentru Science-Fiction (FNTSF)

vă anunță:

- în zilele de 24 și 25 octombrie 1992, la Sîngeorz Băi, în organizarea Casei de Cultură din localitate și cu sprijinul Inspectoratului pentru Cultură Bistrița Năsăud, se vor desfășura lucrările Celei de-a XXII-a CONVENȚII NAȚIONALE DE SCIENCE-FICTION (ROMCON'92)

- Cu acest prilej vor avea loc:
 - dezbateri ♦ pe secțiuni, ProConSF și FNTSF pe probleme specifice celor două organizații și
 - ♦ în plen, cu participarea și a altor membri ai fandomului românesc.

- premiarea lucrărilor reprezentative, specifice, pe anul 1992 (literatură, artă, editură, revistă, fanzin etc.)

- desemnarea lucrărilor participante la EUROCON'93

- anunțarea cîștigătorilor la Concursul "ROMÂNIA 2100".

- seara filmului SF

- Participarea: cu invitații.

Pagină realizată de Mihaela MURARU-MÂNDREA

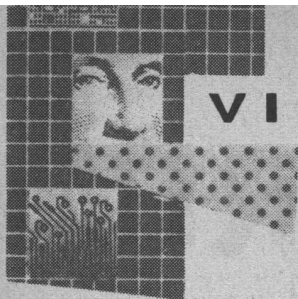
SPONSOR OFICIAL AL TABEREI NAȚIONALE DE CREAȚIE S.F. "ATLANTIKRON '92"

STIZO S.A. BUCUREȘTI - Filiala CERNAVODĂ

Intreprindere specializată în hidro și termoizolații, care execută lucrări speciale pe platforma

CENTRALEI NUCLEARO-ELECTRICE CERNAVODĂ

VISION

LITERATURA SF

În atenția exegezei universitare (III)

SCIENCE-FICTION STUDIES, cea mai "tînără" dintre cele trei principale reviste academice de science-fiction, are totuși în spate deja aproape două decenii de apariție: prin el ei număr a apărut în primăvara anului 1973, cadrul instituțional fiind asigurat de Catedra de Engleză (Department of English) de la Indiana State University cu sediul în orașul Terre Haute din statul Indiana, în virtutea faptului că acolo își desfășurau activitatea în acel moment unul dintre cei doi redactori-șefi (Editors), Richard D. Mullen, precum și Elaine L. Kleiner (Managing Editor) - de care cu plăcere ne amintim de-a o fi primit printre noi, ca "Visiting Professor" la Facultatea de Filologie din capitala Transilvaniei, în anul universitar 1989-1990. Celălalt "Editor", Darko Suvin, originar din Zagreb (Iugoslavia), unde și-a făcut studiile și și-a susținut doctoratul, era din 1969 stabilit în Canada, ca profesor de teatologie și science-fiction la McGill University din Montreal, Quebec. Această universitate este cea care, începând din 1978, a preluat asistența financiară a revistei, an în care și Richard D. Mullen s-a retras din redacție, astfel încât, din acel an, *Science-Fiction Studies* a devenit o publicație canadiană, asociindu-și-i ca "Editors", alături de Darko Suvin, pe Marc Angenot, profesor la McGill University, și pe Robert M. Philmus, profesor la Concordia University, ambele din Montreal. Actualii "Editors" sînt Robert M. Philmus și Charles Elkins, profesor la Florida International University.

Science-Fiction Studies apare de trei ori pe an (ca de altfel și celelalte două reviste academice de science-fiction, recenzate mai înainte); din păcate, dintre cele trei numere pe 1990, unul singur (No.51/Volume 17, Part 2/July 1990) ne este accesibil, astfel că, volens-nolens, va fi și singurul recenzat aici. Este un număr tematic, consacrat în întregime unei problematici - "Science Fiction by Women" - care mai făcuse obiectul unui număr special al revistei, în martie 1980: "Science Fiction on Women - Science Fiction by Women". Stereotipia și schematismul personajelor feminine constituie, cum se știe, unul dintre punctele cele mai nevalgice ale SF-ului de tip "tradițional", "de modă veche", din "epoca de aur" a genului, scris în majoritate de autori bărbați, dintre care nu puțini suspectabili de acel infamant "male chauvinism" ajuns astăzi, mai în glumă mai în serios, un păcat capital și o acuzație mortală. În ultimele trei decenii s-au afirmat însă o întregă pleiadă de scriitoare, de autoare valorice al genului. În contextul mai larg al mișcării feministe și în corelație cu fenomenul, derivat poate, al creșterii femeilor în rîndul "scholar"-ilor din universitățile americane, situația apare azi radical schimbată: există azi nu doar un bogat "feminist science fiction", dar și un foarte activ "feminist scholarship", un feminist criticism of feminist science fiction", cum constata - am văzut - în *Extrapolation*, una dintre tinerele "feminist scholars", în plină afirmare la ora de față,

Veronica Hollinger. Tot ea este cea care semnează acum, în *Science-Fiction Studies*, No.51/1990, editorialul intitulat *Introduction: Women in Science Fiction and Other Hopeful Monsters*, unde, constatînd progresele înregistrate în recunoașterea SF-ului scris de femei din partea opiniei critice, precum și în acceptarea exegezei feminine și feministe a domeniului din partea opiniei academice, Veronica Hollinger ajunge la concluzia că mai rămîne, totuși, mult de făcut în ambele direcții. Cu luciditate, ea mai atrage atenția asupra faptului că sumarul acestui număr al revistei se constituie, în cea mai mare parte, din "single-author studies" - acel tip de demers exegetic preponderent, cum am văzut, și în *Extrapolation*: studii și eseuri care își circumscriu aria investigației la un singur scriitor, ori, și mai frecvent, la un singur aspect din opera unui scriitor, asupra căruia, prin însuși acest mod de abordare, atrag atenția ca fiind în curs de "clasicizare" antumă, în curs de a deveni "un clasic în viață", un scriitor "canonic", cu termenul preferat de Veronica Hollinger; aceasta nu trece sub tăcere nici "capcanele" pe care le ascunde o astfel de acțiune critică, printre care in justiția făcută ipso facto altor scriitori, egali valorice, dar lăsați, din diverse motive, pe dinafară: <...We might pause for a moment that pervasive temptation to indulge in "canon formation" which is one of the pitfalls of the critical enterprise, resulting as occasionally does in the neglect of rewarding authors whose works are nevertheless not (yet) considered "canonical". Writers like Pat Cadigan and Connie Willis come to (my) mind here>. Ceea ce bineînțeles, nu impiețează cu nimic asupra deplinei recunoașteri valorice acordate scriitorilor cu statut "canonic", ratificat, o dată în plus, și prin includerea în sumarul acestui număr special din *Science-Fiction Studies*.

Prima dintre acestea, cum e și firesc, este Ursula K. Le Guin - unul dintre "clasicii în viață" ai SF-ului american și mondial, de asemenea - unul dintre puținii scriitori de science-fiction a căror faimă și al căror prestigiu au reușit să treacă peste barierele și prejudecățile "genologice" (o dublă "diferență" - depășită și, deci, un dublu "șovinism" dezarmat, dintre care e și greu de spus care e mai inextricabil congrescut, mai obstinat și mai intratabil: "the male chauvinism" ori "the aesthetic chauvinism"; chestiuni "de gen", ambele, oricum!). Născută în 1929, la Berkeley (California), ca fiică a antropologului Alfred Kroeber și a scriitoarei Theodora Kroeber, Ursula K. Le Guin a studiat limbile romanice, franceza în principal, la colegiul de fete Radcliffe al Universității Harvard din Boston și apoi la Universitatea din Columbia din New York unde în 1952 a obținut titlul universitar de "Master of Arts", cu teza "Ideas of Death in Ronsard's Poetry". Căsătorită cu profesorul de istorie Charles Le Guin, s-a stabilit, din 1959, la Portland, în statul Oregon. "Conver-tirea" la science-fiction a fost relativ tîrzie: după ce începuse cu versuri (ulterior adunate

în vol. *Wild Angels*, 1975) și romane "realiste" (rămase nepublicate), în 1962 revista *Fantastic* îi publică prima povestire SF, *April in Paris* (ce poate fi citită, în excelența traducere a lui Virgil Stanciu, în pagina SF a revistei *Vatra* din Tîrgu Mureș, în trei numere consecutive: 9-10-11/1985). Acest debut nu e totuși science fiction propriu-zis, ci science fantasy, ca de altfel cele mai multe dintre scrierile SF timpurii ale Ursulei K. Le Guin, dintre care se detașează romanul *Rocannon's World* (1966), ce poate fi de asemenea citit în traducere românească (Mihai Dan Pavelescu), fie în fanzinul *Orion* de la Craiova (nr. 4/1989), fie în volum separat (*Lumea lui Rocannon*, 1990, volum încă disponibil pe piață). Și cam atît. Pentru că, din păcate, dintre romanele "mari" ale scriitoarei, cele care i-au adus meritul renume, nici unul n-a fost pînă acum tradus în românește.

În studiul pe care i-l consacră (*The Land-Lady's Homebirth: Revisiting Ursula K. Le Guin's Worlds*), Elizabeth Cummins trasează o "geografie" critică a "lumilor", a universurilor ficționale plămuite de prodigioasa imaginație a scriitoarei, "geografie" incluzînd patru "primary worlds": Orsinia, Earthsea, Universul Hainish și Coasta de Vest a Americii în viitor. Pe scurt, despre fiecare dintre ele.

Pornind de la *Rocannon's World* (1966), un vast scenariu al acțiunii epice și al cronologiei la scară cosmică oferă unor numeroase alte scrieri suficient spațiu de inserție ulterioară într-un amplu ciclu denumit de exegeți "Hainish" ("Hainian", imaginara planetă Hain fiind centrul ecumenic al Universului, în versiunea UKLG), a cărui istorie viitoare se întinde pe aproximativ 2500 de ani, începînd însă de-abia peste trei-patru secole de-acum înainte; acestui vast ciclu îi aparțin romanele *Rocannon's World* (1966), *Planet of Exile* (1966), *City of Illusions* (1967), *The Left Hand of Darkness* (1969); nuvelele *Vaster Than Empires and More Slow* (1971) și *The Word for World is Forest* (1972, Premiul Hugo 1973); apoi faimosul roman *The Dispossessed: An Ambiguous Utopia* (1974), adevărat record în materie de premii literare: Nebula (1974), Jupiter (1974) și Hugo (1975); în fine, ultima în ordinea apariției, dar prima în ordinea cronologiei interioare a întregului ciclu "Hainish" este povestirea *The Day Before the Revolution* (1974, Premiile Nebula și Jupiter).

Dar, din întreg acest ameițor "Hainish Universe" și, de fapt, din tot ce-a scris pînă acum Ursula K. Le Guin, punctul de culminație rămîne romanul *The Left Hand of Darkness* (Mîna stîngă a nopții, 1969): este, indubitabil, capodopera autoarei și, totodată, una dintre capodoperele romanului din acest secol, titlu de faimă mondială ce poate fi pus, ca atare, în capul listei de titluri platonice recomandate mai sus colecției și, totodată, a Editurii Univers pentru cei zece ani cîți au mai rămas din acest secol al

(continuare în pagina 27)

Cornel ROBU

Literatura lui MARTE

A discuta despre Lună, despre Marte și Venus, ca despre niște "planete" clasice ale literaturii SF, înseamnă, la prima vedere, a dezbate o problemă de situație în spațiu și de decor.

Numeroase romane ale Lunii, ca și unele din romanele planetei, au putut fi scrise dintr-un impuls de esență utopică sau dintr-o convingere inspirată de așa-numita teorie a pluralității lumilor.

Pe de altă parte, "... la mijlocul secolului XVII, sentimentul de a fi explorat în mare măsură Pământul, combinat cu răspîndirea imaginii copernicane a lumii, a dus la primele încercări de a 'anexa' literar mai întîi Luna, iar apoi, în perioada iluminismului, și celelalte planete ale sistemului solar".

Cu toate acestea, spațiul SF nu trebuie privit ca o realitate geografică. În ciuda configurației ca și realiste pe care o poate lua, el este o convenție și, precum cele mai multe dintre categoriile literaturii SF, un loc geometric de un tip aparte, care exprimă relația specifică dintre fantezie și știință.

Faptul că în istoria literaturii SF spațiul SF se mută dintr-o insulă necunoscută în centrul Pământului, pe una din planetele sistemului nostru solar sau pe altă galaxie, poate fi pus în legătură cu știința și cu ideea de progres al cercetărilor geografice, ceea ce nu explică decât în chip superficial această permanentă adîncire a decorului. Reducînd problema la acest unic punct de vedere, nu s-ar mai putea scrie romane despre Lună, cînd s-ar stabili că Luna este un corp ceresc mort, și ar trebui să tragem concluzia că, în raport cu știința, fantezia se află în aceeași poziție ca și superstiția, că amîndouă sînt alungate de știință și împinse într-un colț din ce în ce mai îndepărtat al spațiului, și prin aceasta, al conștiinței.

Dar, de fapt, între fantezie și superstiție deosebirea este fundamentală, pentru că în timp ce superstiția este suprimată de știință, fantezia funcționează ca "momeală", trăgînd cunoașterea după ea. În felul acesta, legătura dintre fantezie și realitate funcționează după principiul vaselor comunicante, și în istoria gîndirii omenesci, în timp ce superstiția este condamnată să dispară, spațiul de fantezie rezervat dorințelor sau spaimelor rămîne o constantă, indiferent de locul în care este plasat.

XXX

Toți istoricii SF-ului explică neobișnuitul interes literar pentru cea de-a patra planetă a sistemului nostru solar prin caracterul spectaculos al concluziilor astronomice inspirate de suita de opoziții Marte-Pământ, din anii 1877, 1879, 1881; descoperirea celor doi sateliți, Deimos și Phobos în august 1877, de către Asaph Hall**, "canalele" lui Schiaparelli sau cărțile lui Percival Lowell despre Marte (Mars 1895 și Mars and Its Canals, 1906). După Flammarion (La planete Mars, 1892), asemănările dintre Pământ și Marte sînt atât de puternice, încît a-l muta pe om aici nu ar însemna pentru el decât a-i schimba coordonatele geografice.

QUASAR 4/1992

Înainte de a se transforma într-o decepție sau, după cum vom vedea, într-o fixație tipologică, speranța că pe Marte există sau a existat viață ilustrează una dintre cele mai simpatice cute sufletești ale omului de la sfîrșitul secolului XIX.

Dacă în 1784 William Herschel comunica descoperirea atmosferei marțiene, formulînd presupunerea că marțienii trăiesc în circumstanțe de viață asemănătoare cu cele de pe Pământ, la sfîrșitul secolului XIX astronomul Percival Lowell își exprima convingerea fermă în existența marțienilor, dedusă din existența canalelor artificiale, iar austriacul Otto Dross publica în anul 1901 o lucrare de știință popularizată (Mars, eine Welt im Kampf ums Dasein), în care descria eforturile dramatice ale inginerilor marțieni, nevoiți să lupte împotriva deșerturilor și să cucerească, cu ajutorul canalelor, noi suprafețe agricole. În Dialectica naturii, redactată între anii 1873 și 1886, și publicată postum, în 1925, Engels afirmă și el că lumea organică de pe Marte a putut ajunge de mult "la o specie de ființe care gîndesc".

Dar dincolo de refuzul îndărătnic de a accepta absența vieții "în apropierea noastră", dincolo de nevoia de aventură, de gustul pentru senzațional și polimorf, Marte este, ca planetă literară, un produs al narcisismului antropocentrist, care dorește să se verifice nu numai în imaginile simultane, dar și în acelea ale anticipației. Numită de caldeenii Nergal (zeul morții, al ciurmei și al războaielor), de persani Pahlavani Siphir (războiul celestial), de greci Ares, iar de scriitorii Barsoom (Edgar Rice Burroughs), Malacandra (C.S. Lewis) sau Știri (H. Stahl), Marte a devenit un topos, o imagine de repetiție a planetei bătrîne, lipsită de resurse și cu simburile germinativ mort.

În comparație cu planeta noastră, Marte reprezintă în literatura SF o vîrstă și o imagine ulterioară a Pământului.

Istoria literară a acestui clișeu este inaugurată de H.G. Wells în Războiul lumilor (1898).

Din această stare de lucruri, literatura SF deduce necesitatea migrației interplanetare, căutarea unei lumi mai tinere, exodul marțian - componentă esențială a toposului, alături de A doua alternativă curentă, a stingerii lente fără opoziție.

Modelul "lumii bătrîne", împreună cu ideea de tristețe a speciilor vechi, apare și la J.-H. Rosny Aîné, în Navigatorii infinitului (1925) sau în Astronauții (roman apărut postum, în 1960).

Cu ajutorul pămîntenilor, tripezii reușesc să oprească un timp expansiunea zoomorfilor. Dar din cauza condițiilor de viață și a temperamentului ("Datorită resemnării care stă la baza simțirii lor, tripezii n-au sentimente înflăcărate. Caracterul lor e blînd, sînt răbdători, inofensivi, pasiunea nu-i mai înfierbîntă de mii de secole."), pieirea lor este inevitabilă și, după cum se exprimă unul dintre ei, mediul de pe Marte este "mediul care urmează să vină pe Pământ".

La John Wyndham, în Stow away to Mars (1935), 3000 de marțieni (femei și bărbați)

trăiesc în șapte orase, dintre care unul se numește Hanno. Dar deși au cărți, teatre și cinematografe, marțienii lui Wyndham sînt niște "piese de muzeu", vestigii ale unei civilizații care se stinge nu din motive firești, ci pentru că, lăsîndu-se înlocuite de mașini, ființele vii au pierdut gustul vieții și au devenit inutile.

Vechimea imemorială, care face ca specia să-și piardă treptat vitalitatea și să adopte un comportament hieratic, nu lipsit de patetism, face din marțienii lui Robert A. Heinlein, prezenți în romanul Double Star (1956), una dintre cele mai conservatoare și mai formaliste specii ale sistemului nostru solar.

Două dintre cele mai cunoscute romane despre Marte, Steaua roșie (1908), de Alexandr A. Bogdanov și Aelita (1922), de A.N. Tolstoi, par să ignore stereotipia consacrată de celelalte cărți. Primul, Steaua roșie, implică totuși o nuanță particulară a propoziției axiomatice "Marte este Pământul care va fi".

Romanul lui A.N. Tolstoi, în care sînt topite mai multe teme (a iubirii, a revoluției, a continentului pierdut Atlantida), constituie un tulburător exemplu de SF complex.

Unul dintre cele mai pitorești personaje ale întregului SF este bravul soldat Gusev, care ajuns pe Marte transmite un salut înflăcărat populației autohtone ("Bună ziua, tovarăși marțieni, vă aducem salutări din partea Republicilor Sovietice..."), trece repede la acțiune, înarmat cu un pistol Mauser și cu șase grenade de mînă și vrea să-l numească pe Los comisar al întregii planete.

Romanul lui A.N. Tolstoi reprezintă o tentativă ironică de recuperare literară a fanteziei și visului, într-o epocă în care acestea riscă să-și piardă înțelesul, un comentariu degajat pe marginea activismului revoluționar, o poveste de dragoste științifico-fantastică, totul într-un cadru coerent și complex, pentru că planeta romancierului este, în același timp, floră și faună, geografie, climă, legendă, istorie sau filozofie.

În ciuda excepțiilor și a diferitelor semnificații pe care le poate sugera ca literatură, Marte rămîne semnul minus al resemnării, pentru că autorii de romane SF expediază pe suprafața acestei planete nu numai astronave și cosmonauți, dar și partea din noi care îmbătrînește și renunță***

* Klaus-Peter Klein, Zukunft zwischen Trauma und Mythos: Science-fiction Zur Wirkungsästhetik, Sozialpsychologie und Didaktik eines literarischen Mas enphänomens, Ernst Klett Verlag, Stuttgart, 1976, p.24

** Identificați în anul 1877, cei doi sateliți ai planetei Marte sînt anticipații de speculațiile astronomice sau de literatură, oferind unul dintre cele mai incredibile exemple pentru ceea ce s-ar putea numi teoria coincidențelor ulterior confirmate. În Narratio de Jovis satellitibus (1610), Johannes Kepler exprimă primul bănuială că Marte ar avea doi sateliți

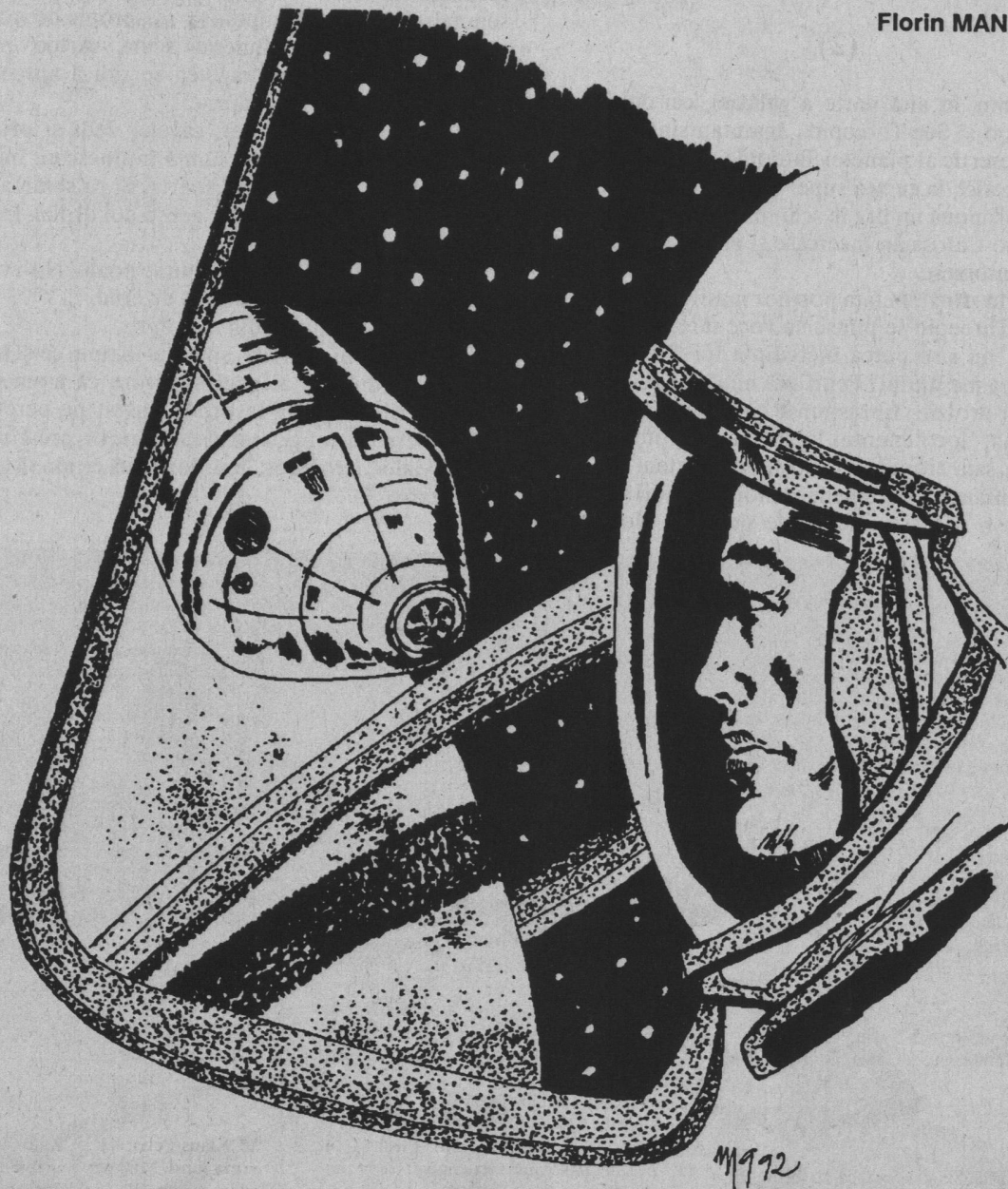
pe care, în 1643, călugărul capucin Anton Maria Schyrl susține că i-ar fi văzut, deși cu instrumentele existente atunci, lucrul acesta ar fi fost imposibil. Cea mai surprinzătoare atestare a sateliților lui Marte apare la Jonathan Swift, în *Călătoriile lui Gulliver* (1726), unde datele oferite nu sînt foarte îndepărtate de cele reale (v. cap. III din *Călătoria în Laputa*). În fine, cei doi sateliți ai planetei Marte sînt menționați și de Voltaire, în povestea filozofică *Micromegas* (1752).

*** Fără să ofere exemple de referință, ca în cazul romanelor despre Lună sau despre Venus, formula românească a "modelului marțian" adoptă varianta stingere (bătrînețe) - exod. Marțienii din *Luntrea sublimă* (1961), de Victor Kernbach, prospectează întregul sistem solar în căutarea unei noi reședințe planetare, iar la Ovidiu Șurianu, în povestirea *Galbar*, din volumul *Întîlnire cu Hebe* (1972), marțienii au plecat de pe planeta lor cu peste 215 milioane de ani (marțieni) în urmă și s-au stabilit pe planeta Derin din sistemul Algara (Proxima Centauri). La Adrian Rogoz, în

Planeta Mrina în alarmă (1959), marțienii supraviețuiesc făcînd apel la o formulă de organizare socială de tip comunist. Între altele, ei canalizează întreaga planetă și construiesc doi sateliți artificiali, Prixto și Askruk (în 1959, astronomul sovietic I.S. Șklovski emisese ipoteza că Deimos și Phobos ar fi sateliți artificiali).

Fragment din volumul *Literatura SF*, Editura Univers, 1980

Florin MANOLESCU

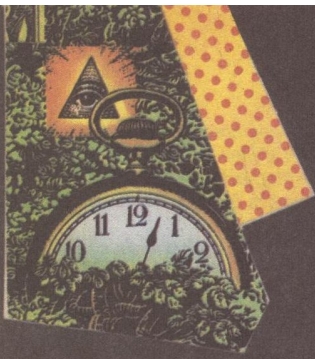

(Urmare din pagina 25)

XX-lea, dacă vrem să ne "sincronizăm" cu el acum, iar nu, așa cum ne e stilul, tardiv și retroactiv, abia în secolul al XXI-lea! Șocantă, poate, mai mult etic la o privire de suprafață, umanitatea androgenă ce populează hibernala planetă Gethen, de undeva de la periferia Galaxiei, impresionează însă și estetic, la o privire mai atentă; impresionantă este, mai ales, forța "iluziei realiste" pe care-o generează capacitatea imaginării substanței concrete, quasi-reale, a alterității, a alienității:

o lume "la fel cu a noastră" și totuși "altfel", o lume inextricabil vie, imaginată pînă la ultimul detaliu, în toată complexitatea biologiei și psihologiei, culturii și antropologiei, istoriei și mitologiei, sociologiei și politologiei sale. Dincolo însă și de toate acestea, patosul ultim al acestei capodopere este unul cosmic, este acel ecumenism cosmic, acea dureroasă aspirație, consubstanțială inteligenței, oriunde în Univers, de a-și depăși propriile limite ontologice, de-a evada din propria-i închisoare somatică, și de a se topi astfel în alteritate, în alienitate, în "altfelitate", fie și cu

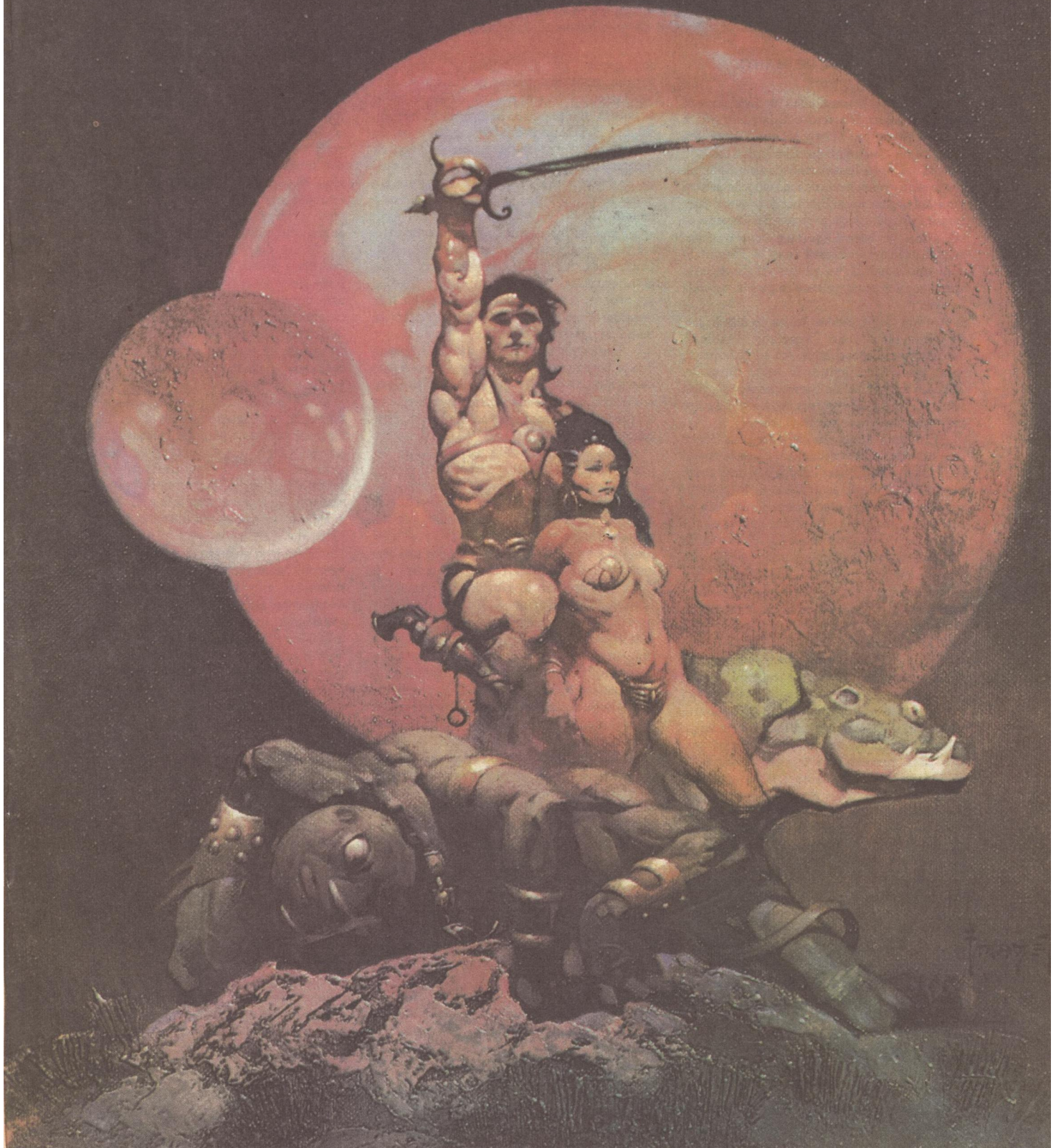
sacrificiul vieții (ca individ), dacă acesta este necesar eliberării (ca specie) de acea singurătate cosmică fără leac, pentru al cărei sunet grav și pur nici un alt spațiu de rezonanță, în afară de science-fiction, nu este pe de-a-ntregul apt. Pentru această primă operă de deplină maturitate, Ursula K. Le Guin a fost distinsă în 1969 cu Premiul Nebula și în 1970 cu Premiul Hugo. Dar era numai începutul consacării, după cum cronologia o poate certifica.

FICTION

0 PRINȚESĂ MĂRTIANĂ

E.R.Burroughs

See-Threepio era un droid translator. Jabba știa că fusese programat să vorbească șase milioane de limbi diferite, așa că se hotărî să-l țină pe lângă tronul său și să-l folosească ca atare. Lui Threepio, însă, nu-i convenea separarea de tovarășul său, Artoo, trimis să servească pe Barja Deșertului.

"Oare ce-o fi mai rău decât asta?" gândi Threepio. Abia atunci nefericitul droid remarcă ceea ce avea să-i dea un răspuns imediat la întrebările sale. Bib își făcuse din nou intrarea urmat de un ciudat vânător de recompense. Captivul vânătorului nu era altul decât Chewbacca the Wookiee, copilul lui Han Solo.

- Plecăciuni, Preamăritule, spuse vânătorul de recompense. Mă numesc Boushh și vreau cincizeci de mii pentru acest Wookiee.

Jabba izbucni în ris și îi răspunse în limba lui.

- Spune că douăzeci și cinci e tot ce se oferă să plătească, traduse nervos Threepio,... plus viața ta.

Boushh îngheță, dar fără să pară înspăimîntat, dădu la iveală de sub tunică o mică sferă argintie. Sfera zumzăia într-un mod ciudat.

- Transmite-i lui Jabba, spuse vânătorul de recompense, că ar face mai bine să fie mai generos dacă nu vrea să-și vadă măruntaiele împrăștiate prin toată sala. Am în mână un detonator termal.

- Vai! vai! izbucni Threepio în timp ce se grăbea să traducă cât mai fidel cuvintele vânătorului.

Jabba își pironi privirile asupra sferei argintii care începuse să strălucească cu o iluminare amenințătoare. Toți așteptau îngroziți. În cele din urmă zîmbi destins.

- Îmi place vânătorul ăsta, e pe măsura mea! Treizeci și cinci, nimic mai mult.

Boushh acceptă prețul și dezactivă detonatorul termic spre ușurarea întregii asistențe.

- Rămîi la petrecerea noastră, adăugă Jabba. O să găsec ceva și pentru tine.

Boushh aprobă rece în timp ce Boba Fett, vânătorul care-l capturase pe Han Solo, îl privea insistent iar gardienii lui Jabba îl împingeau pe Chewbacca spre temnițele din subteran.

Adaptarea: **Mihai BĂDESCU**

TRILOGIA "RĂZBOIUL STELELOR"
ESTE ÎN CURS DE APARIȚIE LA
EDITURA "EDIT COMENTATOR".

TERMINATOR 2

O altă surpriză plăcută pentru iubitorii filmului de science fiction este și aducerea pe ecranele noastre, la numai un an de la premiera mondială, a unuia dintre cele mai impresionante filme de science fiction produse până acum. Performanța aparține unei recent înființate companii private, "Guild Film Romania", specializată în distribuirea de filme cinema, video și TV. Compania a debutat pe ecranele noastre cu **Basic Instinct** și **Terminator 2 - Judgment Day** și intenționează să continue în ritm susținut cu filme majore, recunoscute internațional, multe de science fiction. Printre ele ni se promit foarte curând **Batman Returns**, **Universal Soldier**, **They Live**, **Deep Star Six**, **Total Recall**.

În ceea ce privește **Terminator 2 - The Judgment Day** continuă povestea lui Sarah Connor, la zece ani după prima ei întâlnire cu Terminator în filmul cu același nume din 1984, realizat tot de James Cameron.

Filmul derula povestea dezolantă a unui robot din viitor trimis înapoi în timp ca să o omoare pe Sarah Connor înainte ca aceasta să dea naștere unui fiu care ar putea conduce, într-o bună zi a viitorului, rezistența oamenilor împotriva mașinilor. Robotul își ratează misiunea și în al doilea film un alt terminator, mai înverșunat (interpretat de Robert Patrick) este trimis înapoi în timp. Misiunea sa: lichidarea lui John Connor, cît timp este copil.

Sarah (Linda Hamilton) și John (Edward Furlong) nu îl înfruntă singuri pe acest personaj terifiant. Ca să-l apere pe băiat, mișcarea de rezistență a oamenilor trimite un alt războinic, un terminator (Arnold Schwarzenegger) programat să fie la fel de implacabil în apărarea lui

John pe cît este necruțătorul robot care încearcă să distrugă ultima speranță de supraviețuire a omenirii.

Hotărîrea eroinei de a-și înfrunta destinul și, implicit, destinul întregii lumi, înzestrează filmul **Terminator 2: Ziua judecării** cu un schelet dramatic remarcabil.

Filmul prezice un viitor cumplit în care 3 miliarde de vieți umane vor sfîrși într-un război nuclear în 29 august 1997, o dată pe care supraviețuitorii o vor denumi "Ziua judecării". Acești oameni scapă din apocalipsul nuclear numai pentru a nimeri într-un alt coșmar și mai teribil - războiul împotriva mașinilor.

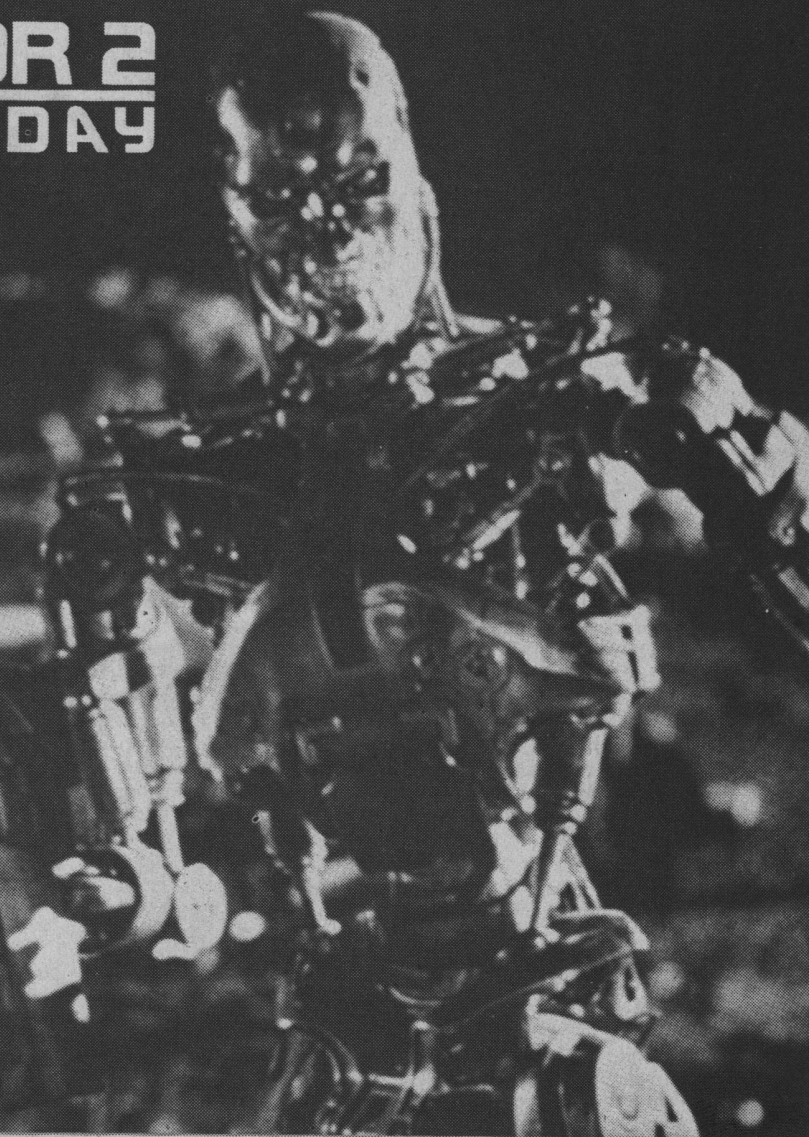
Adevărata Nemesi a viitorului este un supercomputer numit Skynet, construit pentru apărarea strategică a viitorului foarte apropiat. Fiind un calculator neural, un calculator autodidact, dotat cu posibilitatea de a învăța și a se dezvolta, își depășește programul, evoluind într-o entitate complet funcțională ce încearcă să controleze planeta și să distrugă întreaga viață umană. El se insinuează în umanitate, creînd mașini cu înfățișare umană pentru care folosește țesut viu ca înveliș al unui schelet metalic. Mașinile lui Skynet au dezlănțuit ultima creație a tehnologiei, un terminator din seria T-1000 (interpretat de Patrick), mult mai avansat decît versiunea T-800 (Schwarzenegger), pentru al ucide pe tînărul John Connor.

În rest totul sînt trucajele și efectele speciale, aduse în acest film pe noi culmi de realizare. De altfel, **Terminator 2** a cîștigat în 1992 nu mai puțin de patru premii Oscar în acest domeniu: pentru cele mai bune efecte speciale, cele mai bune trucaje, cel mai bun sunet, cel mai bun montaj al efectelor sonore.

Și cum acestea nu se pot povesti, vă invităm să vedeți filmul.

Mihai Bădescu

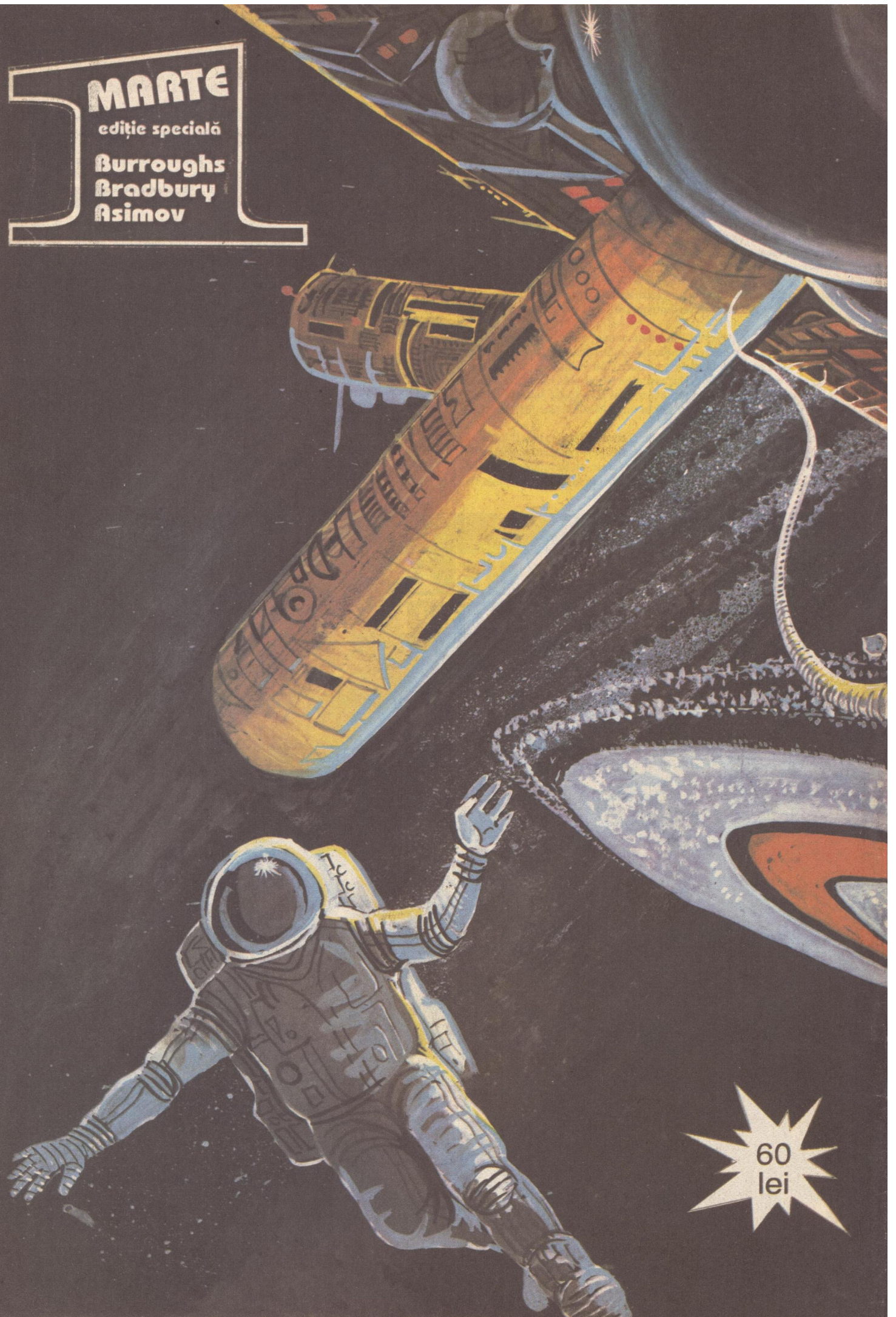
TERMINATOR 2 JUDGMENT DAY

MARTE

ediție specială

Burroughs
Bradbury
Asimov

60
lei